

Begroting 2021

gemeente

Weststellingwerf

gemeente

Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Leeswijzer.....	6
Begroting op hoofdlijnen	8
Begroting 2021 in één oogopslag	14
Kerngegevens.....	15
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning.....	16
Programma 1 Veiligheid	23
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	29
Programma 3 Economie.....	37
Programma 4 Onderwijs.....	41
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	48
Programma 6 Sociaal domein	55
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu.....	72
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	83
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	91
Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	96
Overzicht kosten overhead.....	97
Vennootschapsbelasting	98
Onvoorziene uitgaven	99
Paragrafen.....	100
Paragraaf Lokale heffingen	101
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	111
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	122
Paragraaf Financiering	126
Paragraaf Bedrijfsvoering	129
Paragraaf OWO-samenwerking.....	132
Paragraaf Verbonden Partijen	138
Paragraaf Grondbeleid	148
Paragraaf Regiodeal	152
Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma	153
Uiteenzetting van de financiële positie.....	155
Overzicht van baten en lasten	156
Overzicht van incidentele lasten en baten.....	158
Geprognosticeerde balans 2021-2024.....	159
Reserves en Voorzieningen	163
Meerjareninvesteringsplan 2021-2024.....	166

gemeente

Bijlagen.....	167
Bijlage I: Subsidieplafonds	168
Bijlage II: Lijst met afkortingen.....	171

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de raad van de gemeente Weststellingwerf,

Hierbij bieden we u de begroting 2021-2024 aan. De basis van deze begroting is ons collegeprogramma 'Weststellingwerf, de kracht van Samen en Doen!'. Onze ambities zijn beschreven in de thema's Bestuurlijke Vernieuwing, Mensen, Werk en Wonen en Leefomgeving. Het is een programma op hoofdlijnen, om optimaal in te kunnen spelen op de kansen en mogelijkheden van onze steeds veranderende samenleving. Een samenleving, die op dit moment voor een groot deel beheerst wordt door de Coronacrisis. Hoe groot de financiële impact van deze crisis voor de komende begrotingsperiode zal zijn, is nu helaas nog niet te overzien.

Structureel sluitende meerjarenbegroting

Het landelijk beeld van de tekorten op de uitgaven voor onder andere de Jeugdwet en Wmo is ook in onze gemeente merkbaar. We hebben maatregelen getroffen om meer grip te krijgen op onze uitgaven. Dit is gelukt dankzij de ombuigingsmaatregelen die binnen onze gehele organisatie zijn aangedragen. Dit omvat onder andere een effectievere en efficiëntere inzet van beschikbare middelen, verdere intensivering van bijscholing en opleiden van onze medewerkers naast het nog beter monitoren van de uitgaven. Hierdoor kunnen we een samenleving zijn waarin mensen meedoen naar vermogen, omkijken naar elkaar en waarbij de zorg en ondersteuning beschikbaar is voor de mensen die dat nodig hebben.

We zijn erin geslaagd het tekort in de eerste drie jaar van deze begrotingsperiode om te buigen naar een klein positief financieel resultaat in het laatste jaar. Hiermee voldoen we aan de voorwaarden van onze toezichthouder, de Provincie Fryslân, voor een structureel sluitende meerjarenbegroting. Ondanks deze maatregelen blijven wij aandringen bij het Rijk op een reële vergoeding voor onze kosten in het Sociaal domein. Daarnaast dringen we aan op een passende herverdeling van gelden bij de aanstaande herijking van het gemeentefonds. Alleen dan kunnen we onze gemeente leefbaar en vitaal houden.

Woonlasten en gemeentelijke heffingen

In deze bestuursperiode streven wij naar zo laag mogelijke woonlasten. Al jarenlang is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt dat u heeft vastgesteld voor de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit betekent dat alle kosten worden doorberekend in het tarief. Tot nu toe hebben wij de reserves ingezet om de heffingen laag te houden.

Vanaf 2021 zal de afvalstoffenheffing, door onder andere de verhoging van de verbrandingsbelasting, worden verhoogd. Bij de rioolheffing wordt een stapsgewijze toename ingevoerd, waardoor we in 2025 kostendekkend zijn. De stijging van de totale woonlasten blijft beperkt, door de Onroerende Zaak Belasting alleen met een inflatiecorrectie van 1,5% aan te passen.

Ambities

Weststellingwerf wil een gemeente zijn en blijven waarin iedereen mee telt en mee kan doen en waar het veilig, comfortabel en betaalbaar wonen, werken en recreëren is. De precariogelden maken het mogelijk om te investeren in de grote projecten uit onze dynamische investeringsagenda. Na de forse investering in het masterplan van voetbalvereniging van FC Wolvega start dit jaar de 2e fase van vernieuwing van het fietspad langs De Linde. De planvorming voor de herinrichting van de Steenwijkerweg in De Blesse is in volle gang. Daarnaast is en wordt onder andere geïnvesteerd in duurzaamheid, openbare ruimte en het centrum van Wolvega.

Weststellingwerf, de kracht van Samen en Doen!

Wij staan voor spannende tijden en ingrijpende keuzes zijn nodig om als gemeente financieel gezond te blijven. Wij vertrouwen erop om samen met u als raad en met onze medewerkers, inwoners, ondernemers, het onderwijs, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties te blijven werken aan een mooi en vitaal Weststellingwerf!

Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf

Leeswijzer

Leeswijzer

De leeswijzer vertelt hoe deze begroting is opgebouwd met daarbij de hoofdlijnen van de inhoud. Elk programma is opgebouwd volgens een vaste indeling. We beginnen met het hoofdstuk 'Begroting op hoofdlijnen' waarin we het totaalbeeld van deze begroting weergeven.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

Programmaplan

Programma's

De indeling van de programma's is als volgt:

- Taakvelden

Per programma geven we de bijbehorende taakvelden weer.

- Beleidsnota's

Per programma staan de relevante beleidsnota's met zoveel mogelijk een link naar het document

- Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Per programma geven we de belangrijkste ontwikkelingen aan.

- Doelstellingen

In deze programmabegroting staan de doelstellingen centraal. Per doelstelling zijn er twee W-vragen uitgewerkt. De twee W-vragen luiden: "Wat willen we bereiken?" (gewenste maatschappelijke ambities en effecten) en "Wat doen we daarvoor?" De doelstellingen zijn bijgesteld op basis van het collegeprogramma 2018-2022.

- Beleidsindicatoren

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste - voorgeschreven - set beleidsindicatoren. Facultatief zijn er bij sommige programma's een aantal beleidsindicatoren aan toegevoegd.

- Wat mag het kosten?

Per programma wordt de omvang van de middelen weergegeven om de doelstellingen in de programma's te kunnen realiseren. Er vindt een onderverdeling plaats tussen de lasten en baten per taakveld. Daaronder wordt een financiële analyse gegeven van de cijfers. In deze toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2021 met die van de vorige begroting jaarschijf 2020 en een vergelijking tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2021 met die van het meerjarenperspectief (2022, 2023 en 2024).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8. Hier staan de taakvelden die betrekking hebben op de gemeentefondsuitkering, de gemeentelijke belastingen en het renteresultaat.

Andere overzichten

Er is een afzonderlijk overzicht van de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (de zogenaamde overheadkosten), de (eventueel) verschuldigde vennootschapsbelasting en de stelpost voor niet-voorzien uitgaven.

Paragrafen

Doel van de paragrafen is dat belangrijke reguliere gemeentelijke taken met betrekking tot de financiële positie worden gebundeld, waarmee de raad inzicht krijgt in de door hem gestelde kaders voor deze onderwerpen. De paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn. Nieuw in deze begroting is de paragraaf Regiodeal. De paragraaf Streekagenda is komen te vervallen, de Regiodeal is een vervolg op de Streekagenda.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht van baten en lasten

Dit geeft een totaalbeeld van de raming van baten en lasten per programma. Verder staat hier het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen, de geraamde kosten van de overhead, de vennootschapsbelasting en de raming voor onvoorzien. Het geraamde saldo daaruit en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves daarmee verrekend, leiden uiteindelijk tot het geraamde resultaat.

Het totaalbeeld wordt aangevuld met een overzicht van geraamde incidentele lasten en baten per programma. Het geraamde resultaat per jaar wordt gecorrigeerd met het saldo van de incidentele lasten en baten. Op die manier is per jaar het structureel evenwicht weergegeven.

Geprognosticeerde balans 2021-2024

Hier staat de meerjarige geprognosticeerde balans.

Reserves en voorzieningen

Hier staat het meerjarige beeld van de reserves en voorzieningen met een toelichting daarop.

Meerjareninvesteringsplan 2021-2024

Het totaaloverzicht van de geplande investeringen voor de begrotingsperiode 2021-2024.

Bijlagen

Er zijn twee bijlagen toegevoegd. Bijlage I geeft een overzicht van de subsidies voor het begrotingsjaar 2021. Bijlage II is de lijst van afkortingen die in deze begroting voorkomen.

Begroting op hoofdlijnen

Financieel beeld 2021-2024

In deze begroting op hoofdlijnen lichten wij het financieel meerjarige beeld van de gemeente Weststellingwerf toe. In deze financiële begroting zien we meerjarig een negatief beeld. Door vele extra inspanningen die de afgelopen periode hebben plaatsgevonden kunnen wij u vanaf 2024 een sluitende begroting presenteren. Onder het kopje overige voorstellen stellen we u een aantal maatregelen voor die in positieve zin hebben bijgedragen aan een sluitende begroting in 2024.

Structureel begrotingssaldo 2021-2024

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Uit de begroting moet duidelijk zijn welke geraamde lasten en baten structureel van aard zijn en welke incidenteel.

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te corrigeren met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). Als de eerste jaarschijf van de begroting (het jaar 2021) niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk het jaar 2024) er wel is. Uit de tabel hierna blijkt dat we in 2024 voldoen aan het structurele evenwicht. Daarmee voldoen we aan de eis van onze toezichthouder om in aanmerking te komen voor repressief toezicht (controle achteraf).

	x € 1.000			
Omschrijving	Begroot 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Eindstand programmabegroting 2021-2024	-2.245	-1.205	-581	23
Bij : incidenteel saldo	557	215	109	30
Structureel saldo van de begroting	-1.688	-990	-472	53

Uitgangspunten bij de begroting 2021-2024

We zijn uitgegaan van de onderstaande technische uitgangspunten. Deze hebben betrekking op specifieke onderdelen van de begroting, zoals te hanteren percentages voor rente en loon- en prijsstijging en de ontwikkeling van de lokale lasten. We lichten ze hieronder toe.

Rente

Bij het bepalen van de rekenrente (renteomslag-percentages) volgen we de notitie rente van de commissie BBV. Voor 2021 komen we uit op afgerond 1,5%. Dit is 0,5% lager dan in 2020.

Mutaties gemeentefonds

In mutaties gemeentefonds zijn de verwachte compensatie voor lonen en prijzen en de mutaties op basis van de mei-circulaire 2020 meegenomen.

Loonontwikkelingen

Voor de ramingen van de salarissen van het ambtelijk personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. Zoals elk jaar, baseren we ons op het indexatiecijfer van de "loonvoet sector overheid" uit de meest recente raming van het Centraal Economisch Plan door het CPB. De raming uit maart 2020 geeft een verwachte indexatie weer van 3,1% voor 2021. Bovenop deze loonindexatie is het reëel rekening te houden met een pensioenpremiestijging door het ABP, maar de omvang daarvan is nog niet bekend. Binnen de OWO-gemeenten is een stijging van 3,5% afgestemd.

Ontwikkeling van de lokale heffingen

Voor de lokale heffingen hanteren we het algemeen stijgingspercentage uit het Centraal Economisch Plan. We komen dan afgerond op 1,5%. Ons streven is om zowel het niveau van de gemeentelijke heffingen als de woonlasten in deze bestuursperiode binnen onze financiële mogelijkheden zo laag mogelijk te houden.

Prijstijgingen (inflatie)

We hanteren de nullijn, ook voor prijsgevoelige ramingen. Het uitgangspunt is dat noodzakelijke verhogingen binnen het budget (door bijvoorbeeld efficiëntie maatregelen) moeten worden opgevangen binnen het budget.

Bij uitzondering kan van deze nullijn worden afgeweken als blijkt/vaststaat dat dit uitgangspunt of de marktwerking niet is uit te voeren. Dan is er een mogelijkheid tot budgetbijstelling. Ook is die mogelijkheid er als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn subsidie- instellingen te compenseren voor loon/prijstijgingen.

Toelichting programmabegroting 2021-2024

Het financiële vertrekpunt van deze programmabegroting is de eindstand van de programmabegroting 2020-2023. Omdat er in 2020 geen kadernota is verschenen presenteren wij u hieronder de structurele gevolgen uit de Voorjaarsnota 2020. Dit overzicht is aangevuld met de mutaties uit de mei-circulaire 2020, overige mutaties in het kader van herijking van de exploitatie en overige voorstellen/maatregelen. Het verwerken van alle genoemde mutaties heeft geleid tot het eindsaldo van de programmabegroting 2021-2024.

x € 1.000				
Omschrijving	Begroot 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Eindstand programmabegroting 2020-2023	-695	61	753	1.271
1. Mutaties Voorjaarsnota 2020 (structurele gevolgen)	-1.500	-1.901	-2.041	-2.004
2. Mutaties meicirculaire 2020	841	1.132	1.004	834
3. Mutaties op basis van herijking exploitatie	-1.870	-1.992	-2.007	-1.973
4. Overige voorstellen / maatregelen	979	1.495	1.710	1.895
Eindstand programmabegroting 2021-2024	-2.245	-1.205	-581	23

1. Mutaties voorjaarsnota 2020 (structurele gevolgen)

x € 1.000				
Structurele gevolgen voorjaarsnota	Begroot 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Structurele bijdrage tekort jeugd		-450	-450	-450
Sociaal Domein	-2.101	-2.101	-2.101	-2.101
September-circulaire 2019	721	790	659	695
Overig	-120	-140	-149	-148
Totaal mutaties	-1.500	-1.901	-2.041	-2.004

Toelichting mutaties voorjaarsnota 2020 (structurele gevolgen)

Structurele bijdrage tekort jeugd

In de vorige begroting hebben we voor de jaren 2022 en volgende een stelpost opgenomen voor extra middelen van het rijk voor de tekorten in het jeugdhulpbudget. Het rijk doet momenteel onderzoek of deze middelen ook structureel kunnen worden. De provincie Fryslân adviseert ons de stelpost jeugd vanaf 2022 niet meer op te nemen vanwege het onzekere karakter hiervan.

Sociaal Domein

In de voorjaarsnota 2020 hebben we geconstateerd dat voor het Sociaal domein diverse budgetten structureel aangepast moeten worden. Dit is bij deze begroting gedaan. Het betreft de volgende budgetten:

- Leerlingenvervoer, nadeel van € 123.500
- Logopedie, voordeel van € 20.060
- Hulp bij het huishouden, nadeel € 407.000
- Individuele begeleiding, nadeel € 1.311.000

- Vervoer, nadeel van € 160.000
- Hulpmiddelen, nadeel van € 120.000

September-circulaire 2019

De positieve ontwikkeling (ten opzichte van de uitkomsten uit de mei-circulaire 2019) komt door investeringen van het rijk voor infrastructuur en defensie en het sluiten van het Pensioenakkoord. Ook het woningmarktpakket waartoe in de Miljoenennota is besloten, leidt tot een groei van het gemeentefonds.

Overig

Voor de uitvoering van het totale plan 'Plan eikenprocessierups 2020' is een structureel budget van € 90.000 opgenomen. Het restant saldo onder het kopje "Overig" bestaat uit diverse kleine posten.

2. Mei-circulaire 2020 gemeentefonds

+ = voordeel - = nadeel		x € 1.000			
Mutaties mei-circulaire 2020		2021	2022	2023	2024
Mutaties mei-circulaire 2020		841	1.132	1.004	834
Totaal mutaties		841	1.132	1.004	834

Toelichting Mei-circulaire 2020 gemeentefonds

Mei-circulaire 2020

De uitkomsten uit de mei-circulaire 2020 zijn positiever dan die van de september-circulaire 2019. Dit komt met name door de verwachte hogere rijksuitgaven ten opzichte van de miljoenennota die vorig jaar in september is verschenen. De belangrijkste verklaring daarvoor ligt in de hogere ontwikkeling van de lonen en prijzen, gebaseerd op gegevens van het Centraal Plan Bureau.

3. Mutaties op basis van herijking exploitatie

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Een specificatie van de aanpassingen is opgenomen in onderstaande tabel.

+ = voordeel - = nadeel		x € 1.000			
Herijking exploitatie	Begroot 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	
Gemeentelijke heffingen	78	78	78	78	
Areaal	-110	-125	-129	-133	
Personeel	-1.254	-1.254	-1.254	-1.254	
Panden	-203	-108	-108	-108	
Overig	-381	-583	-594	-556	
Totaal mutaties	-1.870	-1.992	-2.007	-1.973	

Toelichting op herijking exploitatie

Gemeentelijke heffingen

De hogere opbrengst onder gemeentelijke heffingen betreft de indexatie van de lokale heffingen (1,5%).

Areaal

De areaaluitbreiding bestaat uit meerdere posten waaronder wegen, bruggen en diverse kosten binnen de afdelingen Groen Ruimte en Gemeentewerf.

Personeel

De CAO-verhoging is meegenomen in de cijfers en er zijn 2,64 fte's extra in dienst.

Panden

In 2020 is incidenteel budget begroot voor herstelwerkzaamheden aan de gemeentewerf en brandscheiding. De overige kosten betreffen de jaarlijkse aanpassingen voor de energiekosten, huren en meerjarig onderhoudsplan.

Overig

Hier staan verschillende bijstellingen, zowel uitgaven als inkomsten. Onderdeel hiervan zijn onder andere de bijdrage aan de verbonden partijen (Veiligheidsregio en Fumo), de actualisatie van de Buig budgetten, de verhoging van de baten van de Steense, en de actualisatie van de kapitaallasten van de investeringen (inclusief de nieuwe investeringen).

4. Overige voorstellen / maatregelen

+ = voordeel - = nadeel		x € 1.000			
Ombuigingsvoorstellen	Begroot 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	
1. Grip op Wmo	635	1.025	1.275	1.395	
2. Grip op leerlingenvervoer	45	45	45	45	
3. Grip op participatiewet	-6	70	70	70	
4. Monumentensubsidie verlagen	20	20	20	20	
5. Levensbrede aanpak autisme	20	20	20	20	
6. Stelpost areaaluitbreiding	15	20	30	50	
7. Samenwerking OWO	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
8. Culturele hoofdstad naar tweejaarlijks in plaats van ieder jaar	0	45	0	45	
Totaal ombuigingsvoorstellen	729	1.245	1.460	1.645	
Overige voorstellen/Maatregelen					
Inzet 50% van stelpost risicobeheersing	250	250	250	250	
Totaal Ombuigingsvoorstellen en overige maatregelen	979	1.495	1.710	1.895	

Toelichting overige voorstellen / maatregelen

Ombuigingsvoorstellen

De voorlopige cijfers 2020 en het jaarrekening resultaat 2019 laten een somber beeld zien. In de komende jaren is er jaarlijks een tekort op de begroting van ongeveer € 2,5 miljoen (stand van zaken juli 2020). Om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 heeft het college aan de hele organisatie gevraagd om concernbreed te inventariseren welke ombuigingen zouden kunnen plaatsvinden.

In de zomervakantie is iedereen binnen de organisatie gevraagd om mee te denken over ombuigingsvoorstellen. Hoe kunnen we binnen de koers van de gemeente opgaves slimmer en efficiënter organiseren? Er is door betrokken medewerkers hard gewerkt en er zijn veel effectieve voorstellen uitgekomen. Het integraal concern breed werken werd gewaardeerd en als een meerwaarde gezien.

De diverse aangedragen ideeën en voorstellen zijn gewogen aan de hand van twee criteria:

1. Past het binnen de Koers van Weststellingwerf? De Koers van Weststellingwerf is een samenvatting van verschillende bestaande documenten, als de begroting en de Omgevingsvisie, aangevuld met actuele ontwikkelingen als Brede Welvaart en Corona.
2. Is de te realiseren besparing substantieel en realistisch?.

Op basis van deze weging zijn vanuit de organisatie, als opbrengst van het gelopen proces, de volgende voorstellen aan ons voorgelegd:

1. Grip op Wmo
2. Grip op leerlingenvervoer
3. Grip op Participatiewet
4. Monumentensubsidie verlagen
5. Levensbrede aanpak autisme
6. Stelpost areaaluitbreiding
7. Samenwerking OWO
8. Legacy Culturele hoofdstad

Deze voorstellen hebben wij verwerkt in de begroting. Inhoudelijk worden deze voorstellen toegelicht bij de afzonderlijke programma's.

Gekeken naar de concrete voorstellen kan geconstateerd worden dat de nadruk ligt op voorstellen vanuit het Sociaal Domein (de 3D's), het Sociaal Domein is dan ook al langer op weg met "Grip op".

Duidelijk is dat deze zomer exercitie van de organisatie niet de bedoelde € 2,5 miljoen heeft opgeleverd. Verdere voorstellen die een vermindering van uitgaven in zich houden worden op dit moment als niet verstandig en onwenselijk gezien.

Het financiële resultaat van deze inventarisatie is opgenomen in bovenstaande tabel.

Overige voorstellen

Stelpost Algemene Risicobeheersing

We zetten de helft van de stelpost algemene risicobeheersing in als structurele dekking. Dit heeft een positief effect van € 250.000 op het structurele begrotingssaldo.

Herijking gemeentefonds

De herijking van het gemeentefonds zal naar alle waarschijnlijkheid nadelige effecten tot gevolg hebben. Vanwege de onduidelijkheid over de gevolgen hiervan voor de gemeente Weststellingwerf zijn er geen bedragen in deze begroting opgenomen. Wel vragen we uw aandacht hiervoor in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. De invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds vindt plaats in 2022, de financiële gevolgen van deze herijking van het gemeentefonds zullen worden gepresenteerd in de decembercirculaire 2020.

Corona-crisis

De begroting 2021-2024 is opgesteld op basis van de tot nu toe bekende gegevens. Naar verwachting zal de corona-crisis negatieve gevolgen hebben voor de begroting van 2020. In de Najaarsnota 2020 wordt u nader geïnformeerd over de effecten van de corona-crisis.

Op dit moment is niet duidelijk welke meerjarige gevolgen hieruit voort zullen vloeien. Vanwege de grote onzekerheden hieromtrent zijn in deze begroting geen financiële gevolgen doorgerekend. Voor meer informatie verwijzen we u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Ontwikkelingen aanvullend compensatiepakket corona

Als gevolg van de extra toegenomen financiële druk door de corona-crisis bij gemeenten heeft het kabinet besloten de opschalingskorting voor 2020 en 2021 te schrappen. Deze maatregel heeft een positief effect op de algemene uitkering van het gemeentefonds. De uitkering zal worden opgenomen in de september-circulaire 2020 en zal voor de begroting 2021 een positief resultaat tot gevolg hebben. Het incidentele voordeel van naar verwachting € 230.000 voor 2021 zal worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2021.

Woonlasten

De gemiddelde woonlast - bestaande uit de onroerende-zaakbelastingen voor woningen, de riool- en afvalstoffenheffing - bedroeg in 2020 € 701. Voor het komende begrotingsjaar is het voorstel de inflatiecorrectie van 1,5% toe te passen op de OZB en de tarieven van de afvalstoffen- en rioolheffing zodanig te verhogen dat deze kostendekkend zijn in respectievelijk 2021 en 2025.

OZB

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2021 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2021 en de waardepeildatum per 1 januari 2020. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van december plaats. De totale opbrengst voor 2021 is ten opzichte van 2020 gecorrigeerd met een inflatiepercentage. Bij de raming voor 2021 is rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt een 100% kostendekking. De tarieven zijn voor 2021 ten opzichte van 2020 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een lastenverzwaring voor 2021 en de komende jaren. Uw raad moet dit nieuwe GRP 2021 - 2025 en de maatregelen die daarin zijn opgenomen, nog wel goedkeuren. Vooruitlopend op de besluitvorming is de begroting alvast in lijn gebracht met het nieuwe GRP.

Afvalstoffenheffing

Het uitgangspunt is een 100% kostendekking. Door een forse verhoging van de verbrandingsbelasting en de verwerkingskosten voor gft-afval is de mate van kostendekkendheid van het product afval onder druk komen te staan. Het tarief 2021 is zodanig verhoogd, dat deze de te maken kosten 100% dekken.

De geschatte gemiddelde woonlast voor onze inwoners voor 2021 stijgt door bovenstaande aanpassingen van € 701 in 2020 naar € 742 in het begrotingsjaar 2021.

Begroting 2021 in één oogopslag

Ons huishoudboekje

In ons huishoudboekje hebben we een begroting gemaakt voor 2021. Welke inkomsten verwachten we en waar gaan we geld aan uitgeven? Ons boekje sluit voor 2021 met een tekort van € 2,2 miljoen. Dat is meegenomen bij de inkomsten onder "Overig" zodat de totale inkomsten en totale uitgaven gelijk zijn.

Inkomsten		Uitgaven 	
 Rijk	54.663.000	 Verkeer en vervoer (wegen)	4.257.000
 Onroerende-zaakbelastingen	4.858.000	 Groenonderhoud	2.369.000
 Rioolheffing	1.994.000	 Sport	2.085.000
 Afvalstoffenheffing	2.951.000	 Sociaal domein	32.091.000
 Omgevingsvergunningen	605.000	 Onderwijs (inclusief huisvesting)	3.859.000
 Overige leges (zoals paspoorten)	324.000	 Kunst, cultuur, recreatie	1.126.000
 Graf- en begraafrechten	138.000	 Uitvoeringskosten	14.986.000
 Toeristen- en forensenbelasting	200.000	 Overig	18.881.000
 Marktgeden	14.000	Totaal	79.654.000
 Precariobelasting	2.353.000		
 Reclamebelasting	95.000		
 Overig	11.459.000		
Totaal	79.654.000		

powered by

Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens	Begroting 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024
Sociale structuur	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Inwoners				
van 0-4 jaar	1.000	1.000	1.000	1.000
van 5-19 jaar	4.300	4.300	4.300	4.300
van 20-64 jaar	13.700	13.425	13.250	13.075
vanaf 65 jaar	6.900	7.200	7.400	7.600
Totaal inwoners	25.900	25.925	25.950	25.975
Uitkeringsgerechtigden	485	478	470	465
Fysieke structuur				
Oppervlakte gemeente in km²				
binnenwater	7,73	7,73	7,73	7,73
land	220,71	220,71	220,71	220,71
Totaal oppervlakte	228,44	228,44	228,44	228,44
Woonruimten				
Koopwoningen (excl.recreatie)	7.931	7.951	7.971	7.991
Huurwoningen	3.327	3.337	3.347	3.357
Recreatiewoningen	158	171	184	197
Totaal woonruimten	11.416	11.459	11.502	11.545
Woonwagens	16	16	16	16
Woonschepen	1	1	1	1
Lengte van de wegen in meters				
Binnen de bebouwde kom	121.343	121.343	121.343	121.343
Buiten de bebouwde kom	284.600	284.600	284.600	284.600
Totaal lengte van de wegen	405.943	405.943	405.943	405.943
Lengte van de fietspaden in meters	84.861	84.861	84.861	84.861
Aantal m2 openbaar groen	1.129.329	1.129.329	1.129.329	1.129.329

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Beleidsnota's

2019 Notitie Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2019-2022
 2019 Notitie OWO-samenwerking
 2018 Verordening privacybeleid
 2018 Verordening op de OWO rekenkamer
 2018 Informatiebeleidsplan 2017 - 2020
 2018 Kwaliteitshandvest Dienstverlening
 2017 Communicatievisie 2017-2020

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Het collegeprogramma 2018-2022 heeft vijf bestuurlijke/maatschappelijke opdrachten. Dit zijn Bestuurlijke Vernieuwing, nabij besturen, nieuw beleidsplan (digitale) dienstverlening, organisatieontwikkeling PIM en doorontwikkeling OWO-samenwerking.

De gemeenteraad van Weststellingwerf werkt ook in de raadsperiode 2018-2022 aan het versterken van de drie rollen die de raad heeft: 1) het staan voor hun inwoners als volksvertegenwoordigers, 2) het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd en 3) de kaderstellende- en controlerende rol. De gemeenteraad wil in de toekomst zijn taak goed blijven uitvoeren. Daarvoor is het nodig goed aan te sluiten op vooruitgang, op veranderingen en de samenwerking tussen gemeente en inwoners, waarbij de gemeenteraad een meer verbindende rol neemt. Meer informatie hierover is te vinden in het griffieplan 2018-2022.

In 2020 en 2021 gaan we een update maken van de beleidsuitgangspunten en doelen (digitale) dienstverlening voor de periode 2021 - 2024. Gepland is dat de gemeenteraad die update medio 2021 vaststelt.

Doelstellingen

Faciliteren werkwijze college en raad op bestuurlijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

- Meer inspraak van inwoners door de afstand tussen gemeenteraad en haar bestuurders en inwoners verkleinen;
- inwoners actief mee laten denken met de gemeentelijke politiek;
- betrokkenheid van de raad(sleden) bij initiatieven van inwoners;
- een gemeenteraad die tussen de bevolking staat en actief in de omgeving aanwezig is;

- investeren in het deskundig vermogen van bestuurder en medewerker om in te kunnen spelen op de aangedragen voorstellen die zich in onze gemeente voordoen.

Participeren

Workshops, gastlessen en rondleidingen (in Corona tijd optioneel via webinars) worden ingezet voor mensen die interesse hebben in de gemeentelijke politiek en daarbij betrokken willen zijn. De leden van de werkgroep bestuurlijke vernieuwing zijn gestart met een aantal nieuwe ideeën.

Raadscommunicatie

Het is belangrijk dat inwoners de raad en de raadsleden weten te vinden, zodat de raadsleden goede invulling kunnen geven aan hun vertegenwoordigende rol. De inspraakmogelijkheden, waaronder het inloopspreekuur en de inspreekmogelijkheden in de Algemene Commissie en de Raadsvergadering, worden actief gepromoot. De afdeling communicatie heeft een adviserende rol.

Wat doen wij ervoor

Gast van de raad

Vanaf 2019 is het voor inwoners opnieuw mogelijk om als gast van de raad aanwezig te zijn tijdens de raadsvergaderingen. Het idee achter 'gast van de raad' is inwoners meer te betrekken bij de gemeentelijke politiek. Tijdens de raadsvergaderingen in 2019 is duidelijk geworden uit de reacties en de opkomst van de gasten dat het idee aanslaat. De werkgroep bestuurlijke vernieuwing buigt zich over de invulling van gast van de raad in de corona tijd. Webinars zijn hierbij optioneel.

Vernieuwing inloopspreekuur

Actief wordt gecommuniceerd dat inwoners de politieke partijen kunnen benaderen voor zaken die spelen binnen de gemeente. Dit houdt in dat men (actuele) onderwerpen onder de aandacht van de raad wenst te brengen.

Schoolbezoeken

De werkgroep bestuurlijke vernieuwing stelt een format op voor een 'debat-dag' voor scholieren die in de gemeente Weststellingwerf studeren aan een middelbare school. Deze eerste 'debat-dag' dient als pilot voor toekomstige jongerendebatdagen binnen de gemeente Weststellingwerf.

Gebruik van sociale media

Vanuit de werkgroep bestuurlijke vernieuwing is een communicatiematrix voor de gemeenteraad opgesteld. De matrix bevat een overzicht hoe de verschillende communicatiemiddelen en doelen met elkaar in verband zijn gebracht. Per doel is aangegeven in hoeverre een bepaald middel zich leent voor het communiceren van duidelijke informatie. De leden van de werkgroep bestuurlijke vernieuwing starten met het maandelijks behandelen van onderwerpen binnen de gemeente.

Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en kernen)

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil aantrekkelijk zijn voor inwoners om in te verblijven en mee te kunnen doen. We zetten ons voortdurend in om leefbaarheid te versterken en de sociale samenhang in de dorpen en wijken te vergroten. Onze inwoners vinden een goede, gezonde, veilige en uitdagende leefomgeving net zo belangrijk en willen zelf richting geven aan ontwikkelingen in hun omgeving. Zij voelen zich betrokken en hebben daar ideeën over: het vertrouwen daarin en het stimuleren van het eigen initiatief en verantwoordelijkheid van onze bewoners zijn voor ons belangrijke uitgangspunten.

We koesteren de kracht en organisatiegraad van onze dorpen. De dorps-, wijk- en buurtverenigingen zijn belangrijke voelsprietten voor de gemeente. Samen met andere netwerken in de dorpen en wijken vormen zij vooral de "stille kracht" van onze gemeenschap. Deze initiatiefrijke samenwerkingsverbanden zijn van onschatbare waarde voor het sociale netwerk en het welzijn van onze bewoners.

We zijn nieuwsgierig naar de ideeën van onze bewoners en stimuleren hen om ons in een vroeg stadium te betrekken. Bij gemeentelijke plannen zien we dat de betrokkenheid per onderwerp en per bewoner verschilt. Dit vraagt onze voortdurende aandacht: informatie laagdrempelig aanbieden, samen nadenken over de rol van onze bewoners en belangengroepen, maar ook door de inzet van social media en actief de dorpen en wijken in te gaan. Als college bezoeken wij daarom regelmatig de dorpen en wijken.

De samenwerking binnen de dorpen, maar ook met de gemeente, verandert. Wij staan open voor nieuwe vormen van samenwerking en nodigen bewoners uit om de ideeën met ons te delen en daar afspraken over te maken. Van overleg naar samenwerking, zowel bestuurlijk als ambtelijk, waarbij wij actief meedenken met onze inwoners.

De aandacht voor de leefbaarheid in de dorpen en wijken en het welzijn van onze bewoners, raakt vrijwel alle beleidsterreinen. In dit samenspel is het overzicht en de coördinatie daarop van groot belang. De afgelopen jaren heeft de functie van dorpencoördinator hier m.b.t. de kleine dorpen een belangrijke rol in gespeeld. Ook initiatiefnemers uit Wolvega weten ons steeds vaker te vinden door de o.a. de inzet van het dorpenfonds en het werkbudget door de dorps- en wijkverenigingen. Binnen het project Bestemming Wolvega kijken we hoe deze functie verder kan worden ingebed.

Wat doen wij ervoor

Ondersteunen van initiatieven

De gemeente wil samen met bewoners werken aan een samenleving waarin eigen initiatief en verantwoordelijkheid centraal staan. We kennen een grote verscheidenheid aan organisaties en inwoners die elk hun eigen deskundigheid, wensen, ideeën en behoeften hebben. De gemeente wil deze met elkaar verbinden zonder hierbij direct de verantwoordelijkheid over te nemen. Wij zetten ons netwerk, onze kennis en geld beschikbaar om initiatieven te ondersteunen. Het dorpenfonds is daar een voorbeeld van. We stellen €100.000 beschikbaar voor goede ideeën uit de dorpen en wijken.

In de vorm van cofinanciering helpt het dorpenfonds onze actieve bewoners om extra middelen aan te vragen bij fondsen en andere overheden: in 2020 verwachten we dat dit leidt tot een minimale investering van €300.000 door de initiatiefnemers.

Bijzonder onderdeel van dit fonds is het werkbudget voor de plaatselijke belangen, wijkverenigingen en vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf. In 2021 evalueren wij samen met onze partners de werking en meerwaarde van dit werkbudget.

Netwerk dorps- en wijkorganisaties vormt basis voor beleid

Onze dorps- en wijkverenigingen weten wat er speelt. We zetten in op de contacten met hen, zodat wij kunnen inspelen op hun vragen en wensen. De dorpencoördinator is een daarbij een laagdrempelig aanspreekpunt. De terugkerende overleggen op bestuurlijk en projectniveau met de plaatselijke belangen en wijkverenigingen vormen een stevige basis voor verdere samenwerking. De vele contacten leiden tot honderden vragen, wensen en ideeën die gemeente en dorpen op praktische wijze oppakken. Blijvend aandachtspunt is de druk op onze actieve bewoners om mee te denken en zelf de regie te pakken. Er zijn grenzen aan wat wij van deze vrijwilligers kunnen vragen en mogen verwachten. We geven daarom de ruimte voor een creatieve aanpak die past bij de mogelijkheden van dorp of wijk.

Dichtbij besturen

Het vertrouwen over en weer vormt de basis voor succes in de samenwerking met onze bewoners.

Een zichtbaar en benaderbaar college van burgemeester en wethouders hoort daarbij. Wij doen dit door te werken met gebiedswethouders, als eerste aanspreekpunt namens het college. Voor onze dorps- en wijkorganisaties, maar ook voor bewoners, ondernemers en organisaties. Wij willen weten wat ze vinden van nieuwe ontwikkelingen, wat hun ervaringen, ideeën en zorgen zijn. Dit horen wij onder andere tijdens de collegebezoeken die wij in 2021 voortzetten.

De gemeente zet in op het nog beter informeren, bevragen en betrekken van onze bewoners. Daardoor weten wij nog beter wat er speelt en komen wij tot betere plannen. De inzet van nieuwe media en digitale mogelijkheden helpen ons daarbij. Per thema zal de aanpak verschillen.

Versterken betrokkenheid grote kernen

Het zijn de verenigingen en andere verbanden die een belangrijke basis vormen voor ‘het elkaar kennen’ en ‘naar elkaar omkijken’. We zijn overtuigd van de preventieve werking van deze aanwezige netwerken als het gaat om gezondheid en zorg voor elkaar. Van oudsher zijn de kleine dorpen beter georganiseerd dan onze grote kernen Noordwolde en Wolvega. Naast de bestaande samenwerking met de kleine dorpen, zetten we daarom (ook) extra in op de buurten en wijken in Noordwolde en Wolvega en willen we met hen het gesprek voeren over sociale en fysieke ontwikkelingen. Met het project Bestemming Wolvega wordt gewerkt aan de structurele samenwerking met onze bewoners.

Werken met de omgevingsvisie

Een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie is hoe de grote lijnen uit de visie kunnen worden vertaald naar de praktijk op dorps- en buurtniveau. Zo stimuleert de gemeente inwoners om zelf aan de slag te gaan met hun ideeën en wensen, bijvoorbeeld door deze te vertalen naar een eigen dorpsvisie. Het uitgangspunt is dat zij zelf het initiatief nemen en dit aanpakken op een manier die past bij de aard en schaal van het dorp of wijk. De verwachtingen over en weer moeten daarbij helder zijn. Dit kan door afspraken te maken over de samenwerking met de gemeente in een Maatschappelijke overeenkomst. Met de pilot in Nijeholtpade leren wij veel over het proces om te komen tot en het beheren van die afspraken en de afstemming daarover.

Beleidsplan (digitale) dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Onze huidige dienstverlening is gebaseerd op de volgende kernwaarden:

- Menselijk maatwerk;
- Betrouwbare gemeente;
- Transparant;
- Professioneel.

Hierbij werken we aan de volgende doelen:

1. Dienstbaar zijn aan de samenleving;
2. Tevreden inwoners;
3. Tevreden ondernemers (zie ook programma 3);
4. Realiseren van de normstelling vastgelegd in het kwaliteitshandvest;
5. Effectieve bedrijfsvoering;
6. Inwoners kunnen via verschillende kanalen met ons communiceren.

Verbeteren dienstverlening

Regelmatig (her-)ijken we onze dienstverlening op basis van uitgangspunten en beleidsdoelen die we hebben. We houden rekening met de maatschappelijke veranderingen en landelijke ontwikkelingen. Vraag en aanbod van digitale producten wordt op elkaar afgestemd. Doel is altijd optimaliseren en verbeteren van de dienstverlening.

In 2021 staat opnieuw het (her-)ijken van de doelstellingen en de middelen op het programma. De planning is om u medio 2021 een voorstel te presenteren. Ons kwaliteitshandvest dienstverlening 2018 zal vervolgens worden geactualiseerd.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeren landelijk programma digitalisering

De rijksoverheid stelt regels vast voor het aanvragen van producten en de dienstverlening van de gemeenten. De regel is dat je alle contacten en producten digitaal kunt regelen. Als organisatie willen we toe naar een waardevolle informatiesamenleving. Wij zijn hier actief mee bezig. Ieder jaar test het Rijk hoever de gemeente hiermee is. Als organisatie vinden wij het belangrijk dat digitaal en persoonlijk contact mogelijk is.

Zorgen voor een klantgerichte en begrijpelijke website

De website is steeds meer de ingang voor het eerste contact met de gemeente. We verbeteren de website regelmatig door teksten aan te passen en nieuwe producten aan te bieden. De informatie wordt in begrijpelijke taal op onze digitaal-loket en website gezet.

Spelregels en maatwerk

Onze dienstverlening voldoet aan wettelijke regels. We zoeken in de contacten met inwoners naar maatwerk in hun specifieke situatie. Hierdoor kunnen wij onze inwoners zo goed mogelijk helpen.

B1 taalgebruik is de norm aan de telefoon en in correspondentie

Onze inwoners, bedrijven en instellingen hebben recht op heldere taal en duidelijke uitleg op hun vragen. De organisatie heeft het programma B1-taalgebruik en zal alle informatie aan een ieder zo communiceren dat het wordt begrepen. Hierdoor kan iedereen eenvoudig zaken doen met ons.

Klanttevredenheid publiekszaken

Wij vinden het belangrijk dat onze prestaties worden gemeten. Klanttevredenheid staat hoog in het vaandel en we willen graag weten wat onze inwoners, ondernemers hiervan vinden. We houden een aantal keren per jaar een enquête waarin aangegeven kan worden wat je van de dienstverlening vindt. En we willen graag dat iedereen met ideeën komt ter verbetering. Als organisatie gaan we hier rekening mee houden. Verbeteren van de dienstverlening is altijd een doelstelling. In de jaarrekening staan de uitslagen van de enquêtes en o.a. het landelijk onderzoek waar staat je gemeente.

Kanaalsturing

Met onze dienstverlening geven wij onze inwoners, bedrijven en instellingen een keuze tot de gemeentelijke diensten en producten: persoonlijk bezoek aan de balie, keukentafelgesprek, telefoon, brief, digitaal-loket en social media.

Een actief communicatiebeleid

De Communicatievisie 2017-2020 is ook de basis voor de gemeentelijke communicatie in 2021. Terwijl we ons oriënteren op de update van de communicatievisie zetten we de volgende lijnen door:

- De communicatie van Weststellingwerf heeft een goede kwaliteit. Inwoners vinden dat wij klantgericht, open en betrouwbaar zijn. We gebruiken begrijpelijke taal en herkenbare middelen. Verder is onze informatie snel en gemakkelijk te vinden.
- Een professionele inzet van online en offline communicatiemiddelen. De website is het belangrijkste communicatiemiddel.
- Een zichtbaar college en een helder proces voor het nemen van besluiten.
- Een goede relatie met de pers.
- We helpen de organisatie om planmatig en doelgericht te communiceren. Hiervoor onderhouden wij goed en regelmatig contact met de interne organisatie.
- Meedenken en meepraten voor medewerkers en inwoners leuker en gemakkelijker maken.
- Het intranet helpt medewerkers om elkaar te vinden en samen te werken.

Wat doen wij ervoor

Een nieuwe begrijpelijke en toegankelijke website

Op de website is alle belangrijke informatie te vinden. Er komt steeds nieuwe informatie bij. We zorgen ervoor dat bezoekers snel kunnen vinden wat ze zoeken en producten digitaal kunnen afnemen. En begrijpen wat er staat.

Een professionele en actieve inzet van sociale media

De sociale media zijn voor ons een volwaardig communicatiekanaal. We blijven ontwikkelingen volgen en de kanalen professionaliseren, zodat we onze inwoners bereiken. We volgen dagelijks wat er leeft en spelen in op de inwoner: wat wil hij of zij zien? Waar heeft de inwoner behoefte aan?

Aandacht voor participatie van inwoners

Weststellingwerf wil dat inwoners kunnen meedenken, meepraten en meedoen. In OWO-verband onderzoeken we hoe een online platform kan helpen om sneller met (meer) inwoners in gesprek te komen.

Communicatie als drager bij belangrijke projecten

Bij bepaalde projecten is communicatie een belangrijke succesfactor. In 2021 vragen de volgende projecten in het bijzonder aandacht: Steenwijkerweg De Blesse, uitwerking klimaatbrief/duurzaamheid, omgevingswet, centrumgebied Wolvega, Regio Deal, ondersteuning gebiedsteams.

Wij kiezen bewust voor een crossmediale aanpak

Voor een goed bereik zetten wij meerdere middelen in om een doel te bereiken. Wij combineren online en indien nodig ook offline communicatiemiddelen. De wekelijkse Westwijzer geeft ons meer offline afzetruimte.

Het gebruik van heldere taal door medewerkers

Weststellingwerf schrijft teksten zoveel mogelijk in heldere taal. Want teksten op taalniveau B1 zijn prettig leesbaar en begriipt bijna iedereen. Daarom trainen we (nieuwe) schrijvers in de organisatie, geven we schrijftips en bieden we hulpmiddelen aan.

Beleidsindicatoren

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren. De berekening van deze indicatoren is gebaseerd op het document van de VNG 'Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie'. Boven formatief en inhuur wordt niet gezien als bezetting.

De eigen gegevens komen uit de begroting 2021.

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Peiljaar 2020	Peiljaar 2021
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	12,29	12,17
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	11,05	11,97
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	762,44	772,62
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	5,00%	5,00%
Overhead	% van totale lasten	10,55%	11,57%

Bron: eigen gegevens

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
0.1 Bestuur	2.557	1.581	1.645	1.605	1.605	1.605
0.2 Burgerzaken	1.021	987	914	925	914	898
Totaal Lasten	3.579	2.568	2.559	2.530	2.519	2.503
Baten						
0.1 Bestuur	-75	-51	-51	-51	-51	-51
0.2 Burgerzaken	-328	-257	-273	-236	-207	-189
Totaal Baten	-403	-308	-324	-287	-258	-240
Saldo van lasten en baten	-3.176	-2.260	-2.235	-2.243	-2.261	-2.263
Gerealiseerd resultaat	-3.176	-2.260	-2.235	-2.243	-2.261	-2.263

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Bestuur

De bezoldigingsbedragen van burgemeester en wethouders en de vergoedingen voor raadsleden stijgen conform de regeling voor politieke ambtsdragers. Dit geeft extra lasten van € 64.000.

Burgerzaken

Op 17 maart 2021 vinden de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. Er zullen aanpassingen gedaan moeten worden wanneer er nog steeds sprake is van een corona pandemie. We volgen de richtlijnen die gesteld worden vanuit de Rijksoverheid.

In 2020 was een incidenteel budget van € 50.000 beschikbaar voor het beleidsplan (digitale) dienstverlening.

Daarnaast worden er naar verwachting in 2021 € 77.000 minder loonkosten doorbelast.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Lasten

Bestuur

Er is een incidenteel werkbudget voor bestuurlijke vernieuwing van € 40.000 tot en met 2021.

Burgerzaken

Nagenoeg geen afwijkingen. De kosten van de verkiezingen die ieder jaar worden gehouden in 2021-2024 zijn begroot.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsnota's

2018 Regionaal risicoprofiel 2018-2021
 2018 Regionaal beleidsplan crisisbeheersing 2019-2022
 2018 Nota Regionaal beleidsplan veiligheid Noord Nederland
 2018 Beleidsplan Brandweezorg 2019-2022
 2020 Beleidsplan integrale veiligheid 2020-2023

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Op 2 maart 2020 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Integrale Veiligheid vastgesteld. Daarin heeft de raad vijf veiligheidsthema's geprioriteerd, namelijk:

1. de aanpak van ondermijnende criminaliteit
2. de aanpak van diefstal met een accent op cybercrime
3. het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving
4. de verkeersveiligheid en het stimuleren van wenselijk verkeersgedrag
5. de brandveiligheid

De gemeenteraad krijgt jaarlijks via de begrotingscyclus inzicht in de activiteiten die worden gepland en uitgevoerd. De verantwoording over de uitvoering van de prioriteiten is kwantitatief van aard, namelijk welke acties zijn uitgevoerd, welke doelgroep is bereikt en wat is het bereik geweest? Criminaliteitscijfers worden waar mogelijk ondersteunend gebruikt. De gemeenteraad is op de hoogte van de blijvende verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze verhoging van het budget is verwerkt.

Ontwikkelingen 2021

Landelijk is er veel aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Het is een prioriteit van het Rijk en het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld aan de Regionale Inlichtingen en Expertise Centra (RIEC) voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Politie Zuidoost Fryslân heeft het geprioriteerd en hier capaciteit voor ingericht. Belangrijke ontwikkeling is de inbedding van de aanpak van ondermijning in de gemeentelijke organisatie.

Daarnaast zijn ook de aanpak van personen met verward gedrag en de ketensamenwerking Zorg en Veiligheid actuele thema's. De gemeentelijke rol in de keten rondom aanpak Cybercrime is in beweging.

Communicatie en participatie

Afhankelijk van de prioriteit wordt een passende vorm gekozen om te communiceren. Bij alle vijf de prioriteiten uit het beleidsplan Integrale Veiligheid wordt nadrukkelijk ingezet op contact met inwoners. Bijvoorbeeld door voorlichting te geven in het buitengebied over de gevaren van deelnemen in hennepsteelt.

Doelstellingen

De aanpak van ondermijnende criminaliteit

Wat willen we bereiken?

De gemeente Weststellingwerf weerbaarder maken door misbruik van de gemeentelijke faciliteiten en regelgeving te minimaliseren. De gemeente krijgt een herkenbare rol als regiehouder en is ingericht als centraal punt voor informatie voor zowel in- als externe partners. Er staat een structuur waarmee ondermijningscasussen kunnen worden opgepakt. Er is een aanpak op risicobranches, drugs, witwassen en ongebruikelijk bezit. Inwoners en bedrijven zijn bewust van de risico's van ondermijning. Voor inwoners is zichtbaar dat er opgetreden wordt tegen ondermijnende criminaliteit.

Wat doen wij ervoor

Ketensamenwerking

Wij werken samen met onze partners onder het RIEC convenant.

Volgen ontwikkelingen

Het opstellen van een uitvoeringsplan Ondermijningen met daarin aandacht voor:

- APV inrichten op de bestuurlijke bestrijding van ondermijning.
- Het voeren van een robuust Bibob-beleid voor de kwetsbare sectoren in de gemeente.
- Integrale controles door Vergunningen toezicht en handhaving.

Lokaal verbinden en betrokkenheid bij brandveiligheid

Wat willen we bereiken?

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid. Volgens de Wet op de veiligheidsregio's voert VRF de brandweertaken uit. Wij willen een verbindende rol spelen tussen het regionale beleid en de lokale uitvoering. De gemeentelijke inzet richt zich op het vergroten van de bewustwording van risico's op brand en op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor brandpreventie.

Wat doen wij ervoor

Betrokkenheid

Met de lokale brandweerposten en brandweerorganisatie onderhouden we nauwe contacten en we helpen hen verbinding te leggen met onze inwoners. Wij zijn betrokken bij de ontwikkelingen en planvorming van de regionale crisisbeheersing en brandweer. Daarnaast participeren we in trainingen en opleidingen voor crisismedewerkers op lokaal, district en regionaal niveau.

Ontwikkelingen volgen

Wij volgen de ontwikkelingen vanuit de Veiligheidsregio nauwlettend en adviseren de gemeenteraad hierover.

Opstellen uitvoeringsprogramma's

Samen met VRF stemmen wij het uitvoeringsprogramma af over preventie (onder andere communicatie), repressie en nazorg.

De aanpak van diefstal, met een accent op cybercrime

Wat willen we bereiken?

Wij willen werken aan de bewustwording van ondernemers en inwoners en hen een handelingsperspectief bieden. Wij willen gericht communiceren op specifieke doelgroepen, locaties en jaargetijden. Het ontwikkelen van de persoonsgerichte aanpak, maakt dat criminele individuen gevolgd kunnen worden. Tot slot willen wij daar waar mogelijk bestuurlijke maatregelen nemen om aan dit doel bij te dragen. Binnen deze prioriteit worden de mogelijkheden om vormen van cybercrime gerichte diefstal meegenomen.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeringsplan opstellen

Het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan, met een accent op cybercrime

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

De balans vinden in het tegengaan van overlast en onveiligheid en het bieden van tijdige en goede zorg.

Wat doen wij ervoor

Implementeren persoonsgerichte aanpak

Via de te implementeren persoonsgerichte aanpak ernstige overlast door personen in de woonomgeving bij huiselijk geweld, zorgmijders, als ook (jeugd)criminaliteit tegengaan.

Verbinden zorg en veiligheid

Verstevigen van de samenwerking op zorg en veiligheid, zowel intern als extern op uitvoerend en bestuurlijk niveau. Enkele voorbeelden hiervan zijn het verder implementeren en uitdragen van de Aanpak voorkomen escalatie (AVE) en het gezamenlijk voorbereiden van de nieuwe WVGZ of de Wet Woonoverlast 2017.

Verkeersveiligheid en stimuleren van wenselijk verkeersgedrag

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van verkeersgedrag door preventieve maatregelen.

Wat doen wij ervoor

Faciliteren verkeerswerkgroepen

Inwoners bewust maken van hun verkeersgedrag. Te denken valt aan te snel rijden, alcohol in het verkeer en bellen/appen achter het stuur of het hebben van feestverlichting. Hierbij faciliteren wij onze partners vanuit het werkplan permanente verkeerseducatie-plan.

Manifest Verkeersveiligheid

Wij geven uitvoering aan het Manifest Verkeersveiligheid Fryslân.

Inzicht krijgen in locaties waar te hard gereden wordt

Samen met onze partners brengen wij in beeld welke locaties in aanmerking komen voor acties.

Acties organiseren op locaties waar te hard gereden wordt

In samenwerking met onze partners organiseren wij gerichte acties voor het verbeteren van de veiligheid.

Beleidsindicatoren

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving

aantal x 1				
Lokale beleidsindicator	2016	2017	2018	2019
Incidenten vernieling en. zaakbeschadiging**	98	108	83	156
Incidenten overlast**	325	257	269	397
*Bron: Interne registratie veiligheid				
**Bron: 12 maand rapportage politie				

De aanpak van diefstal, met het accent op cybercrime

aantal x 1				
Lokale beleidsindicator	2016	2017	2018	2019
Aangiftes woninginbraken*	63	42	44	68
Aangiftes inbraken in schuren/bijgebouwen*	20	14	14	10
Aangiftes mishandelingen*	63	44	55	45
Aangiftes bedreigingen*	42	31	28	32
Opgelegde huisverboden**	4	2	4	4
*:Bron: 12 maand rapportage politie				
**Bron: Online registratie huisverboden Khonrad				

aantal per 1.000 inwoners						
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Gemeente			Nederland		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Winkeldiefstallen	1,2	1,4	-	2,2	2,2	-
Diefstallen uit woning	1,6	1,7	-	2,9	2,5	-
Geweldsmisdrijven	3,0	3,8	4,0	5,1	4,9	4,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	4,6	4,7	7,7	6,3	5,4	6,3
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-8-2020						
Een - betekent dat er geen cijfers bekend zijn voor de periode.						

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving

aantal per 10.000 12 tot en met 17 jarigen								
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Gemeente				Nederland			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Verwijzingen Halt	77	47	38	66	137	131	119	132

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-8-2020

Bovenstaande cijfers moeten gelezen worden dat wanneer er in Weststellingwerf 10.000 12 tot en met 17 jarigen zouden zijn, dat er dan in 2019 66 Halt verwijzingen gegeven worden. Op deze wijze kunnen gemeenten goed met elkaar vergeleken worden. Weststellingwerf wijkt positief af ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Vanuit de politie wordt aangegeven dat de afhandeling via Halt vaak lastiger is dan gewoon bekeuren.

Brandveiligheid

aantal x 1				
Lokale beleidsindicator	2016	2017	2018	2019
Controles op brandveiligheid bedrijven*	53	50	123	-
Voorlichtingen op scholen**	11	9	5	8
Oefeningen in de wijk**	1	1	0	2
Voorlichtingen na brand**	1	2	3	0

*Bron: Jaarrapportage VTH 2019
**Bron: Jaarrapportage brandweer 2019

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.342	1.408	1.555	1.565	1.575	1.589
1.2 Openbare orde en veiligheid	166	182	203	203	203	203
Totaal Lasten	1.508	1.589	1.758	1.768	1.778	1.792
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	-43	-51	-51	-51	-51	-51
Totaal Baten	-46	-51	-51	-51	-51	-51
Saldo van lasten en baten	-1.463	-1.538	-1.707	-1.717	-1.726	-1.741
Gerealiseerd resultaat	-1.463	-1.538	-1.707	-1.717	-1.726	-1.741

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

Het verschil komt door een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân. We baseren dit op de meerjarenbegroting van de veiligheidsregio.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

De gemeentelijke bijdrage voor de Veiligheidsregio Fryslân neemt op basis van de meerjarenbegroting van de veiligheidsregio toe.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed en Rijkers
Organisatie	Ruimte

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Beleidsnota's

Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016
 Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP 2000) inclusief de uitgevoerde evaluatie (2007)
 Nota Openbare verlichting
 Landschapsbeleidsplan
 Bomenbeleidsplan
 Beleidsvisie Versterking kernwinkelapparaat (MKB REVA rapport)
 Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
 Structuurplan 2000-2015
 Investeringskalender 2017 - 2027
 Collegeprogramma 2018-2022
 Omgevingsvisie Weststellingwerf

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Veenweidevisie

In 2015 hebben de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân een Veenweidevisie opgesteld. Door lagere grondwaterstanden en steeds drogere zomers, droogt de veengrond uit. Daardoor zakt de bodem. Dit probleem speelt op veel plaatsen in Nederland en zeker in delen van Friesland. Deze gebieden hebben verschillende functies als landbouw, natuur en wonen. De bodemdaling heeft gevolgen voor alle functies. De visie van provincie en Wetterskip beschrijft hoe we in Fryslân om willen gaan met de veenweidegebieden. In het provinciaal bestuursakkoord 2019-2023 "vernieuwen in vertrouwen" staat dat de opgedane kennis nu wordt omgezet in concrete acties. Dat leidt tot een hernieuwd Uitvoeringsprogramma 2021-2030. De 10 Veenweidegemeenten krijgen in de opstelling en de uitvoering ook een rol. Als gemeenteraad wordt u daarbij betrokken.

Gevolgen van Veenweideproblematiek op gemeentelijke wegen

In een aantal gebieden van onze gemeente is de soort grond veen, daarom hebben wij ook last van deze veenweideproblematiek. Als de bodem daalt is er ook kans op het verzakken van de wegen die daar op liggen. Wij kennen nu de omvang van dit risico nog niet. Voor de werkzaamheden die dan nodig zijn om de wegen te herstellen is geen dekking binnen de bestaande onderhoudsgelden. Wij houden de toestand van de wegen in de veenweide gebieden goed in de gaten en informeren u over ontwikkelingen.

Kwaliteit openbare ruimte

Inrichtingskwaliteit

In het collegeprogramma 2018-2022 hebben wij aangegeven hoe wij willen komen tot een nieuwe kwaliteitsambitie openbare ruimte.

Zoals wij u al hebben gemeld, zien wij een verschuiving in de politieke discussie van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit. Wat wij merken is dat, vooral bij herinrichtingen, er behoefte is aan een basis voor de bepaling van de inrichtingskwaliteit openbare ruimte. Onder inrichtingskwaliteit verstaan wij onder andere inrichtingsprincipes en materiaalkeuze. Dit betekent een verandering van de ambitie. Dat vraagt een andere aanpak om te komen tot nieuw beleid. Binnen dit nieuwe beleid zal ook de biodiversiteit worden meegenomen. Wij weten nog niet wat de gevolgen hiervan zijn voor de kosten van aanleg, realisatie en onderhoud. Wij komen daar bij u op terug.

Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte

In 2011 heeft de raad het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld. De door de raad een aantal jaren geleden opgelegde ombuigingen, zijn hierin meegenomen.

Voor de openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden;
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattelandsgebieden.

Doordat de openbare ruimte nu al enkele jaren op een lage kwaliteit wordt onderhouden naderen we de ondergrens van het toelaatbare kwaliteitsniveau. Wij moeten voorkomen dat er kapitaalvernietiging optreedt. Om het areaal weer op een aanvaardbaar niveau terug te brengen zal er de komende jaren geïnvesteerd dienen te worden. Wij zullen bij de kadernota 2022 hierop terug komen.

Bepantingen (o.a. bomen, struiken en gazons) hebben de afgelopen jaren veel geleden onder de aanhoudende hitte en droogte. Bij herinrichting zal rekening gehouden worden met een divers sortiment die 'extreme' weersomstandigheden (droogte en maar ook opvang van incidentele grote regenbuien) en ziekten en plagen kunnen weerstaan. Er ontstaat meer wortelopdruk door bomen die op zoek zijn naar water dit vereist de komende jaren investeringen in preventieve maatregelen.

Onkruidbestrijding

In 2021 wordt de onkruidbestrijding in eigen regie uitgevoerd, waarbij de afgesproken kwaliteitsambitie leidend is.

Aanleg bermverhardingen

Na aanbesteding zal in het vierde kwartaal 2020 de uitvoering van het bestek "aanleg bermverhardingen" een vervolg krijgen e.e.a. afgestemd op de planning van de aanleg glasvezel. In 2021 zal een deel aangelegd worden waarna in 2022 de afronding van het laatste deel plaats zal vinden. Ook kijken wij of er in het werk en binnen het budget passeerstroken kunnen worden aangelegd.

Biodiversiteit

De biodiversiteit is de afgelopen jaren sterk afgenomen, vooral het aantal insecten is verminderd.

Afgelopen jaren zijn in projecten (aanleg en renovatie) maatregelen uitgevoerd die het vergroten van de biodiversiteit bevorderen. Voorbeeld projecten zijn uitloopgebied Wolvega Zuid, bloemrijke bermen langs industrieterreinen Wolvega, projecten Dorp Landschap en Biodiversiteit. Samenwerking is gezocht met bewoners en organisaties. Kansen om verbindingen (netwerken) te realiseren kunnen benut worden. Bij de renovatie van groenvoorzieningen wordt gestreefd naar een vergroting van de biodiversiteit. Bewoners en toeristen waarderen de bloemrijke bermen. Plaagdieren als eikenprocessierups (epr) kunnen hierdoor voor een deel op een natuurlijke manier bestreden worden.

We zien om ons heen dat bij aanleg en beheer biodiversiteit een steeds grotere rol speelt. Op provinciaal niveau / Noord Nederland is er afstemming met diverse partijen voor insectennetwerken en kennisuitwisseling.

Steeds vaker komen bewoners(-groepen) die initiatieven indienen voor aanleg en beheer bloemrijke bermen. Bij de aanleg van bermverhardingen en glasvezel worden de bermen ingezaaid met een gebiedseigen bloemrijk mengsel. Hoe we de biodiversiteit in Weststellingwerf kunnen vergroten nemen we mee in het nieuwe beleidsplan kwaliteitsambitie openbare ruimte.

Eikenprocessierups

Wij zijn al jaren bezig met het bestrijden van de eikenprocessierups. Afgelopen 2 jaren is de rups in aantal enorm groot geworden. In het verleden werd er af en toe overlast gemeld. We hebben acties gedaan om overlast te voorkomen. Zoals natuurlijke bestrijding met aaltjes en het verbeteren van de leefomgeving van de natuurlijke vijanden (zoals vogels, insecten). Dit kunnen we doen door onder andere te zorgen voor bermen met meer bloemen, het planten van bloembollen en het plaatsen van nestkasten voor vogels. Door o.a. het verbeteren van de biodiversiteit kan de plaag enigszins beheerst worden. Een natuurlijk evenwicht zal echter enige jaren duren. Er zullen altijd nog een groot aantal nesten opgeruimd moeten worden. Om aan de wettelijke zorgplicht als boomeigenaar te voldoen moeten we blijven investeren om te voorkomen dat er overlast ontstaat voor zowel mensen, als huisdieren en vee. Ondanks wat wij al gedaan hebben, verwachten wij de komende jaren nog geen afname van de bestrijdingskosten. In januari 2021 zal de evaluatie van 2020 plaatsvinden wanneer alle gegevens bekend zijn, waarna in februari 2021 een plan van aanpak voor 2021 aan het college zal worden voorgelegd.

Openbare verlichting

Wij gaan voor 2022 bij alle lichtmasten LED-lampen aanbrengen. Hierdoor verbruiken onze lichtmasten minder elektriciteit en wordt de CO2 uitstoot minder. Omdat we dit doen worden de kapitaallasten hoger. Maar de kosten voor onderhoud en energie worden lager.

Verkeer en veiligheid

Wij zien een landelijke trend waarbij de maximale snelheden in de dorpen en het buitengebied ter discussie staan. Ook wij streven naar een optimale verkeersveiligheid. Daarbij hebben wij aandacht voor meer eenduidigheid in de snelheidsregimes, belijning langs wegen en aanleg zebrapaden.

Doelstellingen

Kwaliteit (onderhoudsniveau) openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Een eenduidig beeld over het kwaliteitsniveau van onze openbare ruimte.

Wat doen we ervoor

Bepalen van het gewenste kwaliteitsniveau openbare ruimte

Zoals aangegeven is de ambitie veranderd. Wij willen met u de discussie voeren over inrichtingskwaliteit.

Project herinrichting De Blesse

Wat willen we bereiken?

Een herinrichting van de ontsluitende infrastructuur in De Blesse passend bij de functies van de wegen.

Wat doen we ervoor

Opstellen van een ontwerp voor de herinrichting

In 2019 heeft u van ons een startnotitie ontvangen waarin de kaders voor dit project zijn vastgesteld. Binnen deze kaders zijn wij gestart met het maken van het plan voor de herinrichting van de Steenwijkerweg met aansluitende delen van de Spoorlaan en Markeweg in De Blesse. De volgende activiteiten zijn tot nu toe uitgevoerd:

- De interne projectstructuur is ingericht
- Wij hebben een subsidie ontvangen en besteed voor verkennen van duurzame maatregelen binnen het project
- Er is een schouw geweest samen met de werkgroep uit het dorp
- Er zijn voorbereidende onderzoeken gedaan voor onder andere verkeer, bodemgesteldheid, openbaar vervoer, groen.
- Samen met de werkgroep uit het dorp is een programma van eisen opgesteld
- Op basis van het programma van eisen is een schetsplan opgesteld en doorgerekend
- Finetuning van het schetsplan met het beschikbare krediet
- Besluitvorming over het beschikbaar stellen van het krediet en de uitvoering is voorzien in 2021

Uitvoering geven aan de herinrichting De Blesse

De realisatie is gepland voor 2021.

Autoluwe Lycklamaweg met veilige spoorwegovergang langzaam verkeer

Wat willen we bereiken?

Wij willen een herinrichting van de Lycklamaweg. Hierbij wordt de functie van de ontsluitingsroute en doorgaande route ondergeschikt. Ook kijken wij naar aanpassing van de spoorwegovergang om deze veiliger te maken voor het langzaam verkeer.

Wat doen we ervoor

Plan opstellen voor de herinrichting van de Lycklamaweg

In samenhang met de aanleg van de bypass bij de rotonde Lycklamaweg en de aanleg van een verkeersplateau en de voorgenomen invoering van een rijverbod voor vrachtwagens is een extern bureau opdracht gegeven om het proces te starten om in samenspraak met de aanwonenden te komen tot een ontwerp van een verkeersveilige en autoluwe Lycklamaweg. De resultaten daarvan zullen in 2021 aan u worden gepresenteerd. Dan kan ook worden besloten of tot uitvoering wordt overgegaan.

Samenwerken met NS/Prorail voor een veiligere spoorwegovergang

In 2019 is ter verbetering van de spoorwegveiligheid een fiets opstelstrook aangebracht ter hoogte van de spoorwegovergang Lycklamaweg waardoor het conflict tussen fiets- en gemotoriseerd verkeer wordt verminderd. Verdere actie is daar ter plekke vooralsnog niet voorzien.

Uitvoering geven aan herinrichting Lycklamaweg

In 2020 is het proces om samen met aanwonenden te komen tot een autoluwe en verkeersveilige Lycklamaweg gestart.

Voorzien wordt in 2021 besluitvorming over het ontwerp te laten plaatsvinden inclusief het beschikbaar stellen van de financiële middelen.

Notitie veilig landbouwverkeer

Wat willen we bereiken?

Een rapport opstellen over:

- Het voorkomen en mogelijk oplossen van conflictsituaties tussen landbouwverkeer en andere weggebruikers.
- Hoe we met houding en gedrag in onze gemeente op een goede en veilige manier in het verkeer met elkaar omgaan met respect voor elkaars belangen.

Wat doen we ervoor

Bepalen vervolgstappen om te komen tot grotere verkeersveiligheid

Als er gesprekken zijn geweest gaan we bepalen of er een uitvoeringsprogramma moet komen. Voor het oplossen van conflictsituaties worden keuzes gemaakt. In dat verband stellen wij een kostenraming op die aan u voor gelegd wordt.

Overleg met de agrarische sector en de bewoners

We zijn in overleg met de agrarische sector en de bewoners van de buitengebieden over verwachtingen, houding en gedrag. Via het reguliere overleg met LTO en de besturen van plaatselijk belang geven wij hieraan invulling. Wij zijn van mening dat met begrip voor houding en gedrag van iedere weggebruiker het landbouwverkeer bijdraagt aan een veilig gebruik van de (plattelands-)wegen in onze gemeente.

Hoofdverkeersstructuur Wolvega en Noordwolde

Wat willen we bereiken?

- Een infrastructuur die zorgt voor een goede verkeersveiligheid en doorstroming.

Wat doen we ervoor

Uitvoeren geplande werkzaamheden infrastructuur

- In deze collegeperiode gaan wij zoals bekend een aantal projecten uitvoeren om de verkeersveiligheid en doorstroming te verbeteren. Daarmee denken wij dat de 'grote' verkeersopgaven op basis van onze huidige verkeersstructuur klaar zijn. Als de projecten klaar zijn, gaan wij bekijken of er nog knelpunten zijn in de infrastructuur van Wolvega. Het gaat hier om de knelpunten die invloed hebben op de veiligheid, bereikbaarheid van het centrum en de doorstroming. In Noordwolde constateren wij geen knelpunten meer in de hoofdverkeersstructuur;
- Op grond van die inventarisatie en indien nodig maken wij plannen om de knelpunten op te lossen;
- Daarna kunnen wij ook meer duidelijkheid geven over de kosten. Wij komen dan met een voorstel.
- Door de corona effecten is er vertraging in de uitvoering van projecten en verwachten wij niet in 2021 met uitvoering te starten.
- Wij houden bij nieuwe plannen rekening met de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (duurzaam) verkeer en vervoer.

Fietspad langs de Linde

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goed fietspad langs de Linde vanaf de Driewegsluis tot aan het Lolkema's bruggetje.

Wat doen we ervoor

Grond aankopen voor fase 3

De grondcommissie van landinrichtingscommissie Beekdal en Linde heeft gesprekken met eigenaren over de grondverwerving.

Uitvoering van fase 2

De tweede fase tussen de A32 en de Kontermansbrug maakt deel uit van de gebiedsontwikkeling Beekdal Linde. De provincie heeft in het kader van de gebiedsontwikkeling de projectleiding. In 2020 zijn de benodigde vergunningen verleend. U wordt afzonderlijk gevraagd krediet beschikbaar te stellen zodat de uitvoering kan worden gestart. Naar verwachting zijn de werkzaamheden aan het fietspad rond juni 2021 afgerond.

Verbetering van het fietspad langs de Linde

- In 2019 heeft de upgrade van het gedeelte Steenwijkersweg - Driewegsluis plaatsgevonden. Dat is de eerste fase van 3 fasen van het Fietspad Beekdal Linde
- Het proces van de tweede en derde fase is onderdeel van de gebiedsinrichting Beekdal Linde en daarvan dus ook mede afhankelijk.

Het herstellen en versterken van groenstructuren ter behoud van de herkenbaarheid van de identiteit van het huidige kleinschalige landschap in Zuidoost-Friesland

Wat willen we bereiken?

Versterken van de groenstructuren in de dorpen op erven en langs wegen. Het vergroten van de biodiversiteit, duurzame aanpak eikenprocessierups samen met bewoners.

Wat doen we ervoor

Uitvoeren van de projecten 'Dorp, landschap en biodiversiteit'

Het project 'Boijl en Zandhuizen' wordt in 2020 afgerond, e.e.a. afhankelijk van de uitvoerbaarheid van het project door beperking Covid-19. Het project 'Oldeholtpade' wordt opgestart in januari 2021. De uitvoering vindt plaats in 2021.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	3.986	4.307	4.219	4.285	4.173	4.153
2.3 Recreatieve havens	72	89	95	95	95	95
2.4 Economische havens en waterwegen	3	14	14	2	2	2
2.5 Openbaar vervoer	14	20	23	23	23	23
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.097	2.049	2.089	2.069	2.061	2.043
Totaal Lasten	6.172	6.479	6.442	6.475	6.355	6.317
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	-70	-11	-6	-6	-6	-6
2.3 Recreatieve havens	-31	-31	-31	-31	-31	-31
2.5 Openbaar vervoer	-1	-6	-6	-6	-6	-6
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-93	-58	-58	-58	-58	-58
Totaal Baten	-195	-106	-100	-100	-100	-100
Saldo van lasten en baten	-5.976	-6.374	-6.341	-6.374	-6.254	-6.216
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	68	0	0	0	0	0
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	8.436	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-8.368	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-14.345	-6.374	-6.341	-6.374	-6.254	-6.216

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020**Lasten***Verkeer en vervoer*

De totale lasten voor dit taakveld nemen iets af ten opzichte van de begroting 2020. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling in de kapitaallasten. Er is een kleine toename van de kosten voor het onderhoud van asfalt en elementenverharding als gevolg van areaaluitbreidingen.

Recreatieve havens

De toename van lasten op dit taakveld komt door de nieuwe verdeling van de personele lasten, zoals hierboven is aangegeven.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De lasten voor dit taakveld nemen toe ten opzichte van 2020. In deze toename zitten de kosten voor het beheer en onderhoud van de woonrijpe delen van de Lindewijk. Omdat steeds meer delen van deze grondexploitatie woonrijp zijn, komen de kosten voor het beheer en onderhoud ten laste van de algemene dienst. Ook nemen de komende jaren de kosten toe als gevolg van de areaaluitbreiding door andere grondexploitaties (een woonwijk en industrieterreinen) die (deels) worden afgesloten.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Lasten

De lasten en baten in programma 2 laten de komende jaren nauwelijks grote wijzigingen zien. De mutaties in de lasten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door schommelingen in de kapitaallasten (nieuwe investeringen of investeringen uit het verleden die nu afgeschreven zijn). Vooral op het taakveld Verkeer en vervoer dalen de kapitaallasten voor wegen. Veel wegen zijn de komende jaren afgeschreven. Zie hiervoor ook de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Investeringen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Vervangingsbudget openbare verlichting	124.000	89.000	89.000	89.000
Uitvoeringsplan bermen	688.000			
Fietspad langs de Linde fase 2	1.217.000			
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	2.029.000	89.000	89.000	89.000

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische ontwikkeling
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Beleidsnota's

Werfboek

Ontwikkelagenda Versterking economische structuur

Nota Grondbeleid

Beleidsvisie Versterking kernwinkelapparaat (MKB REVA rapport)

Plan van aanpak Bestemming Noordwolde

Notitie Verblijfsrecreatie

Evenementenbeleid

Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen werken Gewoon doen'

Zendmastenbeleid 2014

Streekplan Fryslân 'Om de kwaliteit fan de romte' en de provinciale verordening 'Romte'

Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf 2020

Investeringskalender 2017 - 2027

Collegeprogramma 2018- 2022 'Weststellingwerf, de kracht van Samen en Doen!'

Afspraken bedrijventerrein regio zuidoost 2019-2026

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Bedrijventerreinen

Ter stimulering van de verkoop bedrijventerreinen op Uitbreiding Schipsloot en De Plantage wordt een marketingstrategie ontwikkeld. In 2021 wordt gestart met de uitvoering hiervan. Zie ook paragraaf Grondbeleid.

Ondernemersfonds Weststellingwerf

In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW). 2021 is het tweede jaar dat de tarieven gebaseerd zijn op de WOZ-waarden voor de aanslagen reclamebelasting.

Stiekm Trots

Op de website van Stiekm trots is online Weststellingwerf te ontdekken met de winkels, horeca, ondernemers, bedrijven, activiteiten, bezienswaardigheden en de mensen. De verdere marketingcampagne wordt door de Stichting Stiekm Trots in 2020/2021 verder uitgewerkt. Hierbij worden ook de mogelijkheden verkend om de organisatiegraad van het economisch veld in onze gemeente te versterken. Wij vinden dat wij in de aanloopfase hier gedurende twee jaar een financiële bijdragen moeten verstrekken van €50.000 per jaar. Na deze opstartfase denken wij dat een structurele bijdrage van €25.000 per jaar voldoende moet zijn. Dekking hiervoor kan komen uit de opbrengst toeristenbelasting, de verantwoording van dit budget zal plaatsvinden binnen programma 3.

Doelstellingen

Aanpak versterken lokale economie

Wat willen we bereiken?

- Samen met de ondernemers werken aan een positief ondernemingsklimaat. Wij faciliteren en verbinden.

Wat doen wij ervoor

Actieve promotie van beschikbare bedrijfskavels.

Zoals in bij de actuele ontwikkelingen en de paragraaf Grondbeleid aangegeven is er een marketingstrategie ontwikkeld voor de bedrijventerreinen. De totale voorraad bedrijventerreinen is ruim voldoende. Het aanbod in het segment 'niet zichtlocaties' is beperkt, maar dit geeft momenteel geen aanleiding tot verdere uitbreiding van onze bedrijventerreinen.

Intensiveren bedrijfscontacten

- maandelijks bezoeken wij zelf en/of samen met de ondernemerscoördinator bedrijven;
- wij hebben regelmatig bestuurlijk overleg met de ondernemersverenigingen WOW, OVN, LTO en CCW;
- in samenwerking met de CCW organiseren wij / leveren wij een bijdrage aan de dag van de ondernemer;
- samen met ondernemers uit Weststellingwerf is de promotiecampagne Stiek'm Trots gelanceerd;
- wij ondersteunen het Beroepenfeest Zuid Friesland On Stage waarbij vmbo-leerlingen kennis maken met allerlei verschillende beroepen oftewel bedrijven;
- wij ondersteunen het programma Sterk Fries Ondernemerschap van de Stichting Innovatiepact Fryslân (IPF). Het programma dient om het Friese start-up klimaat collectief te versterken. Het IPF is het samenwerkingsverband tussen het Friese hoger onderwijs, het beroepsonderwijs, het bedrijfsleven, de provincie Fryslân en de F4 gemeenten. Als strategisch platform zet het IPF zich in om de innovatiekracht en het ondernemerschap van de provincie te versterken.

Onderzoeken of een vestigingspremie helpt om nieuwe bedrijven aan te trekken.

Wij willen de vestiging van (nieuwe) bedrijven stimuleren. Dit kan op verschillende manieren waaronder het instellen van een vestigingspremie. De mogelijkheden en voor- en nadelen worden in 2021 onderzocht.

Onderzoeken op welke manier wij kunnen meten hoe de ondernemers de dienstverlening van de gemeente waarderen.

In 2020 nemen wij actief deel aan het onderzoek MKB vriendelijkste gemeente. Dit betekent dat er naast de basisvragenlijst ook een aantal extra vragen worden gesteld. Een ondernemerspeiling sluit aan bij de doelstelling in programma 0 van 'tevreden ondernemers'.

Versterken (kern-)winkelstructuur Wolvega

Wat willen we bereiken?

- Een compact en aantrekkelijk centrum in Wolvega. Wij doen dit samen met de lokale ondernemers, ondernemersvereniging(en), vastgoedeigenaren, inwoners en overige stakeholders.

Wat doen wij ervoor

Samen met de ondernemers een duidelijke visie opstellen.

In maart 2020 hebt u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor een actualisatie van de detailhandelsvisie en het opstellen van een centrumvisie. Ten behoeve van input voor deze centrumvisie zijn in het voorjaar een passanten- en bewonersonderzoek uitgevoerd. In mei is opdracht verstrekt aan een bureau voor het opstellen van de centrumvisie. Door middel van memo's informeren wij u over de voortgang van het proces. Besluitvorming over de centrumvisie (inclusief detailhandelsvisie en uitvoeringsprogramma) is voorzien in mei 2021. Onderdeel van die besluitvorming zal zijn het beschikbaar stellen van middelen ten behoeve van de uitvoering van de centrumvisie.

Onderzoeken hoe we de klanttevredenheid in het winkelgebied kunnen meten.

Begin 2020 is opdracht verleend voor een passanten en bewoners onderzoek. Het resultaat van de onderzoeken wordt verwerkt in de detailhandelsvisie. De WOW heeft voor de ondernemers een bijeenkomst georganiseerd waarbij de uitkomsten van de onderzoeken zijn toegelicht.

Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de aanpak van het centrum.

Het uitvoeringsprogramma is onderdeel van de op te stellen centrumvisie. Voor zover mogelijk werken wij mee aan de uitvoering van kleinschalige maatregelen.

Bijdrage aan centrummanager

Wij hebben de WOW gefaciliteerd met een financiële bijdrage om een centrummanager aan te trekken. Hierdoor ontstaat er een goede basis om de samenwerking tussen gemeente en WOW in algemene zin en meer specifiek om de betrokkenheid/inbreng van de WOW bij de centrumontwikkeling te bevorderen. Ook voor de komende jaren zijn hiervoor middelen beschikbaar.

Breedband in het buitengebied

Wat willen we bereiken?

De witte gebieden in het buitengebied van Weststellingwerf zijn of worden aangesloten op breedband.

Wat doen wij ervoor

In overleg met marktpartijen over de aanleg en voorwaarden.

De werkzaamheden voor de aanleg van breedband door marktpartijen zijn in volle gang. Met deze partijen zijn onder meer afspraken gemaakt over de aanleg en het inzaaien van bermen. Op de uitvoering van de werkzaamheden houden wij toezicht.

Beleidsindicatoren

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Functiemenging	%	44,0	44,7	44,5	52,5	52,8	53,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	165,9	169,6	169,7	139,7	145,5	151,6

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-8-2020

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	70	92	95	95	95	95
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	481	487	428	485	482	1.036
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	79	83	143	143	143	143
3.4 Economische promotie	36	44	108	108	83	83
Totaal Lasten	666	705	773	830	802	1.356
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	-3	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-373	-487	-427	-484	-481	-1.035
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-16	-18	-21	-21	-21	-21
Totaal Baten	-392	-505	-448	-505	-502	-1.056
Saldo van lasten en baten	-275	-200	-325	-325	-300	-300
Gerealiseerd resultaat	-275	-200	-325	-325	-300	-300

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De baten en de lasten van de grondexploitatie in programma 3 hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma. De baten en de lasten zijn terug te vinden in een stijging of daling van de vlottende activa op de balans. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de vlottende activa op de balans.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW). Vanaf 2020 is de inkomst op reclamebelasting (zie algemene dekkingsmiddelen) verhoogd. De uitkering aan onze ondernemers gaat daarmee ook omhoog.

Economische promotie

Zoals bij Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid is aangegeven, willen wij de komende jaren inzetten op Stiek'm Trots. Wij vinden dat wij in de aanloopfase hier gedurende twee jaar financiële bijdragen moeten verstrekken van €50.000 per jaar. Na deze opstartfase denken wij dat een structurele bijdrage van €25.000 per jaar voldoende moet zijn. Dekking hiervoor kan komen uit de opbrengst toeristenbelasting (zie programma 5).

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Zie bovenstaande tekst fysieke bedrijfsinfrastructuur.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoer
Organisatie	Sociaal domein

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Beleidsnota's

2018 Kadernotitie Peuteropvang Weststellingwerf
 2015 Beleidsregel Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
 2015 Verordening Voorziening huisvesting onderwijs en beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
 2014 Verordening Leerlingenvervoer
 2013 Nota Visie toekomst basisonderwijs Weststellingwerf
 2013 OWO-visie op de drie decentralisaties
 2012 Integraal Huisvesting Plan 2012-2015 (IHP)
 2005 Notitie Brede schoolontwikkeling

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid

Onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Landelijk wordt ingezet op gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Om dit te realiseren hebben gemeenten vanuit het Rijk twee taken op het gebied van voorschoolse voorzieningen. De eerste taak is de verantwoordelijkheid voor voldoende kwalitatief hoogwaardig aanbod voorschoolse voorzieningen. In het bijzonder voor ouders die niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst. De tweede taak heeft betrekking op een toegankelijk, dekkend en kwalitatief hoogwaardig Voorschools Educatie-aanbod (16 uur) op voorschoolse voorzieningen als voorbereiding op het onderwijs.

In OWO-verband is in 2020 een beleidskader Voorschoolse Educatie opgesteld. Dit document wordt begin 2021 ter behandeling voorgelegd aan de raad.

Leerlingenvervoer

Landelijk is er sprake van een toename van het aantal gebruikers van leerlingenvervoer. Ook in Weststellingwerf. De toename is een gevolg van Passend Onderwijs (van kracht sinds 2014). Het onderwijs is in ontwikkeling en verbreedt het aanbod bijvoorbeeld in het kader van het autistisch spectrum. Leerlingenvervoer is een opneindregeling en heeft wettelijk gezien geen financieel plafond. En wordt uitgevoerd op basis van de Verordening Leerlingenvervoer (landelijk). In het kader van grip op leerlingenvervoer gaan we maatregelen nemen om de uitgaven terug te brengen.

Nieuw Beleid

Algemeen samenhangende visie op onderwijs

De gemeente heeft een rol binnen het beleidsveld onderwijs. Ontwikkelingen in het Sociaal domein maken dat deze rol op verschillende terreinen verandert. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg in- en om de school, leerlingenvervoer, sport en bewegen en leerplicht. Onderwijs en gemeente werken samen aan verschillende thema's. De rol van de gemeente is aanjagend, faciliterend of ondersteunend. We stellen daarom een eigen beleidsvisie op onderwijs op. De visie geeft een beleidskader, waarbij we prioriteiten stellen en waarin een heldere rol- taakverwachting wordt beschreven. Deze visie wordt in 2021 aan u voorgelegd.

Integraal Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Met een huisvestingsplan kunnen gemeente en schoolbesturen sturen op onderwijshuisvestingsbeleid. Om invulling te kunnen geven aan de lokale beleidskeuzes is de samenhangende visie op onderwijs input voor het huisvestingsplan. De financiële vertaling wordt in de begroting opgenomen als het project gereed is voor de uitvoering.

Doelstellingen

Een goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

Wat willen we bereiken?

Voor alle leerlingen in Weststellingwerf:

- Optimale kansen om talenten te ontwikkelen;
- Een passend onderwijsaanbod;
- Een startkwalificatie (naar vermogen), ze zijn daarmee klaar voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt;
- Kwalitatief goed onderwijs;
- Alle inwoners van Weststellingwerf beheersen de Nederlandse taal, hebben een startkwalificatie en zijn goed (naar vermogen) opgeleid;
- Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn.

Onderwijs en werk zijn de basis voor alle inwoners van Weststellingwerf om zich te ontwikkelen en naar vermogen deel te nemen aan de samenleving. Dit begint thuis, op voorschoolse voorzieningen en op school. Voorschoolse voorzieningen en de scholen spelen een belangrijke rol in de verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen.

Wat doen wij ervoor

Leerplicht

Alle Weststellingwerfse leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze zijn toegerust voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt

Vanuit de Leerplichtwet werken onderwijsinstellingen en gemeente samen aan het toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkelen van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen.

- De leerplichtambtenaar van Weststellingwerf is onderdeel van de gebiedsteams. In 2021 wordt ingezet op preventief handelen bij zorgvraagstukken en dreigend schooluitval.
- Vanuit preventief handelen, willen we in 2021 inzetten op het verder versterken van de ketensamenwerking jeugd (programma 6). We blijven werken aan een goede samenwerking met scholen, jeugdzondheidszorg, de huisartsen en sportverenigingen.

- Daarnaast wordt er in scholen gewerkt aan het versterken van de zorgstructuur en het bevorderen van effectieve loopbaanoriëntatie van leerlingen in het VO en MBO. In Weststellingwerf wordt de inzet van vlechtwerkers jeugd daarom ook in 2021 voortgezet.
- Vanuit de maatregelen VoortijdigSchoolVerlaters is er in 2021 specifiek aandacht voor de overstap van voortgezet onderwijs naar MBO. Hiervoor worden al overstapcoaches ingezet.
- Voor het bevorderen van de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt ondersteunen we het Beroepenfeest Zuid Friesland On Stage waarbij vmbo-leerlingen kennis maken met allerlei verschillende beroepen en lokale bedrijven (programma 3).

Passend onderwijs

We vinden het belangrijk dat iedere Weststellingwerfse leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen

Het is belangrijk dat kinderopvang, peuteropvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en gebiedsteams goed samenwerken. We hebben hierbij extra aandacht voor het ontwikkelen van- en toeleiden naar onderwijsondersteuning, gecombineerd met zorgondersteuning. In 2021 zijn de vlechtwerkers meer aanwezig op basisscholen. Zij helpen dan leerkrachten en leerlingen met zorg- of hulpvragen. We willen dat de vlechtwerker zowel door ouders en kinderen als door leerkrachten ervaren wordt als makkelijk aanspreekbaar.

In programma 6 is bij de taakgroep *Versterken ketensamenwerking jeugd/preventieve werkwijze scholen* aangegeven dat het versterken van de samenwerking tussen de vlechtwerkers en de scholen onderdeel is van de preventieve werkwijze die we in Weststellingwerf nastreven.

Leerlingenvervoer

Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn.

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. Als leerlingen door hun zorgbehoefte een speciale school bezoeken, kunnen ouders leerlingenvervoer aanvragen. Waar mogelijk maken ze gebruik van openbaar vervoer. Als dat niet lukt, kiezen ouders en/of verzorgers zelf een taxivervoerder.

Na de invoering van Passend onderwijs (2014) zien we vanaf 2017 een landelijke versnelling van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer. In Weststellingwerf is tussen 2017 en 2019 het aantal leerlingen voor leerlingenvervoer toegenomen met 34%. Deze versnelde toename komt doordat in het Passend onderwijs, in de afgelopen jaren, meer aandacht is gekomen voor specifieke doelgroepen. Hierbij valt te denken aan hoogbegaafdheid en Autisme Spectrum Stoornis (ASS). Deze groeiende groep leerlingen maakt daarvoor gebruik van een specifiek onderwijsaanbod in de regio. Dit betekent, naast meer leerlingen, grotere afstanden voor leerlingenvervoer. Het gaat hier om een landelijke trend. Deze versnelling van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer zet het budget onder druk. In 2021 wordt "grip op leerlingenvervoer" uitgevoerd om een ombuiging in de uitgaven te realiseren.

Hieronder een overzicht van het budget en de gemaakte kosten voor leerlingenvervoer van 2012 tot en met 2019.

Kalenderjaar	2012	2013	2014*	2015	2016	2017	2018	2019
Budget					287.500	337.500	337.500	337.500
Kosten	350.724	325.604	281.509	257.919	354.650	305.605	400.033	460.990
Verschil					- 67.150	31.895	- 62.533	-123.470

* op 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs ingevoerd.

Brede school

In onze gemeente zijn zes brede scholen. Dit zijn gebouwen met een school en andere kindvoorzieningen, zoals kinderopvang en peuteropvang. In de brede school wordt op basis van één pedagogisch beleidsplan samengewerkt.

Een aantal schoolbesturen maakt een doorontwikkeling naar integrale kindcentra (IKC). In een IKC wordt niet alleen samengewerkt vanuit één pedagogisch beleidsplan, maar is bovendien één persoon verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing. De doorontwikkeling van het bredescholenbeleid naar een IKC-beleid is onderdeel van de op te stellen algemeen samenhangende visie op onderwijs.

Kinderopvang en Peuteropvang

Weststellingwerf is verantwoordelijk voor voldoende aanbod peuteropvang. In 2021 zijn er voldoende peuterplaatsen beschikbaar en zijn er geen wachtlijsten. Naast peuteropvang is er in Weststellingwerf een gevarieerd aanbod kinderopvang en zijn er geen wachtlijsten. Vanuit de toezichthoudende taak op de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen heeft Weststellingwerf afspraken gemaakt met de GGD over uit te voeren inspecties in 2021.

De voorschoolse voorzieningen zijn in 2021 actief betrokken bij de uitvoering van een aantal actiepunten die voortvloeien uit de visie onderwijs en onderwijsachterstandenbeleid.

Duurzame en toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

- Onze schoolgebouwen zijn klaar voor de toekomst;
  - Een goede spreiding van toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen met een brede functie. We borgen hiermee kwaliteit en betaalbaarheid.
  - Keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties (levensbeschouwelijke visie) en onderwijsconcepten

De gemeente en schoolbesturen zorgen samen voor goede schoolgebouwen.

Wat doen wij ervoor

Integraal Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Met een huisvestingsplan kunnen gemeente en schoolbesturen sturen op onderwijshuisvestingsbeleid. In het huisvestingsplan komen de wettelijke verplichtingen en lokale beleidskeuzes (bijvoorbeeld IKC-vorming, verduurzaming) samen. Om invulling te kunnen geven aan de lokale beleidskeuzes is de samenhangende visie op onderwijs input voor het huisvestingsplan. De mogelijke herschikking van scholen is een complex proces waarin gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. In het dynamisch investeringsprogramma is een budget opgenomen voor herschikking van scholen.

Openbaar onderwijs

Wat willen we bereiken?

- Er is voldoende aanbod openbaar onderwijs.

Wat doen wij ervoor

Toezicht houden op schoolbestuur Comprix

In 2008 is het openbaar basisonderwijs verzelfstandigd. Schoolbestuur Comprix is sindsdien verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in Weststellingwerf. Vanuit de wet heeft de gemeente een zorgplicht als het gaat om voldoende scholen voor openbaar basisonderwijs. De gemeenteraad heeft daarom een extern toezichthoudende rol. Dit betekent dat de gemeenteraad jaarlijks de begroting en jaarstukken van schoolbestuur Comprix ontvangt.

Beleidsindicatoren

Algemene beleidsindicatoren:

		Gemeente				Nederland			
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,30	0,53	1,24	-	1,81	1,82	1,91	-
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	26,56	22,08	27,30	-	26,55	26,58	23,28	-
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,4	1,5	1,5	-	-	-	1,9	-

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-08-2020

Een - betekent dat er geen cijfers bekend zijn voor de periode.

Beleidsindicatoren per doelstelling:

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

aantal x 1				
Omschrijving	2017-2018	2018-2019	2019-2020	prognose 2020-2021
Kindplaatsen Voor-en Vroegschoolse Educatie	32	42	42	42
Deelnemers peuteropvang (zelfstandige locaties)	160	93	81	80
Deelnemers kinderdagverblijven (inclusief aanbod peuteropvang)	225	471	444	440
Leerlingen basisonderwijs	2.061	2.027	2.005	1990
Leerlingen voortgezet onderwijs	1.525	1.440	1447	1440
Deelnemers educatietrajecten	50	50	50	50
Locaties Kinderopvang	10	11	11	11
Locaties Peuteropvang	6	6	5	5
Scholen primair onderwijs	22	22	21	21
Scholen voortgezet onderwijs	2	2	2	2
Brede scholen	6	6	6	6

Tabel deelnemers aangepast leerlingenvervoer

aantal x 1				
Omschrijving	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Leerlingen	105	130	140	140

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	2.689	2.478	2.343	2.346	2.258	2.242
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.128	1.405	1.517	1.517	1.517	1.517
Totaal Lasten	3.817	3.883	3.859	3.863	3.775	3.758
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	-809	-491	-492	-492	-492	-492
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-269	-470	-467	-467	-467	-467
Totaal Baten	-1.077	-961	-959	-959	-959	-959
Saldo van lasten en baten	-2.740	-2.922	-2.900	-2.904	-2.816	-2.799
Gerealiseerd resultaat	-2.740	-2.922	-2.900	-2.904	-2.816	-2.799

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Onderwijshuisvesting

De lasten worden lager doordat er minder kapitaallasten zijn. Daarnaast worden er bij een aantal gebouwen planmatig onderhoud uitgevoerd.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Voor het leerlingenvervoer is een ombuiging ingesteld van € 45.000. De doorbelaste loonkosten zorgen voor het overige verschil.

Baten

Onderwijshuisvesting

Geen afwijkingen

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Geen afwijkingen

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Onderwijshuisvesting

Het onderhoud van de schoolgebouwen vindt plaats op basis van de onderhoudsplanningen.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Hoer en Jongebloed
Organisatie	Sociaal domein, Ruimte

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Beleidsnota's

2019 lokaal Sportakkoord Weststellingwerf
 2017 Visienota Sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2022
 2017 Projectplan Buurtsportwerk Weststellingwerf 2017-2020
 2015 Nota Recreatie en toerisme, perspectief Weststellingwerf
 2010 Beleidskader Rottige Meente
 2009 Nota Kunst en cultuur

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Sport en Bewegen

Het rijk heeft de subsidie voor het lokaal sport akkoord verlengd tot en met 2022. Voor het lokaal akkoord Sport en Bewegen Weststellingwerf is een kerngroep samengesteld die samen met alle aangesloten partijen uitvoering geeft aan het akkoord. In de corona tijd is regelmatig overleg met alle sportverenigingen op initiatief van de gemeente. Ook na de corona tijd is het plan dat dit structureel opgepakt wordt.

De gemeente heeft een breed verenigingsleven. We zien dit als fundament van het sociaal domein en willen dit inzetten als belangrijk preventiemiddel.

Kunst en Cultuur

De kunst en cultuur sector wordt momenteel buitengewoon zwaar getroffen door de corona-crisis. Op dit moment is het einde van de crisis niet aan te geven. Maar zeker is dat veel culturele organisaties en culturele initiatieven de klappen die zijn opgelopen als gevolg van deze crisis nog lang zullen ervaren binnen de organisatie en exploitatie. Al zou de corona-crisis naar de achtergrond verdwijnen rondom het begin van 2021, de aangegeven gevolgen zullen zeker in het jaar 2021 nog nadrukkelijk hun effect laten zien bij deze organisaties en hun activiteiten. Vooralsnog is aan te geven dat deze instellingen en organisaties zich op onderscheidende wijze inzetten om de crisis het hoofd te bieden met inachtneming van alle beperkingen die zich hierbij aandienen. We onderhouden hierover nauwe contacten met de sector en ook in VFG verband komen we regelmatig digitaal bijeen om de zorgen en kansen voor de sector ook landelijk onder de aandacht te brengen.

Cultuureducatie

In samenwerking met de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs wordt het cultuur-educatieve programma muziekonderwijs aangepast. In mei 2021 wordt de eerste uitvoering van het popmuziekfestival met de scholen verwacht. Daarbij wordt op inhoud een koppeling gemaakt met het reguliere programma muziekonderwijs in de scholen. Daarbij wordt gezocht naar verbinding tussen muziekprogramma hetgeen een synergievoordeel zal opleveren. Daarmee wordt ingezet op een versterking van het inhoudelijke onderwijsprogramma met de uitvoeringen van het muziekfestival, gericht op alle leerlingen.

Opera Spanga

Opera Spanga heeft een nieuw inhoudelijk programma aangegeven voor haar activiteiten. Vanuit de gemeente is hier actief in meegedacht. Daarbij wordt nadrukkelijk ingezet naast het reguliere hoofdprogramma in de zomer, op cultuurparticipatie: het betrekken van leerlingen en jong talent binnen de producties van de opera in het voorjaar en najaar. Ook zal er een winterprogramma worden opgezet. Daarmee wordt een forse verbreding van de activiteiten gerealiseerd. Deze inhoudelijke verbreding van activiteiten heeft provinciale en landelijke ondersteuning verkregen. Opera Spanga neemt daarbij een belangrijke positie in binnen het Noordelijke cultuurveld. De gemeente zal, gezien de betekenis van Opera Spanga en de landelijke en regionale aandacht die deze nieuwe opzet voor Weststellingwerf zal geven, participeren op deze ontwikkeling en de structurele subsidie verhogen tot een bedrag van € 40.000 jaarlijks. Deze middelen worden gezocht binnen de bestaande middelen van het programma Cultuur, waarbij gekeken wordt naar synergievoordelen binnen het programma. Zo sluit het educatieve programma voor leerlingen van Opera Spanga aan op het programma muziekonderwijs.

Nedersaksisch / Stellingwerfs

De gemeente Weststellingwerf is voorzitter van de bestuurlijke partners Nedersaksisch. Deze partners zijn o.a. de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Fryslân. Vanuit het voorzitterschap heeft Weststellingwerf het initiatief aangegeven tot het organiseren van een werkveldconferentie Nedersaksisch in aanloop naar de zomer 2021. De ervaringen met het Fries zullen zeker betrokken worden bij de inhoudelijke vormgeving van de conferentie. Uiteraard zijn er uitvoeringskosten verbonden aan het opzetten van deze conferentie. Vooralsnog is er nog geen nieuw budget beschikbaar hiervoor. Gezocht wordt naar een evenredige verdeling van de kosten met de bestuurlijke partners Nedersaksisch. Het college zal de raad daarover nader informeren.

Sportcafé De Steense

In 2020 is besloten om het Sportcafé de Steense in gemeentelijk beheer te nemen. Daarmee is het behoud van de maatschappelijke en sociale functie geborgd. Bezoekers en sportclubs reageren heel positief op het sportcafé. In 2021 wordt verder ingezet op het versterken van de maatschappelijke invulling van het sportcafé.

Doelstellingen

Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

In de visienota Sport en bewegen 2017-2022 staat dat meer bewegen gezond is en zorgt dat je gezond blijft. We willen daarom dat alle inwoners kunnen sporten en bewegen. Dit moet voor iedereen, met of zonder beperking betaalbaar en toegankelijk zijn.

We zorgen voor genoeg sportaccommodaties binnen onze gemeente. Deze zijn bereikbaar, duurzaam en goed uitgerust. Samen met onder meer sportverenigingen brengen we dit in kaart.

Met sport en bewegen kunnen we ook andere maatschappelijke doelen bereiken. Sport en bewegen kan helpen om eenzaamheid te voorkomen. Door sport kunnen mensen meedoen in de samenleving. Sportverenigingen kunnen daarbij rekenen op ondersteuning van de gemeente.

Wat doen we ervoor

Lokaal akkoord sport en bewegen

Eind 2019 is het lokaal sport akkoord afgesloten. De uitvoering wordt aangestuurd via een kerngroep bestaande uit de regiomanager van Sport Fryslan, de voorzitters van voetbalvereniging FC Wolvega en Korfbalvereniging SCO (beide verenigingen staan als ambassadeurs van het eerste uur mede aan de wieg van het akkoord) en de beleidsmedewerker sport en bewegen van de gemeente Weststellingwerf. De uitvoering gebeurt samen met sportaanbieders, maatschappelijke partners en onderwijs binnen de gemeente. De vier thema's binnen dit akkoord zijn:

- Inclusief bewegen en sporten
- Vitale sport- en beweegaanbieders
- Positieve sportcultuur
- Van jongs af aan vaardig in beweging

De uitvoering wordt via een drietal werkgroepen opgepakt. Voor de uitvoering van het akkoord in 2021 vragen we weer extra geld aan bij het rijk. In verband met corona mogen we het overschot van 2020 gebruiken in 2021.

Buurtsportwerk

Het rijk heeft meer geld beschikbaar gesteld voor buurtsportcoaches. Daardoor is een uitbreiding gekomen van 1,0 fte.

De extra buurtsportcoaches werken in het onderwijs en ondersteunen verenigingen. Tijdens de activiteiten geven de buurtsportcoaches ook uitvoering aan de speerpunten vanuit GIDS en JOGG (zie ook onder programma 7).

In 2020 heeft het onderwijs een bijdrage geleverd met cofinanciering. Ook voor 2021 wordt een financiële bijdrage van het onderwijs gevraagd.

Sport in verbinding met Sociaal domein

In 2021 gaan we onderzoeken hoe sport breder kan worden ingezet in het sociaal domein om een bijdrage te leveren aan preventieve en collectieve inzet.

Versterken van het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Kunst en cultuur zijn om meerdere redenen van belang voor de Weststellingwerfse samenleving. Kunst en cultuur hebben een verbindende functie voor inwoners van de gemeenschap. Zij versterken de sociale binding en sociale structuur en hebben invloed op de identiteit van de bevolking. Wij zien kunst en cultuur in al haar verschijningsvormen als een onlosmakelijk deel van ons leven. Cultuurbevordering en het versterken en stimuleren van culturele activiteiten zijn belangrijke instrumenten om uitvoering te geven aan deze doelstelling. Culturele activiteiten en het culturele klimaat in de gemeente worden versterkt voor zowel de beoefenaar als de bezoeker.

Het college wil de komende jaren het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf verder stimuleren. Dit in aansluiting op het convenant 'Meer Muziek in de Klas provincie Fryslân'. Ook schoolbesturen willen meer muziek in de klas. Met het verbinden van verschillende onderdelen van de muziekprogramma's willen wij een inhoudelijke verbreding en synergievoordeel bereiken voor het muziekonderwijs voor alle leerlingen in Weststellingwerf. Onder andere met een popfestival in mei 2021 en een cultuureducatief programma in samenwerking met Opera Spanga.

De Stellingwarver Schrieversronte, de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf en de provincie Fryslân hebben bestuurlijk afgesproken om het Stellingwerfs op een nieuwe manier te stimuleren. In de nota 'Stellingwerfs binnen de Stellingwerven' staat hoe we dat gaan doen. Dit past goed bij het collegeprogramma. Ook hebben we in 2018 het convenant 'Nederlandse Erkenning van het Nedersaksisch' ondertekend. Daarnaast is de gemeente Weststellingwerf vanaf 2020 voorzitter van de bestuurlijke partners Nedersaksisch. Vanuit deze positie willen wij in 2021 een werkveldconferentie Nedersaksisch organiseren in samenwerking met de bestuurlijke partners en het werkveld Nedersaksisch.

Wat doen we ervoor

Kunst en Cultuur

- * Het stimuleren van de deelname aan amateurkunst. De gemeente geeft ondersteuning aan verenigingen voor amateurkunstbeoefening zoals verenigingen voor koren, Hafabra orkesten, muziek en toneelverenigingen.
- * De culturele functie in het Vlechtwerk Noordwolde is versterkt. Zowel voor de coördinatie van vrijwilligers en het beheer. Maar ook de huisvesting van het Dorpsarchief Noordwolde in het Vlechtwerk is een belangrijke versterking. Ook wordt ingezet op de renovatie en plaatsing van een oude locomotief in Noordwolde die daar rond de jaren 50 heeft gereden.
- * Het muziekonderwijs gericht op leerlingen in het onderwijs met de doorlopende leerlijn muziekonderwijs. Met schoolbesturen een uitvoering realiseren met het cultuurprogramma 'De Veerkieker' inclusief het talige element Stellingwerfs binnen Heemkunde.
- * De bibliotheek heeft naast de bestaande programma's ook nieuwe initiatieven opgezet. Een belangrijk onderdeel daarvan is het pilot-project Laaggeletterdheid en het Digi-taalhuis van de bibliotheek. De aandacht en inzet op laaggeletterdheid betreft meerdere beleidsvelden.
- * Samen met de bestuurlijke partners is een versteviging van het Stellingwerfs en het Nedersaksisch ingezet. Dit is zichtbaar bij de uitwerking van een nieuwe regeling voor projecten voor het Stellingwerfs die meer initiatieven moet bereiken. Met de coördinerende rol voor de bestuurlijke Nedersaksische partners geeft de gemeente nadrukkelijk een versterking aan van de positie van het Stellingwerfs.
- * Samen met de organisatie Leeuwarden Fryslân 2028 komen tot een cultuurprogramma voor de legacy van Culturele Hoofdstad in 2021.
- * Hopelijk kan in 2021 begonnen worden met het volledig opstarten van het organiseren van culturele uitvoeringen en evenementen zoals de voorstellingen van de musical Wardenier in Wolvega.

Bevorderen recreatie en toerisme Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Toeristisch Investeringsfonds

Met de opbrengsten van de toeristenbelasting wordt het Toeristisch Investeringsfonds gevuld. Dit fonds wordt gebruikt om projecten en initiatieven uit te kunnen voeren die bijdragen aan een betere kwaliteit van de toeristisch-recreatieve voorzieningen. Ook een vertegenwoordiging van recreatieondernemers die zich hebben georganiseerd in het Platform Recreatie en Toerisme draagt projecten en initiatieven aan die Weststellingwerf als bestemming op de kaart zetten.

Gebiedsontwikkeling Driewegsluis

We willen het gebied rond de Driewegsluis ontwikkelen, zodat het nog aantrekkelijker wordt voor recreatie en toerisme. Het is de bedoeling om de land- en waterrecreatie beter met elkaar te verbinden waardoor meer recreanten en toeristen via deze locatie de gemeente komen bezoeken die hier meerdaags verblijven. Uiteindelijk moet dit leiden tot meer werkgelegenheid. Zie ook programma 8.

Wat doen we ervoor

Toeristisch Investeringsfonds

Jaarlijks is er een bedrag voor het Toeristisch Investeringsfonds beschikbaar. Dit is bedoeld voor een financiële impuls voor de toeristische pijlers Driewegsluis/Rottige Meente, het Spokeplasgebied in Noordwolde en voor promotie. In de periode 2019-2022 voert ook het Platform Recreatie en Toerisme Weststellingwerf diverse kleinschalige activiteiten en projecten uit. Deze komen uit het Uitvoeringsprogramma R+T en worden uit het Toeristisch Investeringsfonds betaald. Het Platform heeft intussen verschillende activiteiten opgepakt. In 2021 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Beleidsindicatoren

		Gemeente	Nederland
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2016	2016
Niet sporters	% Niet sporters	57,2%	48,7%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-08-2020

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	716	734	763	769	756	737
5.2 Sportaccommodaties	1.268	1.749	1.322	1.304	1.240	1.221
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	280	402	435	390	435	390
5.4 Musea	82	84	85	85	85	85
5.5 Cultureel erfgoed	104	176	121	115	118	162
5.6 Media	447	456	485	485	485	485
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	449	595	518	528	564	563
Totaal Lasten	3.346	4.195	3.729	3.677	3.682	3.644
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	-3	-60	-20	-20	0	0
5.2 Sportaccommodaties	-587	-524	-564	-565	-565	-565
5.5 Cultureel erfgoed	-5	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-18	-17	-17	-17	-17	-17
Totaal Baten	-612	-601	-601	-602	-582	-582
Saldo van lasten en baten	-2.734	-3.594	-3.128	-3.075	-3.100	-3.062
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	3	420	20	19	0	0
Gerealiseerd resultaat	-2.731	-3.174	-3.108	-3.056	-3.100	-3.062

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Sportbeleid en activering

In 2020 was er een extra budget van € 40.000 beschikbaar voor buurtsportwerk. Dit betreft de cofinanciering door diverse schoolbesturen. Voor 2021 is deze cofinanciering nog niet definitief afgesproken. Ook is er in 2020 een incidenteel budget van € 20.000 beschikbaar voor uitwerking van het sportakkoord. Het overige verschil wordt veroorzaakt door de gewijzigde doorverdeling van de directe loonkosten.

Sportaccommodaties

- Sportcafé / Kantine de Steense

De personele lasten van het besluit om het sportcafé van De Steense in eigen beheer te nemen zijn verwerkt in de personeelsstaat van de gemeente, de kosten worden doorbelast naar de betreffende functie in de begroting. Eén van de medewerkers is doorgestroomd vanuit een bijstandsuitkering naar een dienstverband. Oproepkrachten worden bij drukte naar behoefte ingezet. Naast de personele lasten zijn de begrote inkomsten en uitgaven uit de verkoop in de lasten en baten verwerkt. Daarmee worden kosten en opbrengsten van het sportcafé in beeld gebracht.

Het grote verschil tussen de uitgaven in 2020 en 2021 wordt veroorzaakt door de eenmalige bijdrage van € 400.000 aan het masterplan van FC Wolvega, zie ook mutaties reserves.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

In 2020 is er een incidenteel budget geweest van € 40.000 voor het boek 75 jaar bevrijding.

Cultureel erfgoed

In het kader van de ombuigingen is de beschikbare subsidie voor het onderhoud van monumenten vanaf 2021 gehalveerd tot € 20.000. Er is in 2020 planmatig onderhoud geraamd voor de molen Windlust.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Het budget voor het toeristisch investeringsfonds wordt gedekt door de opbrengst toeristenbelasting. Omdat een deel daarvan wordt gebruikt voor de bijdrage aan de website Stiek'm Trots verlagen we het toeristisch investeringsfonds voor 2020 en 2021 met € 50.000 en vanaf 2023 met € 25.000. Daarnaast wordt de storting in het toeristisch investeringsfonds vanaf 2021 in lijn gebracht met de begrote opbrengsten toeristenbelasting, een verhoging van € 30.000. Dit in lijn met de opzet van het toeristisch investeringsfonds, zoals in het collegeakkoord is beschreven. De gewijzigde doorverdeling van de directe salariskosten zorgt voor de rest van het verschil.

Mutaties reserves

In 2020 halen we een bedrag van € 400.000 uit de bestemmingsreserve investeringsambities voor dekking van de eenmalige bijdrage aan het masterplan FC Wolvega.

Baten

Sportbeleid en activering

Voor 2021 is de cofinanciering voor Buurtsportwerk door de diverse schoolbesturen nog niet definitief.

Sportaccommodaties

-Sportcafé/Kantine de Steense

In verband met Corona is een voorzichtige raming voor de inkomsten gemaakt van €45.000. Dit is gelijk is aan het bedrag voor de inkopen. Deze inkomsten worden komend jaar gemonitord en gerapporteerd.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Lasten

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het budget voor de Legacy Culturele hoofdstad van € 45.000 is in het kader van de ombuigingen gewijzigd in een tweejaarlijks budget in plaats van jaarlijks. Dit geeft voor de jaren 2022 en 2024 een budgettair voordeel.

Sportaccommodaties

Het planmatig onderhoud aan onze gebouwen is niet ieder jaar even hoog.

Investeringen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	130.000	126.000	218.000	65.000
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	130.000	126.000	218.000	65.000

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Rijkers en Zonderland
Organisatie	Sociaal domein

Taakvelden

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Arbeidsparticipatie
- Begeleide participatie
- Geëscaleerde zorg 18+
- Inkomensregelingen
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Wijkteams
- Geëscaleerde zorg 18-

Beleidsnota's

2018 Kadernota Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2018 - 2021
 2017 Re-integratieverordening Weststellingwerf
 2017 Maatregelverordening Weststellingwerf
 2015 Verfijning beleidsplan Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015/2018
 2014 Verordening Individuele inkomenstoeslag
 2014 Verordening Individuele studietoeslag
 2014 Beleidsnota Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015-2018
 2014 Handhavingsverordening Participatiewet
 2014 Werkgeversbenadering OWO
 2014 Beleidsplan Nieuwe Wmo
 2014 Beleidsplan Hart voor de jeugd
 2014 Visienota Tegenprestatie
 2014 Uitvoeringsnota Armoedebeleid
 2013 OWO-visie op de drie decentralisaties

Actuele ontwikkelen en nieuw beleid

Transformatie Sociaal domein

De transformatie in het Sociaal domein is de belangrijkste ontwikkeling de komende periode. We willen de hulp en (maatschappelijke) ondersteuning aan onze inwoners anders organiseren.

We werken aan een inclusieve en samenredzame samenleving waarin iedere inwoner naar zijn of haar vermogen meedoet in deze samenleving en waar wij, als gemeentelijke organisatie, onderdeel van zijn. Dit bereiken we door te doen wat nodig is. Iedereen vanuit zijn of haar verantwoordelijk en rol.

Dit doen we vanuit de volgende uitgangspunten:

1. Preventie
2. Collectief
3. Samen met inwoners en organisaties
4. Kostenbewust

Onder de doelstelling Transformatie Sociaal domein staat een verdere toelichting

Bestemming Wolvega

In 2021 is ons voornemen om te starten met het project Bestemming Wolvega. Een project, in navolging van Bestemming Noordwolde, waarin we samen met de inwoners van Wolvega gaan werken aan een samenredzame samenleving.

In de paragraaf Regiodeal staat een verdere toelichting over de relatie met de Regiodeal en het besluitvormingsproces.

Om het project op te starten en te coördineren start er een projectleider. De kosten voor deze projectleider zijn verwerkt in de begroting 2021.

Bestemming Noordwolde

In 2021 starten we met fase 6 van Bestemming Noordwolde. In de laatste periode die loopt van 2021- 2023 zetten we in op de samenwerking met inwoners, op participatie en op jeugd. Een verdere toelichting staat verder op in dit programma.

Nieuw beleid & risico's

- Vanaf 1 juli 2021 is de nieuwe wet Inburgering van kracht. Nieuwkomers leren zo snel mogelijk Nederlands en gaan aan het werk. Gemeenten krijgen een belangrijke rol in het nieuwe stelsel. Naast de inhoudelijke voorbereiding zullen we ook onderzoeken wat de financiële impact van deze nieuwe wet is.
- We bereiden ons voor op de decentralisatie Beschermd Wonen. In 2021 start daarvoor de inkoop. Op dit moment zijn de budgetten nog niet bekend.
- In deze begroting zijn alleen middelen opgenomen voor de pilotfase Griffioenpark 3. Een eventuele voortzetting zal dus tot een uitzetting van middelen leiden.
- Jeugdzorg, Wmo en Leerlingenvervoer zijn alle open einde regelingen. Dit betekent een risico voor de haalbaarheid van de ombuigingen in de 3 Grip op ... voorstellen.

Doelstellingen

Toegang Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

Laagdrempelige toegang

Griffioenpark 3 is geopend. Nu hebben we ook in Wolvega een eenvoudige toegang tot de zorg en ondersteuning van het Sociaal domein. In Griffioenpark 3 zijn tijdens de openingsuren onder andere Vlechtwerkers en een Activeringscoach aanwezig. Inwoners kunnen hun vragen dus direct met een professional bespreken.

Eind augustus 2021 is de pilotperiode afgerond. We zullen op basis van de monitor, ervaringen, kennis en input een plan maken over de vervolgstappen na de pilotperiode. In de begroting 2021 zijn alleen middelen voor de pilot geraamd. Afhankelijk van de keuzes van de raad zal er daarna budget moeten worden vrij gemaakt.

Inwoners weten de gebiedsteams te vinden

We streven er naar dat het gebiedsteam onderdeel uitmaakt van de samenleving. Beide gebiedsteams leveren op deze manier een bijdrage aan de samenredzame samenleving en vormen de toegang tot de verschillende voorzieningen binnen het sociaal domein.

Wat doen we ervoor

Monitoring

In de pilotperiode monitoren we de ervaringen en tevredenheid van de bezoekers om zo de dienstverlening beter te maken. Door corona is Griffioenpark 3 momenteel gesloten. Wel verwachten we in 2021 weer open te gaan. Echter kunnen we nu nog niet aangeven wanneer dit is. De verwachting is dat Griffioenpark 3 in 2020 gesloten blijft.

Tevens monitoren we doorlopend de cliëntervaringen van inwoners gericht op Wmo en de Jeugdwet. Hierin is onder andere opgenomen of cliënten weten waar ze met hun hulpvraag terecht kunnen en of men tevreden is over de geboden hulp.

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie in Wolvega

Wat willen we bereiken?

In 2018 heeft de raad ons de opdracht gegeven om de mogelijkheden voor een dorpshuisfunctie in Wolvega te verkennen. We nemen dit op als opdracht binnen het programma Bestemming Wolvega.

Wat doen we ervoor

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie uitvoeren

Het onderzoek naar de dorpshuisfunctie wordt onderdeel van het participatie traject van Bestemming Wolvega.

Vergroten arbeids- en maatschappelijke participatie

Participatie en de arbeidsmarkt

Deelnemen aan de arbeidsmarkt is belangrijk. Werk geeft voldoening, biedt een inkomen en betekent zelfstandigheid. Met werk bedoelen we betaald werk, vrijwilligerswerk, arbeidsmatige- of activerende dagbesteding. We dragen bij aan een arbeidsmarkt waar iedere inwoner onderdeel van uit kan maken. Als het vinden van werk of deelnemen aan de arbeidsmarkt lastig is, bieden we de inwoner hulp. Samen kijken we wat nodig is.

Grip op de Participatiewet

Vanaf juli 2021 gaan we in het kader van de ombuigingen bekijken hoe we Grip op de Participatiewet vorm gaan geven. Zodat er vanaf 2022 een besparing op het budget gerealiseerd gaat worden.

Voorbeelden van besparingsideeën zijn de pilot vervoer en de aansturing op de re-integratie trajecten.

- Met de vervoerspilot willen we bereiken dat de maatschappelijke participatie wordt bevorderd met een vervoerspas. De huidige vervoersregeling van Weststellingwerf kent veel administratieve stappen, een inkoopcontract maakt dit overzichtelijker. De administratieve last voor de uitvoeringsteams is dan kleiner, wat de personele inzet op dit onderwerp minder intensief maakt.
- Een ander belangrijk aspect van Grip op Participatie is de nieuwe aanpak op re-integratie. Er is een concreet en operatief inkoopcontract, met een aansturend contractmanager. Hierdoor zijn de monitoring van de re-integratie trajecten en werkprocessen verbeterd en kunnen deze makkelijker aangescherpt. Er zijn meer re-integratietrajecten en producten beschikbaar, die beter naar de behoefte van de inwoner in duur en intensiteit kan worden aangeboden. We hopen hiermee voor meer inwoners een duurzame uitstroom richting de arbeidsmarkt te realiseren.

Maatschappelijke participatie

We willen dat alle inwoners mee kunnen doen aan de samenleving. Een goede gezondheid en een stevige sociale ontwikkeling helpen hierbij. Soms hebben inwoners hier hulp bij nodig. Samen kijken wij naar wat nodig is om (weer) mee te kunnen doen aan de samenleving.

Wet Inburgering

In juli 2021 gaat de nieuwe wet Inburgering in. Vanaf januari 2021 is hiervoor een implementatie budget beschikbaar. Met deze middelen gaan we begin 2021 aan de slag met de invoering van de nieuwe wet. De Wet inburgering biedt ook nieuwe mogelijkheden om de werkprocessen in de reguliere uitvoering op integrale wijze aan te pakken. We kiezen bijvoorbeeld met deze brede insteek voor een samenwerking met *armoedebeleid, cultuur, onderwijs en participatie* met als verbindend thema taal.

Inkomensondersteuning

We verwachten dat het aantal inwoners in de bijstand in 2021 gaat toenemen in verband met de coronacrisis. In 2020 is de verwachte toestroom nog niet erg zichtbaar geweest. Dit komt deels doordat inwoners na het verliezen van hun baan een uitkering van het UWV hebben ontvangen. Door de coronacrisis is het aantal inwoners in de WW (Werkloosheidswet) toegenomen. Als inwoners na afloop van de WW nog geen werk hebben gevonden bestaat er afhankelijk van de situatie recht op bijstand. Eind september 2020 is het voorlopige BUIG budget voor de gemeente over 2021 bekend. Of dit budget voldoende is om de bijstand te bekostigen is ten tijde van het opstellen van de begroting onzeker. Per 1 januari 2021 is er nieuwe wetgeving rond de beslagvrije voet. Dit heeft gevolgen voor ons invorderingsbeleid en de ontvangsten van opgelegde vorderingen vanuit de bijstand. De beslagvrije voet gaat van 90% van de toepasselijke bijstandsnorm naar 95% van de toepasselijke bijstandsnorm, bij bijzondere omstandigheden kan de beslag vrije voet worden verhoogd of verlaagd. Door de nieuwe regels komt er minder geld binnen. We gaan onderzoeken welk effect dit heeft.

Wat doen we ervoor

Inwoners helpen bij het vinden van een betaalde baan

Als inwoners zelf niet een baan kunnen vinden, helpen wij hierbij. Hiervoor hebben we een apart team Dienst in bedrijf. Dienst in bedrijf helpt met het vinden van een baan, bijvoorbeeld met coaching, trainingen of het regelen van een werkervaringsplaats.

Inwoners ondersteunen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Activerende Dagbesteding

Inwoners met weinig arbeidsgeschiktheid of een grote afstand tot de arbeidsmarkt helpen we om activerende dagbesteding te vinden. Deze activerende dagbesteding wordt vanuit de Wmo ingezet. Als inwoners arbeidsgeschiktheid ontwikkelen, wordt het traject vanuit de Participatiewet overgenomen. Zo worden trajecten afgestemd op de ontwikkeling van een inwoner.

Re-integratietrajecten

Er is meer en breder aanbod voor de re-integratie. In 2021 gaan we deze mogelijkheden nog beter benutten. Dit betekent onder andere dat er meer Beschut Werk indicaties kunnen worden verwacht.

Voorziening LKS

Er zijn voorzieningen zoals loonkostensubsidie. Deze subsidie is bedacht voor inwoners die door een beperking niet in staat zijn om met volledige arbeid het wettelijk minimumloon te verdienen. Als werkgevers een inwoner in dienst nemen kunnen zij in aanmerking komen voor loonkostensubsidie.

Ontwikkelen collectieve voorzieningen

Om de maatschappelijke participatie van inwoners te vergroten worden groepsvoorzieningen opgezet. Bijvoorbeeld voor inwoners die individuele begeleiding vanuit de Wmo krijgen. Om passende groepsvoorzieningen op te zetten, wordt eerst gekeken naar gemeenschappelijke zorgvragen. Daarna wordt met behulp van een businesscase een concreet plan opgesteld. Door groepsvoorzieningen aan te bieden nemen de individuele zorgvragen vanuit de Wmo af en zijn de kosten lager dan voorheen.

Transformatie Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

In deze fase van de transformatie investeren we in preventie, collectieve en algemene voorzieningen en de samenwerking met de samenleving. Door preventief te werken en mogelijke problemen al vroeg te signaleren kunnen we mensen eerder helpen en ondersteunen, maar ook hogere kosten in de toekomst voorkomen. Naast de inhoudelijke motivatie, we willen onze inwoners zo goed mogelijk ondersteunen, zorgen de financiële tekorten ook voor een noodzaak om de transformatie in snel tempo verder door te voeren. De maatregelen in Grip op Jeugd en Grip op Wmo zijn vanuit die gedachte ontwikkeld.

Wat doen we ervoor?

Ontwikkelen algemene en collectieve voorzieningen

Alle projecten en opgaven in het Sociaal domein staan in het teken van de transformatie Sociaal domein. In het Ontwikkelperspectief Sociaal domein werken we de transformatie en de speerpunten verder uit. De transformatie Sociaal domein staat niet op zichzelf. Daarom werken we nauw samen met de andere afdelingen binnen het gemeentehuis zoals de afdeling ruimte.

De algemene en collectieve voorzieningen dragen bij aan een sterke sociale basis. Een recent voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van de Vrijwilligersvacaturebank. Zie voor andere plannen ook Bestemming Wolvega, Bestemming Noordwolde en Maatwerk Wmo

Maatschappelijke voorzieningen

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente zijn verschillende maatschappelijke voorzieningen, bijvoorbeeld dorpshuizen. Welke maatschappelijke voorzieningen zijn er nodig om vitale dorpen en een vitaal platteland te behouden? Welke gevolgen hebben de ontgroening en vergrijzing op de huidige voorzieningen en welke eisen worden in de toekomst gesteld? En wat is hierbij de verantwoordelijkheid van de gemeente?

Deze vragen willen we beantwoorden in gesprekken met onze inwoners, de Vereniging Kleine Dorpen, Stichting Harten Tien en onze maatschappelijke partners. Op deze manier ontwikkelen we een visie op maatschappelijke voorzieningen en de vragen daarover in onze gemeente.

Met Stichting Harten 10 is in 2019 een nieuwe prestatieovereenkomst voor de jaren 2020-2023 overeengekomen. Daarmee wordt de continuïteit van het onderhoud van de aangesloten dorpshuizen geborgd.

Wat doen we ervoor?

Gezien de omvang van de bestuurlijke opgave over maatschappelijke voorzieningen en de samenhang die deze heeft met projecten als Bestemming Noordwolde, versterken van de sociale basis en de Grip-notities, willen we onderzoeken hoe deze opgave zo kan worden ingericht dat hierdoor de genoemde ontwikkelingen goed op elkaar aansluiten en er geen dubbelingen ontstaan.

Herijken Welzijnswerk

Wat willen we bereiken?

In 2019 zijn de taken van Timpaan Welzijn ondergebracht bij de gebiedsteams. In het draaiboek versterken sociale basis staat de opdracht omschreven die wordt gemonitord in de monitor Sociaal domein. De afronding van deze opgave is de vaststelling van het ontwikkelperspectief Sociaal domein. We stellen voor deze opgave als afgerond te beschouwen.

Integrale aanpak laaggeletterdheid, armoede en schulden

Wat willen we bereiken?

Met de integrale aanpak rond laaggeletterdheid, armoede en schulden willen we inwoners die hier mee te maken hebben helpen en bereiken. Laaggeletterdheid kan een inwoner belemmeren om zelfredzaam te zijn en mee te doen in de samenleving. Ook is er een grotere kans op armoede. Voor laaggeletterde inwoners is het bijhouden van de financiële administratie vaak erg lastig. Schulden kunnen zo sneller ontstaan.

Het gebiedsteam, partijen waar we mee samen werken en een coördinatiepunt voor laaggeletterdheid spelen hierin een belangrijke rol.

Wat doen we ervoor

Ondersteunen doelgroep

Inwoners met geldzorgen en schulden kunnen bij het gebiedsteam terecht. Er wordt een passend traject ingezet dat gericht is op het vinden van een oplossing voor de schulden en het financieel zelfredzaam maken van de inwoner. Ook na een periode dat een bewindvoerder de financiële administratie van een inwoner heeft beheerd bieden we coaching om de inwoner weer zelf de administratie te leren oppakken. Met nazorg willen we voorkomen dat inwoners later weer in de financiële problemen komen.

Ook signaleren we andere problemen die spelen bij inwoners en zetten we in op het herkennen van laaggeletterdheid. Inwoners met een laag inkomen geven we informatie over minimaregelingen, voorzieningen en bekijken we er nog andere regelingen zijn waar gebruik gemaakt van kan worden. Stichting Leergeld helpt om alle kinderen mee te laten doen aan sport, cultuur of andere activiteiten.

Bij de Papierwinkel kunnen inwoners hulp krijgen bij het aanvragen van regelingen of uitleg van een ingewikkelde brief. Ook zijn ze alert op andere hulpvragen.

Ontwikkelen integrale aanpak

Met ketenpartners werken we aan een integrale aanpak rond laaggeletterdheid, armoede en schulden. Partijen rond de thema's armoede en schulden komen samen in de Thematafel. Met onze hulp willen we voorkomen dat schulden oplopen en ondersteunen we inwoners om weer financieel zelfredzaam te worden. Ook zetten we in op het herkennen van laaggeletterdheid. Inwoners die laaggeletterd zijn kunnen bij het Taalplein terecht.

Via verschillende kanalen proberen we in contact te komen met inwoners met geldzorgen. Hiervoor werken we onder andere samen met de Voedselbank en Humanitas Thuisadministratie. De Voedselbank wijst inwoners op de mogelijkheden van hulp. Vrijwilligers van Humanitas helpen inwoners om weer zelfstandig de administratie te beheren of met het verzamelen van benodigde gegevens voor een aanvraag schuldregeling.

Met vroegsignalering van schulden kunnen we nog eerder inwoners met beginnende betaalachterstanden hulp bieden. Per 1 januari 2021 moeten gemeenten vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening invulling geven aan vroegsignalering. Door eerder hulp te bieden kunnen problematische schulden voorkomen worden en hoeven er geen schuldregelingstrajecten doorlopen te worden. We hebben afspraken gemaakt met woningbouwverenigingen, zorgverzekeraars en leveranciers van water en elektra om signalen van betaalachterstanden van twee maanden te ontvangen. Met behulp van een portal willen we de ontvangen signalen bundelen. De portal Vindplaats van Schulden van Stichting BKR helpt ons om een selectie te maken van de 20 signalen die we per maand gaan oppakken. Met deze inwoners willen we in contact komen en passende hulp bieden.

Pilot met de bibliotheek

De bibliotheek heeft het Taalplein voor laaggeletterden opgezet. Hier kunnen inwoners en organisaties met taalvragen terecht. Vanuit het coördinatiepunt worden trajecten ingezet om laaggeletterden te helpen. Ook helpt het coördinatiepunt andere organisaties om laaggeletterdheid te herkennen.

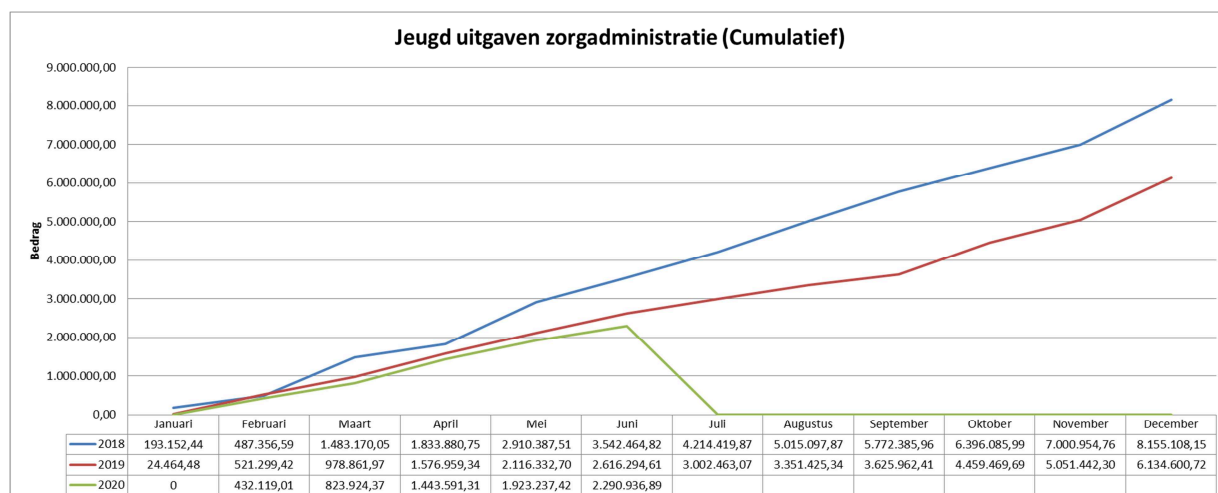
In 2020 was de Bibliotheek en het Taalplein een periode gesloten vanwege de maatregelen i.v.m. de coronacrisis. Hierdoor is de evaluatie van de pilot verplaatst, deze zal in 2021 plaatsvinden.

Grip krijgen op de jeugdhulp

Maatregelenpakket - Grip op de kosten jeugdhulp

In 2021 continueren we de maatregelen 'Grip op Jeugd' zoals we die in 2019 zijn gestart. Waar mogelijk worden de maatregelen verder ontwikkeld of worden alternatieve beheersmaatregelen ingezet zoals ook is aangekondigd in de voorjaarsnota 2020.

We hebben gezien dat de maatregelen in 2019 en 2020 een kostenbesparing hebben opgeleverd en gaan er op basis hiervan vanuit dat we in 2021 binnen de begroting kunnen blijven. Zie afbeelding 1.

Afbeelding 1: Jeugd uitgaven zorgadministratie (Cumulatief), excl. jeugdbescherming en jeugdreclassering.

De grote onzekerheid hierbij is wat de gevolgen van Covid-19 zijn. Wat is het effect van het enkele weken niet hebben van hulp en school? En wanneer doet dit effect zich voor: in 2020, 2021 of nog later? Ook zijn er wisselende signalen over het al dan niet toenemen van het aantal scheidingen. Dit heeft altijd effect op kinderen en kan voor een toename in jeugdhulp zorgen.

De maatregelen Grip op Jeugd dragen ook bij aan de transformatie. Zo merken we bijvoorbeeld dat voogden (jeugdbescherming door een Gecertificeerde Instelling) steeds meer in overleg gaan met het gebiedsteam of de inkoopondersteuner over de in te zetten specialistische jeugdhulp. Dit draagt bij aan goede afstemming voor het gezin en ook aan het inschakelen van beter passende hulp. We willen dat deze afstemming nog vaker plaatsvindt.

Nieuwe inkoop 2021

In 2021 start het traject om opnieuw specialistische jeugdhulp in te kopen voor de Friese gemeenten. Dit vergt ook de nodige inzet vanuit onze gemeente. Uit de evaluatie van het functioneren van het huidige bekostigingsmodel, die momenteel plaatsvindt, moeten verbeterpunten naar voren komen die meegenomen kunnen worden in de nieuwe inkoop. Dit wordt eind 2020 geformuleerd in de Inkoopstrategie voor de specialistische jeugdhulp vanaf 2022.

Wat doen we ervoor

Controle op jeugdhulp

Controle op de uitvoering en de administratie (declaratie) levert een constant proces van verbeterpunten op. Doordat er daarnaast steeds gefocust wordt op het goed beschrijven van de gewenste resultaten is hier ook steeds beter het gesprek over te voeren bij de evaluatie van trajecten.

Preventie op jeugdhulp

We blijven inzetten op een preventieve werkwijze. Met een preventieve werkwijze bedoelen we dat we er vroeg bij zijn om te voorkomen dat problemen erger worden. Om er vroeg bij te zijn, moet je ook de signalen daar oppakken waar ze afgegeven en herkend worden. Dit is waarom we ook inzetten op de doelstelling 'Versterken ketensamenwerking jeugd' (zie verderop). We blijven werken aan een goede samenwerking met scholen, jeugdgezondheidszorg, de huisartsen en sportverenigingen.

Het komende jaar pakken we specifiek het onderwerp scheiden op. We gaan invulling geven aan een scheidingsloket voor de inwoners van Weststellingwerf. Dit moet bijdragen aan het verminderen van de schadelijke gevolgen van een scheiding voor kinderen. Hier is de afgelopen jaren al op ingespeeld door vlechtwerkers door specifieke trainingen te volgen en wordt gewerkt met de eigen opgestelde werkwijze complexe scheidingen. Vanuit het Friese programma Foar Fryske Bern, dat aansluit bij het landelijke programma Scheiden zonder Schade, worden praktische instrumenten aan gemeenten aangeboden. Ook onderzoeken we vanuit Kansrijke Start (zie verderop) of al bij de prenatale voorlichting voor aanstaande ouders, aandacht aan het onderwerp 'relatie' kan worden besteed. Het krijgen van een kind heeft tenslotte een grote impact op de relatie tussen de ouders.

Levensbrede werkwijze autisme

We gaan onderzoeken of een andere werkwijze voor personen met autisme beter bij hen aansluit. Het idee is dat we ondersteuning leveren die op dat moment nodig is. We willen inspelen op 'life events' die om ondersteuning vragen. Daarnaast willen we de mogelijkheden voor een collectief aanbod verkennen. Het gaat dan om specifieke ondersteuning aan ouders in hun taak als opvoeder en we willen de scholen betrekken in verband met hun ondersteunende rol richting ouders en richting hulp. Met aanbieders willen we verkennen hoe hun ondersteuning hier het beste bij past en in welke vorm. Uiteindelijk denken we dat deze werkwijze voor deze groep op termijn kosten bespaart en beter inspeelt op wat deze groep nodig heeft.

Waar mogelijk willen dit ook breder trekken, dus niet alleen voor jeugd maar ook voor volwassenen.

Toegang naar jeugdhulp

Huisartsen mogen verwijzen naar jeugdhulp en worden ook wel een directe verwijzer genoemd. In 2019 is gestart met een praktijkondersteuner Jeugd (hierna POH Jeugd) bij de huisartsen. Uit de dit jaar gehouden evaluatie blijkt dat de doelstellingen van de POH Jeugd ruimschoots zijn gehaald. Na ruim een jaar heeft de POH Jeugd ervaren dat het niet goed lukt om in de beschikbare uren ook te werken aan het uitbouwen van de samenwerkingsrelatie met gebiedsteams, jeugdgezondheidszorg en scholen. We willen daarom de uren voor de POH Jeugd structureel uitbreiden. Dekking hiervoor komt enerzijds uit de besparing die de POH Jeugd oplevert omdat minder cliënten door de huisarts worden doorverwezen naar specialistische jeugdhulp. Anderzijds is door de samenwerking tussen de gemeente en de huisartsen ook geregeld dat zorgverzekeraar De Friesland een deel van de loonkosten van de POH Jeugd vergoedt.

Hulpvraagbeleid (een van de aanbevelingen van de Taskforce Jeugd)

In 2021 willen we concreet een kader of richtlijn opleveren voor doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp. Dit leidt naar verwachting tot het meer eenduidig verwijzen door het gebiedsteam. Ook verwachten we dat dit meer duidelijkheid geeft in welke gevallen hulp vanuit het gebiedsteam of andere 'voorliggende' (en goedkopere) voorzieningen ook mogelijk is.

Grip krijgen op de Wmo

Lokale Wmo-voorzieningen

De Wmo-uitgaven zijn de laatste jaren steeds groter dan de beschikbare budgetten. Dit heeft meerdere oorzaken. In Weststellingwerf is sprake van een zogenoemde dubbele vergrijzing. Dit betekent dat er steeds meer 65-plussers zijn en dat binnen die groep ook het aantal 80-plussers toeneemt. Hierdoor doen meer mensen een beroep op maatwerkvoorzieningen. Ook is er een strengere toegang tot de intramurale zorg zoals een verpleeghuis. Inwoners wonen dus langer zelfstandig thuis, hierbij hebben zij vaker ondersteuning nodig vanuit de Wmo. Ook is er een toename zichtbaar van inwoners met complexe problemen en verandert daardoor de zorgzwaarte vanuit de Wmo. Tot slot is de invoering van het abonnementstarief, waardoor de eigen bijdrage niet langer inkomensafhankelijk is. Dit heeft een aanzuigende werking, die vooral zichtbaar is bij Ondersteuning in het huishouden.

Regionale (Wmo)-voorzieningen

Beschermd Wonen, de aanpak Personen met Verward gedrag en de Wet verplichte GGZ zijn regionale voorzieningen

Ook regionaal stijgen de kosten voor Wmo. Zo neemt het aantal cliënten in Beschermd Wonen (BW) toe. Het budget voor BW is ook in 2021 niet hoog genoeg. Gemeenten vullen dit tekort aan. De beheersmaatregelen hebben wel een positief effect gehad op de tekorten. Deze zijn minder hoog. Met de transformatie kijken we hoe we inwoners met een psychiatrische stoornis zoveel mogelijk thuis in hun eigen omgeving kunnen begeleiden en ondersteunen.

Het rijk heeft besloten om de middelen voor BW pas vanaf 2022 (in plaats van 2021) naar de gemeenten over te laten gaan. Dit gebeurt in fases over een periode van 10 jaar. De transformatie BW gaat wel door en in 2021 start het inkoopproces. In het Fries regioplan staat beschreven op welke manier de Friese gemeenten gaan samenwerken rondom Beschermd Wonen en wat onder de regionale of lokale verantwoordelijkheid valt.

De maatschappelijke opvang blijft voorlopig onder de centrumgemeente vallen. Over het vervolg daarvan wordt over drie jaar een besluit genomen.

Er is een regionale aanpak voor Personen met Verward Gedrag. Deze aanpak is domeinoverstijgend (sociaal, zorg en veiligheid) en gaat vooral situaties waar sprake is van multiproblematiek. In 2021 moet deze aanpak bij diverse organisaties zoals de GGZ en GGD worden geborgd. De financiële bijdrage loopt via de begroting van de GGD.

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGZ) ingevoerd. De WvGGZ is meer een behandelwet dan een opnamewet (zoals de voormalige Wet Bopz). Deze nieuwe wet maakt ook ambulante behandeling mogelijk. De gemeente heeft een belangrijke rol bij de uitvoering van deze wet. De GGD voert namens de gemeente de WvGGZ taken uit. De dienstverleningsovereenkomst met de GGD wordt met een jaar verlengd tot 1 januari 2022.

Wat doen we ervoor

Maatregelenpakket Wmo

Om de tekorten terug te dringen en de toenemende kosten op de langere termijn meer beheersbaar te maken is een aantal maatregelen voorgesteld in Grip op Wmo. Het betreft de volgende maatregelen:

1: maatregelen gericht op een kostenbewuste uitvoering

Het uitnuttingspercentage* van zorgaanbieders controleren en teveel gedeclareerde uren terugvorderen

* Dit is het verschil tussen het aantal uren toegekende zorg en het aantal uren gegeven zorg

Steekproefsgewijs onderzoek doen naar 50 tot 100 casussen individuele begeleiding en dagbesteding. Hiermee willen we inzicht in de casussen krijgen en eventueel kunnen bijsturen.

Het inzetten van een Wmo-inkoopondersteuner en bepaalde casussen altijd door twee personen laten beoordelen

Bijscholen van vlechtwerkers op de wettelijke kaders (wanneer Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), Wlz (Wet langdurige zorg), Zvw (Zorgverzekeringswet))

Evaluatieleidraad voor zorgaanbieders en gebiedsteams introduceren voor begeleiding.

Vlechtwerkers kunnen dan makkelijker en kritischer de voortgang beoordelen.

Het opzetten van een monitoringssysteem voor het Sociaal domein.

2: beleidsmaatregelen die op de kortere termijn leiden tot het terugdringen van het tekort

- Huishoudelijke hulp: het invoeren van een nieuw normenkader. Met dit kader wordt gekeken hoeveel huishoudelijke hulp een inwoner nodig heeft en wat de inwoner zelf of met het eigen netwerk kan doen. Hiermee brengen we de gemiddelde indicatiehoogte van 3,2 naar 2,1 uren per week terug.
- Huishoudelijke hulp: Gedurende de vakantieperiode (4 weken per jaar) en kortdurende ziekte van de hulp geen vervanging bieden, tenzij de cliëntsituatie dat niet toelaat.
- Huishoudelijke hulp: slimmer inzetten van de geïndiceerde uren en inzetten van domotica
- Huishoudelijke hulp: invoeren van de interventie 'Powerful Ageing' gericht op versterken van de zelfredzaamheid
- Huishoudelijke hulp: indicatiestelling door wijkverpleegkundige, indien de situatie zich voordoet.
- Huishoudelijke hulp: afgeven van langdurige indicaties
- Vervoer: Invoeren starttarief van €1,50
- Vervoer: alternatieve vervoersvormen opzetten en stimuleren
- Wonen en zorg: data-analyse naar type woningaanpassingen en een lijst algemeen gebruikelijke woningaanpassingen opstellen.

3: maatregelen gericht op transformatie

- Wonen en zorg: een woonzorganalyse opstellen en hierin meenemen wat mogelijkheden zijn m.b.t. bestemmingsplannen en nieuwe zorgaanbieders. Daaropvolgend een woonzorgvisie ontwikkelen.
- Inzetten op het versterken van de sociale basis en het versterken van het voorliggend veld
- Het opzetten van algemene voorzieningen en indicatievrije dagbesteding

We verwachten dat de eerste financiële resultaten van deze maatregelen in 2021 zichtbaar zijn. De komende jaren (2021-2024) zullen deze resultaten toenemen.

Maatwerk

Onze werkwijze – maatwerk bieden

Als inwoners met een hulpvraag bij het gebiedsteam komen, wordt gekeken of zij zelf of samen met anderen tot een oplossing kunnen komen. De komende jaren gebeurt dit steeds meer, dit is een groot onderdeel is van de maatregelen uit Grip op Wmo. Door veel voorkomende individuele hulpvragen te bundelen en groepsgewijs op te pakken vanuit de sociale basis, zullen de kosten voor de Wmo minder hoog zijn. Wanneer ondersteuning vanuit de sociale basis niet mogelijk is, wordt gekeken naar een maatwerkvoorziening vanuit de Wmo als vangnet. Dit wordt uitgevoerd door de zorgaanbieders waarmee de gemeente een contract heeft. Ook met zorgaanbieders zijn afspraken gemaakt, waardoor de kosten voor de Wmo minder hard zullen toenemen. Een voorbeeld hiervan is het opzetten van algemene voorzieningen, zoals een indicatievrije dagbesteding. Zorgaanbieders en gemeente werken samen aan de uitwerking van deze plannen.

Versterken ketensamenwerking jeugd

Wat willen we bereiken?

We willen jeugdigen en hun ouders eerder en beter helpen. Zo willen we het beroep op geïndiceerde jeugdhulp voor zijn en verminderen. Hierbij hebben we onze ketenpartners nodig. Met ketenpartners bedoelen we organisaties uit het werkveld waarmee we samenwerken zoals scholen, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, verloskundigen en jongerenwerkers.

Wat doen we ervoor

Preventieve werkwijze scholen

Aan alle scholen in de gemeente is een vlechtwerker gekoppeld. Op twee scholen zijn de vlechtwerkers meer aanwezig. Met deze scholen willen we een 'formule' voor aanwezigheid op de scholen beschrijven en gezamenlijk bepalen welk aanbod we willen en moeten ontwikkelen. Dit aanbod kan zich richten op de kinderen (lichte hulp, collectief of individueel) en op de docenten zodat zij beter op signalen en simpele hulpvragen van kinderen in kunnen gaan. De vervolgstap is de aanwezigheid op de andere scholen uitbreiden op basis van de eerdergenoemde 'formule'.

Met de scholen voor voortgezet onderwijs wordt met de vlechters in de scholen en de jeugd- en jongerenwerkers verkend wat hier de juiste 'formule' voor aanwezigheid is. Ook willen we collectief aanbod ontwikkelen ter ondersteuning van jongeren die nu individuele hulp hebben of juist geen hulp hebben, terwijl dat wel nodig is. Via de inzet van de jongerenwerkers ligt er ook een verbinding naar bestemming Noordwolde en bestemming Wolvega en het versterken van de sociale basis.

Kansrijke start

We doen mee met het landelijke project Kansrijke Start. Uitgangspunt van dit project is dat een goede start in het leven de beste kansen op een goede toekomst geeft. Andersom heeft een slechte start soms levenslange negatieve gevolgen. Het project is gericht op: 1) de periode voor conceptie, 2) de zwangerschap, en 3) de periode tot het kind 2 jaar is. In deze periode zijn veel organisaties betrokken bij een kind. We zijn eind 2018 gestart met het verbeteren van de samenwerkingsrelatie en werkwijze met de betrokken organisaties. We zitten om tafel met onder andere (klinisch) verloskundigen, kraamzorg en de GGD. In 2020 en 2021 werken we aan het ontwikkelen van een zorgpad en het opzetten van een nieuw aanbod voor prenatale voorlichting. Ook bespreken we de resultaten tot nu toe en bepalen we de vervolgoers. We werken hierin samen met gezondheid vanuit het programma GIDS (onderdeel gezondheid, programmaliijn 7). Kansrijke Start wordt gefinancierd vanuit landelijke middelen.

Versterken ketensamenwerking ouderen

Wat willen we bereiken?

Ouderen blijven langer thuis wonen en door vergrijzing neemt het aantal ouderen in onze gemeente toe. We willen dat ouderen zo lang mogelijk in een geschikte woning kunnen blijven wonen en in hun eigen sociale omgeving kunnen meedoen. Het is belangrijk dat de omgeving van ouderen optimaal wordt ingezet om hun zelfstandigheid te ondersteunen, zonder overbelast te raken. We willen bereiken dat alle partijen rondom ouderen elkaar kennen en in een vroeg stadium samenwerken. Het gaat hierbij zowel om zorgaanbieders, gebiedsteams, aanbieders van eerstelijnszorg maar ook om verenigingen, burgerinitiatieven en andere voorliggende voorzieningen. We brengen meer samenhang in de verschillende projecten, activiteiten en ondersteuning voor ouderen om langer thuis te kunnen blijven wonen.

Wat doen we ervoor

Uitvoering geven aan het 'Uitvoeringsprogramma versterken ketensamenwerking ouderen'

Er heeft in 2020 een inventarisatie plaatsgevonden van alle initiatieven en activiteiten op het gebied van de versterking van ketensamenwerking en laagdrempelige ondersteuning aan ouderen binnen onze gemeente. Eind 2020 is hiervoor een uitvoeringsprogramma opgesteld.

- Het voortzetten van deelname aan het regionale netwerk Regioplan Integrale Zorg Heerenveen e.o. om de komende jaren gezamenlijk vooruit te zien op verschillende veranderingen op het gebied van de ouderenzorg
- Het doorontwikkelen van het project mijn huis op maat: we willen het project integraler maken door breder te kijken naar het langer thuis wonen en ook een koppeling te maken met de huisbezoeken ouderen. Dit kan door het inzetten van een wooncoach die zich richt op een combinatie van energie/duurzaamheid, huis-op-maat, veiligheid, domotica.

- Het ontwikkelen van laagdrempelige voorzieningen zoals buurtkamers en indicatievrije dagvoorzieningen gericht op ouderen
- Goede ondersteuning van mantelzorgers. Samenwerking met het zorgkantoor en zorgverzekeraar om de respijtzorg te verbeteren. Respijtzorg is een vorm van mantelzorgondersteuning waardoor mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden.
- Het bevorderen van samenwerking tussen organisaties in de gemeente die betrokken zijn bij het welzijn, de zorg en de ondersteuning van ouderen.

Bestemming Noordwolde

Wat willen we bereiken?

Bestemming Noordwolde is onderdeel van het provinciale project Aandachtsgebieden Stellingwerfen. Tot en met 2023 werken we samen met inwoners, professionals, organisaties en de provincie in de aanpak om te komen tot een stijging van het gemiddelde inkomen, een stijging van de participatie en betrokkenheid van inwoners en een daling van de werkloosheid.

Wat doen we ervoor

Afronden fase 5

2020 is het laatste jaar van fase 5 (2018 t/m 2020). De nadruk ligt in dat jaar nog op de volgende thema's: gezondheid, participatie, ondernemen en versterken sociale cohesie. We gaan verder met de eerder opgezette projecten binnen deze thema's. Op basis van de input van inwoners en de monitor voeren we bepaalde projecten ook uit in fase 6.

Opzet fase 6 (2021-2023)

Fase 6 (2021-2023)

Fase 6 van het programma Bestemming Noordwolde start in 2021. Dit is de laatste fase van het gehele programma. In deze fase blijft de focus liggen op ontwikkelingen in het sociaal domein (deze passen ook binnen de transitie sociaal domein) en het versterken van het ondernemersklimaat. De thema's voor fase 6 zijn:

- maak werk van Noordwolde
- opgroeien en ouder worden
- je straat en je buurt
- Samen met anderen

Binnen de thema's zetten we projecten voort en zetten we nieuwe projecten op. Dit doen we samen met inwoners, verschillende organisaties en ketenpartners. Voor de zomerperiode hebben we inwoners gevraagd mee te denken over de projecten voor de laatste fase. Dit konden zij doen door het invullen van een vragenlijst. Hier is goed gehoor aan gegeven en mede op basis van deze input zijn de nieuwe projecten opgezet. De subsidie aanvraag met het plan van aanpak gaat in 2020 naar de provincie en wordt ook ter kennisname aan de raad gestuurd.

Samenwerking met dorp versterken

Integraal werken, bewonersbetrokkenheid (van onderop) en samenwerking zijn essentieel. Binnen de projecten betrekken we actief inwoners en (vrijwilligers) organisaties in het dorp. Zo dragen we bij aan het samen verder ontwikkelen van de projecten en aan de borging. Voorstellen voor nieuwe projecten halen we ook op in het dorp. Er zijn vrijwilligers actief bij onder andere de buurthuushulp en Ambacht Noordwolde. Ook werken we samen met het plaatselijk Belang.

Herstructurering Caparis

Wat willen we bereiken?

In 2019 is de herstructurering van het SW bedrijf Caparis afgerond met besluitvorming in de 8 betrokken gemeenten.

Wij stellen daarom voor deze opgave als afgerond te beschouwen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Gemeente				Nederland			
		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar	573,1	574,2	590,2	587,2	752,3	761,1	775,8	792,1
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1	1	1	-	1	1	1	-
Achterstand onder de jeugd	% Kinderen tot 18 in uitkeringsgezin	5	5	5	-	7	7	7	-
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	64,8	64,8	66,0	67,6	65,8	66,7	67,8	68,8
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	319,8	315,3	297,9	279,0	415,5	415,0	395,8	377,8
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-65 jaar	396,3	506,5	517,1	-	257,6	280,7	305,2	-
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	3	3	2	-	2	2	2	-
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	9,4	10,2	9,7	9,9	9,2	9,7	10,1	10,5
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,3	1,2	1,5	1,4	1,0	1,0	1,1	1,1
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	-	-	0,3	0,3	-	-	0,4	0,3
WMO Clienten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	515	535	565	625	565	570	695	620

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bijgewerkt op 25-08-2020

Een - betekent dat er geen cijfers bekend zijn voor de periode.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.834	1.930	1.737	1.749	1.638	1.465
6.2 Wijkteams	1.865	1.543	1.277	1.277	1.277	1.277
6.3 Inkomensregelingen	8.672	8.951	9.044	9.148	9.148	9.148
6.4 Begeleide participatie	4.596	4.431	4.166	3.966	3.760	3.654
6.5 Arbeidsparticipatie	832	1.068	1.424	1.569	1.767	1.873
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	979	1.377	990	990	990	990
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.581	6.706	6.026	5.687	5.437	5.317
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.757	5.391	5.527	5.478	5.478	5.478
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	214	296	415	415	415	415
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.965	1.662	1.485	1.485	1.485	1.485
Totaal Lasten	33.296	33.354	32.091	31.764	31.395	31.103
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-261	-211	-286	-286	-236	-136
6.2 Wijkteams	-82	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	-7.266	-7.371	-7.276	-7.276	-7.276	-7.276
6.4 Begeleide participatie	-322	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-43	-23	-5	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-252	-196	-196	-196	-196	-196
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-271	0	0	0	0
Totaal Baten	-8.227	-8.070	-7.762	-7.757	-7.707	-7.607
Saldo van lasten en baten	-25.069	-25.284	-24.329	-24.007	-23.688	-23.496
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	0	60	25	25	25	15
Gerealiseerd resultaat	-25.069	-25.224	-24.304	-23.982	-23.663	-23.481

Lasten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000						
Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Participatie:						
Arbeidsparticipatie	832	1.068	1.424	1.569	1.767	1.873
Begeleide participatie	4.596	4.430	4.166	3.966	3.760	3.654
Inkomensregelingen	8.672	8.951	9.044	9.148	9.148	9.148
Subtotaal Participatie	14.100	14.449	14.634	14.683	14.675	14.675
WMO:						
Geëscaleerde zorg 18+	214	296	415	415	415	415
Maatwerkdienstverlening 18+	6.581	6.706	6.026	5.687	5.437	5.317
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	979	1.377	990	990	990	990
Subtotaal WMO	7.774	8.379	7.431	7.092	6.842	6.722
Jeugdzorg						
Geëscaleerde zorg 18-	1.965	1.662	1.485	1.485	1.485	1.485
Maatwerkdienstverlening 18-	5.757	5.391	5.527	5.478	5.478	5.478
Totaal Jeugdzorg	7.722	7.053	7.012	6.963	6.963	6.963
Overig:						
Samenkracht en burgerparticipatie	1.834	1.930	1.737	1.749	1.638	1.465
Wijkteams	1.865	1.543	1.277	1.277	1.277	1.277
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Overig:	3.699	3.473	3.014	3.026	2.915	2.742
Totaal algemeen Programma 6 Lasten	33.295	33.354	32.091	31.764	31.395	31.102

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

De toelichting op de lasten van programma 6 doen we per beleidsveld in plaats van per taakveld, zie de tabel.

Begroting 2020 ten opzichte van de begroting 2019**Lasten***Participatie*

Vanaf 2021 is er extra budget beschikbaar voor veranderopgave inburgering. Dit bedrag is voorlopig gelijk aan de rijksbijdrage hiervoor. Voor 2021 is dit € 51.270.

De uitgaven voor de BUIG zijn geactualiseerd, dit geeft een nadeel van € 100.000.

WMO

In 2020 was er een incidenteel budget voor de hulpmiddelen van € 89.000. Er is structureel een nieuw budget opgenomen voor de WVGZ van € 24.000. De ingeboekte ombuigingen zorgen voor een voordeel van € 635.000. Het overige verschil is terug te leiden naar de herverdeling van de doorberekende directie personeelskosten.

Jeugdzorg

Geen grote afwijkingen

Overig

Noordwolde fase 5 loopt tot en met 2020, hiervoor was € 155.000 begroot. Vanaf 2021 hebben we voor Noordwolde fase 6 een budget van € 260.000 opgenomen. Het overige verschil komt door de andere doorverdeling van de directe personeelskosten.

Begroting 2020 en meerjarenperspectief

Participatie

Vanaf 2021 is er extra budget beschikbaar voor verandering op inburgering. Dit bedrag is voorlopig gelijk aan de rijksbijdrage hiervoor. Vanaf 2022 tot en met 2024 is dit respectievelijk € 88.114, € 95.639 en € 95.639.

WMO

Het positieve verschil in de opeenvolgende jaren komt door de ingeboekte ombuigingen.

Overig

Noordwolde fase 6 loopt tot en met 2023.

Baten, gegroepeerd naar beleidsveld

	x € 1.000					
Toelichting per beleidsveld:	rekening 2019	begroting 2020	Begroting 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Participatie:						
Arbeidsparticipatie	-43	-23	-5	0	0	0
Begeleide participatie	-322	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-7.266	-7.371	-7.276	-7.276	-7.276	-7.276
Subtotaal Participatie	-7.631	-7.394	-7.281	-7.276	-7.276	-7.276
WMO:						
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	-3	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-252	-196	-196	-196	-196	-196
Subtotaal WMO	-255	-196	-196	-196	-196	-196
Jeugdzorg						
Geëscaleerde zorg 18-	0	-271	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	2	0	0	0	0	0
Totaal Jeugdzorg	2	-271	0	0	0	0
Overig:						
Samenkracht en burgerparticipatie	-261	-211	-286	-286	-236	-136
Wijkteams	-82	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten						
Subtotaal Overig:	-343	-211	-286	-286	-236	-136
Totaal algemeen Programma 6 Baten	-8.227	-8.072	-7.763	-7.758	-7.708	-7.608

Toelichting wat mag het kosten

De toelichting op de baten van programma 6 doen we per beleidsveld in plaats van per taakveld, zie de tabel.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Baten

Participatie

De rijksbijdrage voor de inkomensregelingen zal naar verwachting in 2021 € 95.000 lager uitvallen.

WMO

Geen afwijkingen.

Jeugdzorg

In 2020 hadden we een eenmalig voordeel van € 271.000 vanuit de compensatieregeling voorgedij.

Overig

In 2020 was de dekking opgenomen voor Noordwolde fase 5 en vanaf 2021 voor Noordwolde fase 6.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Baten

Overig

Noordwolde fase 6 loopt tot en met 2023.

Investerings

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Project bestemming Noordwolde fase 6	300.000	300.000	200.000	
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	300.000	300.000	200.000	0

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Zonderland en Rijkers
Organisatie	Ruimte, Sociaal domein, Publiekscentrum, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie (DBO)

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsnota's

2020 Uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving
 2019 Plan van aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2019-2021
 2019 Uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021
 2018 Watergangen waarop via een riooloverstort wordt geloosd
 2020 Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025)
 2015 Gemeentelijk Afvalstoffen Plan (GAP 2015-2018)
 2019 Plan van Aanpak gezondheidsachterstanden 2019-2021 - De GIDS-aanpak in Weststellingwerf
 2017 Projectplan Vitale Regio Noordwolde 2018-2020
 2018 'Gezond Weststellingwerf'. Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2018-2021
 2020 Bodembeheerplan (geactualiseerde bodemkwaliteitskaart)
 2014 Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet
 2013 Visie op de drie decentralisatie (kadernota Wmo/gezondheidsbeleid)
 2012 Geurverordening Weststellingwerf
 2017 Evenementenbeleid
 2011 Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij
 2020 Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (inclusief Strategische Planning)
 2010 Integraal Toezicht- en handavingsplan
 2010 Integraal Vergunningenplan
 2010 Notitie Geurbeleid
 2008 Notitie Beleidskaders nieuwe Wet geluidshinder
 2007 Notitie Mestvergisting

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid Klimaat en duurzaamheid

Algemeen

In 2019 heeft het kabinet het Nationale Klimaatakkoord vastgesteld. Doel is om uiterlijk in 2050 duurzaam en energieneutraal te zijn. Vooral het terugdringen van de uitstoot van het schadelijke CO₂ staat hierbij centraal. Het is één van de meest ingrijpende transitie-oit. De gemeenten voeren voor een groot aantal opgaven de regie. Met de beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid en de daarbij behorende Strategische planning hebben wij laten weten hoe ons college hieraan uitvoering wil geven. Ontwikkelingen gaan snel. Er speelt veel. Voor de planvorming van veel opgaven wordt 2021 cruciaal. Het vraagt op veel onderdelen om extra inzet. Het vraagt om voldoende financiële middelen. In 2021 moeten alle zeilen worden bijgezet om ook als Weststellingwerf de landelijk gemaakte afspraken na te kunnen komen. De actualiteit laat onder meer het volgende zien.

Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân)

Een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking met maatschappelijk draagvlak staat hierin centraal. Het geeft inzicht in de kansen die er zijn en met welke oplossingen het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen kan worden gehaald. De aanwezige regionale warmtebronnen en de benodigde infrastructuur worden hierin benoemd. Energievraag en -aanbod worden op elkaar afgestemd. Het structureert de samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en maatschappelijke partners. Ook onze gemeente heeft hierin een actieve rol.

In 2020 hebt u kennis kunnen nemen van het conceptbod RES Fryslân. Dat conceptbod wordt door het rijk beoordeeld. Dan wordt duidelijk of ons land als geheel de beoogde doelstelling haalt en of op regionaal niveau aanpassing nodig is. In het eerste kwartaal van 2021 is het definitieve bod van de regio Fryslân gereed (RES Fryslân 1.0).

Ook het definitieve bod wordt aan uw raad voorgelegd. In de jaren daarna moet daar waar nodig het bod onder meer worden vertaald in het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Dat vraagt om extra inzet.

Op dit moment is voor onze gemeente nog onduidelijk wat de uitvoeringskosten van de RES Fryslân zijn. Wij verwachten vanaf 2021 hier meer inzicht in te krijgen. Zo nodig leggen wij u hiervoor nog separate financieringsvoorstellen ter besluitvorming voor.

De landelijke afspraken voorzien in een twee jaarlijkse herijking van de Regionale Energie strategieën. Dit cyclisch proces is intensief en vraagt om structurele inzet.

Transitievisie Warmte

Gemeenten hebben van het rijk ook de regie gekregen op het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Het is een opdracht uit het Nationaal Klimaatakkoord. Uw raad moet eind 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. Hierin worden eerste contouren zichtbaar van de wijze waarop er uiterlijk in 2050 geen aardgas meer gebruikt wordt voor de verwarming van woningen. Duidelijk wordt wanneer welke buurten/dorpen/wijken van het aardgas kunnen worden losgekoppeld. Bij het opstellen van deze visie is participatie van inwoners en stakeholders van belang.

Eind 2019 is de Algemene Uitkering Gemeentefonds hiertoe éénmalig verhoogd met een bedrag van € 202.000,-. Zoals in de Beleidsbrief aangekondigd komen wij bij u terug met een separaat voorstel over de aanpak die wij voor ogen hebben bij het opstellen van deze Transitievisie Warmte en hiervoor benodigde geld. Wij voorzien hier aanzienlijke kosten voor inzet van externe inhoudelijke expertise. Het vraagt van de ambtelijke organisatie om een intensieve procesbegeleiding. Wij onderzoeken hierbij overigens de mogelijkheid om deze Transitievisie Warmte samen met andere gemeenten op te stellen. Mogelijk kan daarmee nog efficiëntievoordeel worden behaald.

Wij verwachten dat de Transitievisie Warmte die u eind 2021 ter vaststelling krijgt voorgelegd, ook meer inzicht gaat geven in de financiële consequenties voor de jaren daarna.

Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf

In een separaat Bestedingsvoorstel hebben wij u gevraagd om vanuit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf voor de jaren 2021 en 2022 jaarlijks € 75.000 beschikbaar te stellen. Dit geld komt ten goede van onze inwoners. Wij investeren hiermee nu vooral in samenwerken, onderlinge verbondenheid en draagvlak. Binnen het collectief kunnen inwoners zelf ook aan de slag met kleinschalige initiatieven op het gebied van de Energietransitie.

Samen met onze inwoners werken wij zo aan een positieve mindset als het gaat om de Energietransitie. Doel is straks meer uitvoeringskracht om als buurten/dorpen/wijken daadwerkelijk van het aardgas los te koppelen.

Als de nu beschikbaar gestelde bedragen onvoldoende blijken te zijn, dan komen wij bij u terug.

Duurzame mobiliteit

Ook voor onze gemeente staat het verbeteren van bereikbaarheid en het verduurzamen van het vervoer centraal.

Om het gebruik van elektrische personenauto's te stimuleren moet het aantal publieke oplaadpunten ook in onze gemeente groeien. In samenwerking met de provincie Fryslân bereiden de Friese gemeenten aanbestedingstraject Laadinfra Fryslân voor. Onze intentie is om bij deze samenwerking aan te sluiten. Hieraan zijn kosten verbonden. De hoogte van deze kosten is op dit moment nog niet bekend.

Regeling Reductie Energieverbruik (RRE)

De gemeente Weststellingwerf heeft € 90.000, - rijkssubsidie ontvangen in het kader van de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) om woningeigenaren te ondersteunen energie te besparen. In 2020 is gestart met de inzet vrijwillige energiecoaches, praktische workshops en een financiële bijdrage 1000 bewoners van koopwoningen te bereiken. In 2021 moeten gemeenten de RES en de gemeentelijke visie warmtetransitie opstellen. Ook zullen de eerste wijkwarmteplannen in Weststellingwerf opgeleverd worden. Met het project RRE-subsidie betrekken we inwoners bij de discussie over de warmtetransitie, bieden we kennis en ondersteuning. Maar we bieden vooral ook handelingsperspectief om hier zelf of samen met anderen aan bij te dragen.

Communicatie en draagvlak

Op veel onderdelen is de gemeente aan zet om uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord. Dit vraagt veel onderzoek, inzet en overleg met andere overheden en partijen zoals Liander en de woningcorporaties. Maar één duidelijke en herkenbare boodschap naar onze inwoners, ondernemers en anderen actief in Weststellingwerf is van groot belang voor het lokale draagvlak, dat onontbeerlijk is.

In 2021 en daarna gaan we dit doen aan de hand van een in 2020 opgestelde samenhangende communicatieagenda. Hiervoor zullen we naast de gebruikelijke fysieke en digitale kanalen ook daadwerkelijk "de wijk in" gaan. Het vraagt meer capaciteit om een dergelijke dynamische agenda goed in te zetten. Met promotieclips en een community willen we op een aantal onderwerpen inwoners en bedrijven actiever bereiken. In 2020 zijn de eerste clips gemaakt rond verduurzamen van woningen en bedrijven. Voor onderwerpen als circulaire economie, afval, biodiversiteit extreme weersituaties verwachten we vanuit de individuele onderwerpen ook nadrukkelijk aandacht te geven in de communicatie agenda.

Gemeentelijk Energieloket

Eind 2019 is de Algemene Uitkering Gemeentefonds éénmalig verhoogd met een bedrag van € 25.000, - voor een Gemeentelijk Energieloket. Het gemeentelijk energieloket is een verplichte gemeentelijke taak geworden. Het huidige www.duurzaambouwloket.nl gaan wij hiervoor als basis gebruiken.

Het huidige digitale loket gaan we verbeteren en promoten. We zorgen voor een logische keten van digitale informatie tot lokaal fysiek contact en ondersteuning. Doel is informeren en ondersteunen zodat mensen gestimuleerd worden zich verder voor te bereiden en hun woning voorbereiden op de toekomst. Hierbij spelen ook de energiecoaches een rol. Maar ook door met andere partijen, zoals woningcorporaties, technische bedrijven, plaatselijk belangen en energiecorporaties activiteiten in de dorpen te organiseren. In 2021 geven wij verder uitvoering aan. Zo nodig komen wij bij u terug met een voorstel om vanuit voornoemd éénmalig bedrag uit het Gemeentefonds daadwerkelijk extra geld beschikbaar te stellen.

Uitvoeringscapaciteit

In de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid lieten wij u al weten dat uitvoering geven aan alle opgaven die wij als gemeente hebben, alleen mogelijk is als er voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar is. Hierbij benoemen wij ook de door VNG gehanteerde norm voor sec de Energietransitie. Dat zou voor een gemeente als Weststellingwerf betekenen dat alleen al voor de opgave Energietransitie de structurele uitvoeringscapaciteit de komende jaren hiervoor moet worden uitgebreid naar 6 fte.

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft onlangs opdracht gegeven voor een grootschalig onderzoek naar het totaal aan uitvoeringslasten bij de decentrale overheden die voortkomen uit het in 2019 vastgestelde Nationale Klimaatakkoord. Zij hebben een advies in voorbereiding.

In deze begroting is voorzien in het beschikbaar hebben van financiële middelen ten behoeve van een structurele inzet van personeel benodigd voor de uitvoering van de taken die voortkomen uit het Nationale Klimaatakkoord en de beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid

Lokaal gezondheidsbeleid

Het gezondheidsbeleid in onze gemeente staat in de nota "Gezond Weststellingwerf", lokaal gezondheidsbeleid 2018-2021. Wat wij hiervoor doen en hoe, staat in de volgende uitvoeringsplannen:

- Het plan van aanpak Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) 2019 t/m 2021;
- De uitvoeringsprogramma's, Gezond in de Stad (GIDS, inclusief Kansrijke Start) en Drank- en Horecawet (DHW) 2019 t/m 2021;
- Het projectplan Vitale Regio Noordwolde 2017 t/m 2020, onderdeel bestemming Noordwolde.

In Nederland gelden sinds 9 maart 2020 landelijke maatregelen voort het tegengaan van de verspreiding van het coronavirus, COVID-19. We weten niet hoe lang deze maatregelen nodig zijn. Welke effecten het coronavirus en de landelijke maatregelen hebben en kan hebben op de realisatie van de doelstellingen in de hierboven genoemde uitvoeringsplannen brengen wij voortdurend in kaart. Dit geldt ook voor de realisatie van de ambities uit het lokale gezondheidsbeleid 2018-2021.

Het project Vitale Regio Noordwolde, onderdeel van bestemming Noordwolde loopt eind 2020 af. Momenteel zijn we bezig met de borging van onderdelen van dit project. De plannen van aanpak JOGG, DHW en GIDS (inclusief Kansrijke Start) voeren wij uit in 2020 en 2021. Eind 2021 eindigt de looptijd van de plannen. In 2021 evalueren wij deze plannen. Dan bekijken wij ook hoe het vervolg eruit gaat zien voor JOGG, DHW en GIDS (inclusief Kansrijke Start).

De GIDS-gelden lopen t/m eind 2021. Wij verwachten dat in 2020 duidelijk wordt, via de gemeentelijke circulaire in september of december, of de GIDS-gelden verlengd gaan worden voor een periode van 4 jaren. De gelden voor Kansrijke Start lopen t/m 2022.

In 2020 en 2021 vervolgen wij de realisatie van de ambities in de nota "Gezond Weststellingwerf", lokaal gezondheidsbeleid 2018-2021. In 2021 willen wij de preventieve inzet van het lokale gezondheidsbeleid een extra impuls geven binnen het Sociale Domein en andere afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie. Dit mede ingegeven door de ombuigingsopdracht dit jaar. Een voorbeeld van al ondernomen stappen hierin is het product 'Voorzorg' en Kansrijke Start. Dit doen wij samen met Jeugdhulp (zie ook Collegeprogramma lijn 6, Sociaal Domein, onderdeel nr. 17 'versterken ketensamenwerking Jeugd'). Wij werken ook samen met WMO voor het onderwerp "gezond ouder worden" (zie ook Collegeprogramma lijn 6, Sociaal Domein, onderdeel nr 18 'versterken ketensamenwerking ouderen').

In 2020 eindigt ook de looptijd van het lokale gezondheidsbeleid. In 2021 evalueren wij dit beleid. Hiervoor gebruiken wij de evaluaties van de uitvoeringsplannen JOGG, DHW en GIDS (inclusief Kansrijke Start). In 2021 starten we met het opstellen van een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid. Hierin nemen wij een aantal dingen mee:

- De Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024;
- Het Nationale en Friese Preventieakkoord;
- (Nieuwe) lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen;
- De resultaten van de afgelopen jaren;

- De inbreng van inwoners.

Doelstellingen

Uitvoeren en evalueren lokaal gezondheidsbeleid

Wat willen we bereiken?

- Een gezond gewicht en een gezonde leefstijl bij alle kinderen in Weststellingwerf. Uitvoering in plan van aanpak JOGG 2018-2021.
- Afname van de zorgvraag en medicijngebruik in Noordwolde. Uitvoering in deelproject Vitale Regio 2017-2020 van bestemming Noordwolde.
- Verkleinen van gezondheidsverschillen in gemeente Weststellingwerf. Uitvoering in uitvoeringsprogramma GIDS (inclusief Kansrijke Start) 2019-2021.
- Terugdringen van gezondheidsschade door alcohol bij jongeren onder de 18 jaar in Weststellingwerf. Uitvoering in uitvoeringsprogramma DHW 2019-2021.
- In al deze projecten is de ambitie dat wij de resultaten samen met stakeholders willen realiseren en vanuit een integrale aanpak.

Zie ook het collegeprogramma 2018-2022 opgave 19 'uitvoering lokaal gezondheidsbeleid'.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak JOGG

- In 2020 en 2021 voeren wij het plan van aanpak JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) 2019 t/m 2021 uit.
- In 2021 evalueren wij het plan van aanpak JOGG 2019 t/m 2021.

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak GIDS

- In 2020 en 2021 voeren wij het uitvoeringsprogramma GIDS (inclusief Kansrijke Start) 2019-2021 uit.
- In 2021 evalueren wij het uitvoeringsprogramma GIDS (inclusief Kansrijke Start) 2019-2021.

Geven van het goede voorbeeld

Binnen de gemeentelijke organisatie voeren we het plan 'Vitale gemeente' uit. Hierin zorgen wij onder andere voor gezonde activiteiten en een gezonde werkplek voor onze medewerkers. Daarnaast zorgen wij dat onze communicatie overeenkomt met een gezonde voorbeeldfunctie.

Borgen Vitale Regio Noordwolde

- Het projectplan Vitale Regio 2017 t/m 2020 is een deelproject van bestemming Noordwolde. Dit project loopt eind 2020 af. Momenteel zijn wij bezig met de borging van onderdelen van dit project. Dit doen wij in samenwerking met verschillende partijen, waaronder de inwoners van Noordwolde. Zie ook programmalijn 6, bestemming Noordwolde.

Werken met positieve gezondheid

- Wij zorgen dat positieve gezondheid aandacht krijgt in gesprekken met verschillende partijen, zoals zorg- en welzijnsorganisaties
- Wij experimenteren met het meetinstrument positieve gezondheid voor het meten van de resultaten van activiteiten die wij hebben uitgevoerd in Noordwolde voor Vitale Regio. Wij werken hiervoor samen met het Instituut of Public Health (IPH).

Bevorderen lokale samenwerking publieke en private partijen voor JOGG, NIX 18 en GIDS

Wij zorgen dat nog meer lokale publieke en private partijen samenwerken aan een gezond Weststellingwerf. Ook betrekken wij hun bij de uitvoeringsplannen voor JOGG, NIX18 en GIDS.

Zorgen dat gezondheid onderdeel is van alle beleidsterreinen en afdelingen

- Wij blijven gezondheid verbinden aan de omgeving van inwoners van gemeente Weststellingwerf. De definitieve Omgevingsvisie van Weststellingwerf bepaalt de mate waarin en op welke wijze wij gezondheid meewegen in de fysieke omgeving.
- Wij nemen gezondheid op in nieuwe beleidsplannen;
- Wij onderzoeken of en op welke wijze inkoop en aanbestedingen kunnen bijdragen aan de doelstellingen van ons lokaal gezondheidsbeleid.

Uitvoeringsprogramma drank- en horecawet

Wat willen we bereiken?

- Alcoholgebruik is schadelijk voor de gezondheid van jongeren. Daarom willen we dat minder jongeren onder de 18 in onze gemeente alcohol drinken.
- Jongeren onder de 18 mogen geen alcohol kopen. We willen daarom dat iedereen die alcohol verkoopt, de alcoholverstrekkers, zich beter houdt aan de leeftijdsgrens hiervoor.

Wat doen wij ervoor

uitvoeren en evalueren uitvoeringsprogramma Drank en horecawet

- In 2020 en 2021 voeren wij het uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021 uit.
- In 2021 evalueren wij het uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021. Dit doen we samen met verschillende afdelingen van de gemeente. Ook werken we veel samen met partijen uit de samenleving, want wij zijn samen verantwoordelijk.

Van klimaatakkoord Parijs naar een duurzaam Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

We geven uitvoering aan opgaven uit de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (inclusief de bijbehorende Strategische Planning). Het is integraal en sluit aan bij het Nationaal Klimaatakkoord. Dit is een dynamisch proces met een regelmatige herijking, die aansluit op actuele ontwikkelingen.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeren maatregelen voor beperken wateroverlast

In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 zijn maatregelen op genomen die worden uitgevoerd om wateroverlast zoveel mogelijk te beperken.

Uitvoering geven aan het gemeentelijk klimaatbeleid

Binnen de kaders van de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (april 2020) geven wij uitvoering aan het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Werken aan een duurzaam Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Vanuit draagvlak en acceptatie geven wij uitvoering aan het (geactualiseerd) gemeentelijk klimaatbeleid. Het doel is een duurzamere gemeente Weststellingwerf.

Wat doen wij ervoor

Programmapijler Energietransitie

- Wij starten met het verduurzamen van onze gemeentelijke vastgoedportefeuille;
- Wij maken met de woningcorporaties prestatieafspraken over het verduurzamen van de woningvoorraad;
- Wij leveren een bijdrage aan de cyclische uitwerking van de Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân);
- Wij leggen u RES Fryslân 1.0 ter behandeling voor;
- Vanuit de RES-Fryslân werken wij (financiële) vervolgvorstellen uit voor een integrale/planmatige aanpak van de energietransitie in onze gemeente. Zo nodig leggen wij deze (gefaseerd) ter besluitvorming voor aan uw raad;
- Wij starten met het opstellen van de Warmtevisie Weststellingwerf;
- Samen met de andere gemeenten in Fryslân en de provincie Fryslân wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL);
- Binnen de provinciale kaders wordt uitvoering gegeven aan de plaatsingsmogelijkheden voor kleine windmolens;
- De resterende openbare lichtmasten worden voorzien van led-verlichting.

Programmapijler Circulaire Economie

- Wij geven verder uitvoering aan het door onze gemeente ondertekende manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (en daar waar mogelijk schakelen wij over op duurzame gemeentelijke tractiemiddelen);
- Wij werken aan een nieuw Afvalstoffenbeleidsplan.

Programmapijler Klimaat-Robuust

- In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 zijn klimaatmaatregelen opgenomen die uitgevoerd worden om wateroverlast zoveel mogelijk te beperken.

Programmapijler Communicatie & Samenwerken

- Wij voeren de communicatieagenda uit en geven zo verder invulling aan het betrekken en ondersteunen van inwoners en bedrijven;
- Wij stimuleren duurzame dorpsinitiatieven (ook met inzet van de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf);
- Het huidige digitale loket gaan we verbeteren en promoten;
- Wij ronden de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) af;
- Wij rollen de aanpak energiecoaches verder uit.

Goede milieukwaliteit van de woon- en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

We willen de VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstelling bereiken. De VANG doelstelling is ontwikkeld om de nodige stappen te zetten naar een circulaire economie. Naast een goede afvalscheiding zijn voorkomen van afval en hergebruik van grondstoffen belangrijke speerpunten.

Wat doen wij ervoor

Opstellen Gemeentelijk afvalstoffenbeleidsplan

We gaan een afvalstoffenbeleidsplan opstellen. Het nieuw op te stellen afvalstoffenbeleidsplan geeft een overzicht van mogelijkheden welke toepasbaar zijn voor de gemeente om het afvalgedrag en de hoeveelheid huishoudelijk afval te beïnvloeden. Daarnaast kijken we ook of er op basis van dit rapport quick wins behaald kunnen worden. Op basis daarvan kunnen beleidsmatig keuzes worden gemaakt om de VANG doelstellingen te realiseren. Wij verwachten dat dit beleidsplan u in het eerste kwartaal 2021 ter besluitvorming kan worden voorgelegd.

Beleidsindicatoren

		Gemeente				Nederland			
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Omvang huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	252	248	244	-	189	178	172	-
Hernieuwbare elektriciteit	%	6,8	7,8	13,2	-	15,3	16,8	18,5	-

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-08-2020

Een - betekent dat er geen cijfers bekend zijn voor de periode.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	1.160	1.293	1.365	1.319	1.301	1.300
7.2 Riolering	1.788	1.909	1.933	2.043	2.078	2.151
7.3 Afval	2.814	2.800	2.998	3.015	3.018	3.013
7.4 Milieubeheer	933	1.114	1.307	1.392	1.307	1.307
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	217	270	239	241	241	240
Totaal Lasten	6.912	7.386	7.843	8.009	7.946	8.012
Baten						
7.1 Volksgezondheid	-2	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	-1.913	-1.957	-2.048	-2.139	-2.230	-2.321
7.3 Afval	-2.957	-3.082	-3.455	-3.455	-3.455	-3.455
7.4 Milieubeheer	-35	-115	-25	-25	-25	-25
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-142	-182	-188	-188	-188	-188
Totaal Baten	-5.049	-5.336	-5.716	-5.807	-5.898	-5.989
Saldo van lasten en baten	-1.863	-2.050	-2.127	-2.202	-2.048	-2.023
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	538	276	169	214	98	89
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	274	25	25	25	25	25
Mutaties reserves	264	251	144	189	73	64
Gerealiseerd resultaat	-1.599	-1.798	-1.982	-2.013	-1.975	-1.959

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Volksgezondheid

De totale kosten van dit taakveld nemen toe met € 72.000 ten opzichte van 2020. Voor de jeugdgezondheid vraagt de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) een extra bijdrage van € 83.000. Het overig verschil komt door minder doorberekende directe salariskosten.

Riolering

De lasten op dit taakveld zijn reeds in overeenstemming gebracht met het nog vast te stellen GRP 2021 - 2025, welke in de raadsvergadering van december 2020 ter vaststelling aan u wordt voorgelegd. De toename van de kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de kapitaallasten die samenhangen met de investeringen uit het GRP 2021 -2025.

Afval

Binnen de afvalverwerking zien we een forse toename van het verwerkingstarief voor gft en een hoger verwerkingstarief van een aantal deelstromen op het afvalbrengrstation. Daarnaast nemen de loonkosten toe als gevolg van de autonome loonstijging en zijn er kosten te verwachten voor maatregelen om de VANG-doelstellingen te behalen. Deze kosten zijn doorberekend in deze begroting. Het afvalstoffentarief zal mee moeten groeien met de toename van de kosten. Hierop wordt nader ingegaan in de "paragraaf lokale heffingen".

Milieubeheer

De kosten voor dit taakveld nemen in totaal met € 193.000 toe. Het budget voor de FUMO neemt met ingang van 2021 € 30.000 toe. Daarnaast is de gevraagde € 75.000 vanuit de bestemmingsreserve energietransitie in dit taakveld opgenomen in de kosten. Ook nemen de personele kosten in dit taakveld toe als gevolg van de herverdeling van de loonkosten. Dit is slechts een verschuiving, waardoor op een andere plek in deze begroting een voordeel is.

Baten

Riolering

De tarieven voor de rioolheffing zijn voor 2021 in lijn gebracht met het nog vast te stellen GRP 2021 - 2024 waarin de kosten die verband houden met investeringen voor klimaatmaatregelen zijn meegenomen. Zie ook "paragraaf lokale heffingen".

Afval

Zoals bekend is er ten aanzien van de afvalstoffenheffing geen sprake van 100 % kostendekkendheid. Dit betekent dat het tekort op de exploitatie wordt opgevangen door de 'Reserve Afvalstoffenheffing'. De tarieven zijn in overeenstemming gebracht met het benodigde kostendekkende niveau. Dat leidt tot een toename van de inkomsten. Zie ook "paragraaf lokale heffingen".

Milieubeheer

De daling aan inkomsten heeft te maken met een éénmalige subsidie van € 90.000 die wij in 2020 hebben ontvangen.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Volksgesondheid

De structurele lasten voor dit taakveld nemen de komende jaren af, vanwege het wegvallen van incidenteel toegekende middelen voor de verschillende projecten. Zoals aangegeven gaan wij deze projecten nog evalueren en komen hier bij u op terug.

Riolering

Zoals aangegeven, zijn de benodigde middelen voor het nieuwe (nog vast te stellen) GRP in deze begroting opgenomen. Wij zijn van mening dat wij in deze begroting de financiële uitwerking van het nieuwe GRP al moeten meenemen, vooruitlopend op de goedkeuring van uw raad in december 2020.

Mutaties reserves

Exploitatie afval

Door een forse toename van het verwerkingstarief gft en een hoger verwerkingstarief van een aantal deelstromen op het afvalbrengrstation, is een verdere verhoging van de tarieven nodig. Dit is voor 2021 ook zo opgepakt. De tarieven worden in overeenstemming gebracht met de kosten die wij als gemeente maken voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Dat maakt dat er in 2021 nog een hele kleine onttrekking uit de reserve nodig is. Zie ook de paragraaf lokale heffingen.

Exploitatie riolering

Uitgangspunt is een 100% kostendekking. In de exploitatie zijn de financiële gevolgen van het nog vast te stellen GRP 2021-2025 meegenomen. Het tarief voor 2021 is voornamelijk niet in lijn gebracht met de te maken kosten ten aanzien van de gemeentelijke taken op het gebied van riolering. Wel zijn de tarieven verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%. Voor het jaarlijkse exploitatietekort doen we een beroep op de reserve vervanging/onderhoud riolering. Zie ook de paragraaf lokale heffingen.

Algemene reserve

In 2021 is een onttrekking van € 14.000 geraamd uit de algemene reserve. Dit betreft een budgetoverheveling uit 2019, welke u bij de jaarrekening 2019 hebt goedgekeurd.

Bestemmingsreserve energietransitie

In 2021 wordt de jaarlijkse huuropbrengst van de zonneparken (€ 25.000) toegevoegd aan de reserve. De onttrekking aan de reserve betreft 2 x € 75.000, zie kopje "Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf" onder Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid.

Investerings

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Vervangen riolering	200.000	200.000	200.000	200.000
Vervangen rioalgemalen (elektromechanisch)	50.000	108.500	50.000	129.500
Aanleg hemelwaterriool	1.295.000	1.015.000	1.095.000	775.000
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	1.545.000	1.323.500	1.345.000	1.104.500

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed, Zonderland en Hoen
Organisatie	Ruimte

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Beleidsnota's

2016 Woonvisie gemeente Weststellingwerf

Bestemmingsplannen voor de dorpen

Vastgestelde nota's van uitgangspunten in het kader van nieuw bestemmingsplan buitengebied (2010 en 2011)

2011 Handleiding schaalvergroting agrarische sector

2010 Rapport MKB/REVA 'beleidsvisie versterking kernwinkelapparaat Wolvega'

2011 Ontwikkelagenda versterking economische structuur

Bestemming Noordwolde

2012 Terrassenbeleid en nadere regels

2017 Evenementenbeleid

2013 Beheersverordening agrarische percelen bestemmingsplan buitengebied

2014 Bestemmingsplan Buitengebied

2016 Bestemmingsplan Buitengebied (versie VA03) aangepast naar aanleiding van uitspraak Raad van State

Bestemmingsplan Buitengebied intensieve veehouderij

Investeringskalender 2017-2027

Omgevingsvisie Weststellingwerf

Notitie strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed

2020 Plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille

Collegeprogramma 2018-2022

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Het aantal basistaken in de Wet VTH is uitgebreid. Per 1 januari 2020 zijn er daarom taken over naar de FUMO. In samenhang met andere ontwikkelingen zoals invoering Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging en de vastgestelde kwaliteitscriteria wordt in 2021 bezien wat de effecten in financiële en personele zin zijn.

Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving (FUMO)

Per 1 januari 2020 is de omvang van het takenpakket bij de FUMO uitgebreid, zoals hierboven al is aangegeven. De FUMO heeft een stappenplan opgesteld om te komen tot de FUMO 2.0. Dit moet als resultaat hebben een FUMO-organisatie die op de toekomst is voorbereid en die de taken die zij heeft, goed uitvoert. De FUMO is bezig met het aanpassen van werkprocessen ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Ook wordt gewerkt aan een nieuw financieringsmodel dat meer recht doet aan de risico's en werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Vanaf 2020 heeft de FUMO ook een coördinerende rol bij de uitoefening van de BOA taken. Ook op het gebied van externe veiligheid heeft de FUMO vanaf 2020 een rol in het vergunningenproces.

Hûs en Hiem

Wanneer de Omgevingswet in werking is getreden krijgt de welstandstoets een andere invulling. Hierover zal in 2021 besluitvorming plaatsvinden. Hoe de nieuwe situatie praktisch en juridisch vorm krijgt is nog niet bekend. Daar doet een werkgroep vanuit de Vereniging Friese Gemeenten (VFG) onderzoek naar.

Streekagenda

Per 1 januari 2020 is formeel de samenwerking binnen de Streekagenda gestopt. Met een nieuwe aanpak heeft de samenwerking een vervolg gekregen in de vorm van de regiodeal met het Rijk. Zie hiervoor ook de paragraaf Regiodeal.

Plan van aanpak verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille

Voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille is een plan van aanpak opgesteld. De eerste stap is het verduurzamen van de kernportefeuille middels onder andere het plaatsen van zonnepanelen. De rendabele duurzaamheidsinvesteringen worden in 2021 t/m 2024 eerst uitgevoerd. Bij reguliere vervanging en onderhoud zal naar een duurzame oplossing gezocht worden. Waar mogelijk gebruiken wij de bestaande budgetten hiervoor. Waar nodig volgen separate projectvoorstellen voor kredietaanvragen.

Woonvisie

In 2021 willen wij starten met het opstellen van een nieuwe of geactualiseerde woonvisie. Een actuele woonvisie is onder meer nodig om prestatie afspraken te kunnen maken met de woningbouwcorporaties en de huurders bewonersraad. Daarnaast is ook de demografische ontwikkeling een vraagstuk dat vraagt om een regelmatige actualisatie van de woonvisie. Een vastgestelde actuele woonvisie biedt ook weer een goede basis voor woningbouwafspraken in regionaal verband en voor afspraken met dorpen over woningbouw. Om dit proces te kunnen starten is extra specifiek budget noodzakelijk

Welstandsnota

Onze welstandsnota, vastgesteld in 2004 is op sommige punten niet meer actueel. Wij hebben steeds gemeend met het opstellen van een nieuwe welstandsnota te moeten aansluiten bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In eerste instantie was de inwerkingtreding voorzien op 1 januari 2019 maar is nu uitgesteld naar 2022. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de huidige werkwijze van welstandstoetsing. Over de nieuwe structuur en werkwijze moet in 2021 duidelijkheid en besluitvorming komen. De welstandsnota zelf blijft nog van kracht, hiervoor geldt een overgangperiode. Met name nieuwe ontwikkelingen zijn slecht toetsbaar aan de welstandsnota. Vaak resulteert dat in een negatief advies. Wij vinden dat onwenselijk en willen in 2021 komen tot een op punten aangepaste welstandsnota. Voor de totale herziening willen wij de nieuwe structuur van de welstandstoetsing afwachten.

Doelstellingen

Lindewijk deelgebied 2

Wat willen we bereiken?

- vaststellen stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2
- op- en vaststellen van het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2, inclusief beeldkwaliteitsplan en inrichtingsplan openbare ruimte
- op- en vaststellen van de grondexploitatie Lindewijk
- zorgen voor tijdige beschikbaarheid van bouw kavels in Lindewijk deelgebied 2

Wat doen wij ervoor

Het moederplan Lindewijk gebruiken we als basis voor een concept stedenbouwkundige opzet voor Lindewijk deelgebied 2.

Het moederplan Lindewijk gebruiken we als basis voor de stedenbouwkundige opzet voor Lindewijk deelgebied 2. Er is een stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2 opgesteld. Diverse onderzoeken (quickscan flora en fauna, trillingen, bodem, PAS en PFAS) zijn al uitgevoerd. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2 dat in 2021 zal worden vastgesteld.

In overleg met instanties en inwoners de stedenbouwkundige opzet verder uitwerken

Vanwege Corona heeft er voor het stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2 een beperkte consultatie van de nieuwe wijkraad plaats gevonden. Tijdens het proces van het opstellen van het bestemmingsplan zal indien mogelijk een bredere raadpleging plaats vinden.

De nieuwe stedenbouwkundige opzet financieel doorrekenen

Voor Lindewijk deelgebied 2 verkennen we, op basis van het stedenbouwkundig plan, de grondexploitatie. Omdat er nog geen definitief stedenbouwkundig plan is, kan er nog geen doorrekening van de definitieve grondexploitatie worden gemaakt. De huidige doorrekening is gedaan op basis van de kengetallen van Lindewijk deelgebied 1.

Op basis van de nieuwe stedenbouwkundige opzet een bestemmingsplan opstellen

Het stedenbouwkundig plan is opgesteld. Het bestemmingsplan, inclusief de benodigde onderzoeken, wordt voorbereid. We verwachten het concept bestemmingsplan in oktober 2020 aan de raad te kunnen presenteren. Als het proces voorspoedig verloopt kan het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2 in het eerste kwartaal van 2021 worden vastgesteld.

De daadwerkelijke uitvoering van werkzaamheden afstemmen op het tempo van grondverkoop in fase I

Wij zullen de gronduitgifte in Lindewijk deelgebied 2 afstemmen op het tempo van grondverkoop in Lindewijk deelgebied 1

Rottige Meente

Wat willen we bereiken?

- Versterking van het gebied Rottige Meente met samenhang tussen cultuur, recreatie, toerisme en natuur.
- Een visie op het gebied Driewegsluis.

Wat doen wij ervoor

Het geografische gebied Driewegsluis ontwikkelen als recreatieve poort van Friesland en Overijssel

In 2020 is opdracht verstrekt voor het opstellen van een vlekkenplan voor het eiland Driewegsluis. Dit vlekkenplan is de basis voor het opstellen van een visie voor het ontwikkelen van dit gebied als recreatieve poort van Friesland en Overijssel.

Onlangs is dit vlekkenplan aan u gepresenteerd. Met uw input werken wij nu verder aan de nadere uitwerking en hebben wij overleg met betrokken partijen.

In het kader van de Regiodeal is dit ook meegenomen en wordt dit onder de naam Zuidelijke Poort nader uitgewerkt.

In 2021 zal er besluitvorming moeten plaatsvinden

Het projectplan ErVaren en Turf verder uitvoeren

Het project ErVaren en Turf bestaat uit een aantal deelprojecten. Vanuit het deelproject rustpuntennetwerken is er in 2019 een zestal rustpunten gerealiseerd. Vanuit het deelproject Smart regio zijn er meerdere thematische toeristische routes ontwikkeld in Zuidoost Friesland die kunnen worden gebruikt in een route app.

Om te komen tot een verbetering van de ruit- men- en ATB routes is een inventarisatie uitgevoerd naar de ligging en kwaliteit van bestaande routes. Deze inventarisatie wordt gebruikt om te beoordelen waar aanpassingen nodig zijn en waar kansen liggen voor het maken van verbindingen.

De inventarisatie van de bewegwijzering van, op en naar de Turfroute, met name via het water is gestart.

Voor goed gastheerschap, een betere promotie en zichtbaarheid van toeristische bedrijven is een programma ontwikkeld om ondernemers workshops te kunnen aanbieden.

In gesprek met de gemeente Steenwijkerland om aan te haken bij ontwikkelingen in gebied Weerribben - de Wieden

Wij voeren gesprekken met het gemeentebestuur van Steenwijkerland om meer bestuurlijk draagvlak te krijgen voor een uitbreiding van het Nationaal Park Weerribben - De Wieden met het gebied de Rottige Meente.

In die gesprekken duiden wij ook het belang om het gebied de Rottige Meente aan te haken bij ontwikkelingen in gebied Weerribben - De Wieden.

In samenspraak met de inwoners de gebiedsopgave verder uitvoeren

Wij gaan in samenspraak met de inwoners en stakeholders de gebiedsopgave verder uitvoeren, hiervoor is de komende jaren € 458.000 beschikbaar. Dit zullen we doen in samenhang met ontwikkeling Driewegsluis en de Regiodeal.

Samenwerking met Nationaal Park Weerribben - De Wieden om ook Rottige Meente onderdeel te laten zijn van de promotie van het nationaal Park

Ons doel is nog steeds om te komen tot een groot Nationaal Park Weerribben - De Wieden - Rottige Meente.

Indien zich daar momenten voor aandienen dan brengen wij ons streven onder de aandacht bij betrokken externe partijen.

Ook in onze contacten met Steenwijkerland wijzen wij steeds op het belang van dit grotere Nationaal Park. Vooruitlopend op de realisatie van dit grotere Nationaal Park willen wij de Rottige Meente onderdeel laten zijn van de promotie van huidige Nationaal Park.

Uitwerken omgevingsvisie

Wat willen we bereiken?

Uitwerking van onderdelen van de Omgevingsvisie

Wat doen wij ervoor

Dorpen stimuleren om een dorpsvisie op te stellen

In de gebruikelijke contacten met de dorpen wijzen de gebiedswethouder en de dorpencoördinator steeds op het belang van het hebben van een dorpsvisie.

Nijeholtpade heeft een dorpsvisie nieuwe stijl opgesteld. Op basis daarvan hebben wij met het dorp een Maatschappelijke Overeenkomst gesloten. De verschillende punten van deze overeenkomst zijn in uitvoering.

Inmiddels heeft ook Oosterstreek te kennen gegeven een nieuwe dorpsvisie te willen opstellen.

Andere concrete initiatieven zijn ons niet bekend.

Maatschappelijke contracten afsluiten met de dorpen op basis van hun dorpsvisie

Er zijn nog geen andere dorpen met een eigen dorpsvisie die kenbaar hebben gemaakt op basis daarvan een maatschappelijke overeenkomst met de gemeente te willen sluiten.

Model opstellen voor een maatschappelijk contract

In november 2019 hebben wij met het dorp Nijeholtpade een maatschappelijke overeenkomst gesloten. Voor de daarin opgenomen onderdelen is onder meer een kostenparagraaf en een tijdsplanning opgesteld. Aan de uitvoering daarvan wordt nu gewerkt.

Mogelijkheden aanbieden voor het instellen van een omgevingspanel bij initiatieven

In 2020 zijn er een aantal initiatieven geweest waarbij de initiatiefnemer zo nodig samen met de gemeente in overleg is geweest met de omgeving om zijn initiatief nader uit te leggen. Wij verwachten dat deze werkwijze in 2021 een vervolg krijgt. Daarbij zijn we natuurlijk wel afhankelijk van de initiatieven van derden.

Platform opstellen voor ondersteuning bij vraagstukken in de dorpen

In 2020 zijn de eerste ervaringen opgedaan met een professioneel platform dat ondersteuning biedt bij vraagstukken in de dorpen. De ontwikkeling van een woningbouwlocatie in De Hoeve en de uitwerking van het onderdeel wonen in de maatschappelijke overeenkomst met Nijeholtpade zijn hiervan voorbeelden. Wij denken dat dit in 2021 een vervolg krijgt.

Samenwerken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om de Omgevingsvisie bekend maken

Op basis van concrete initiatieven geven wij samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties meer bekendheid aan het nieuwe denken vanuit de Omgevingsvisie.

Weststellingwerf Stellingen verder concretiseren op basis van aanvragen

Bij de beoordeling van initiatieven passen wij voor zover van toepassing ook de Weststellingwerf Stellingen toe. Wij hebben toegezegd dat wij in de advisering de toepassing van de Weststellingwerf Stellingen zichtbaar zullen maken. Werkende weg moet dan de betekenis en de reikwijdte van de Weststellingwerf Stellingen concreter worden. In 2021 werken wij hier verder aan

Implementatie omgevingswet

Wat willen we bereiken?

Organisatie voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet.

Wat doen wij ervoor

Samenwerken in OWO verband voor de invoering van de Omgevingswet

In 2019 is er in OWO verband een nulmeting informatievoorziening Omgevingswet uitgevoerd, waarin de individuele voorbereidingen en ambities van de gemeenten op elkaar zijn afgestemd. Dat leidt er toe dat er in 2020 op elkaar wordt afgestemd welke 'minimale acties' er moeten worden gedaan om afzonderlijk en gezamenlijk klaar te zijn voor de implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2022. De OWO beleidstafel, een overleg van de portefeuillehouders van de Omgevingswet van de drie gemeenten, begeleidt dit proces. Er zijn voorbereidingen getroffen om een aantal onderwerpen gezamenlijk op te pakken, zoals het opleidingsplan en een gezamenlijke visie op een adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Medewerkers bijscholen voor nieuwe wetgeving

Onderdeel van het proces om in OWO verband tot een goede implementatie van de Omgevingswet te komen is ook het opstellen van een opleidingsplan.

Onderzoeken of de gemeentelijke regelgeving geschikt is voor de Omgevingswet

Onderdeel van de samenwerking in OWO verband om te komen tot een implementatie van de Omgevingswet is ook het beoordelen of er een aanpassing moet komen van de gemeentelijke regelgeving.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Gemeente					Nederland				
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Gemiddelde WOZ-waarde	per € 1.000	173	179	189	197	-	209	216	230	248	-
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	5,0	5,7	4,7	9,4	-	7,2	8,2	8,6	9,2	-
Demografische druk	%	78,4	79,9	80,5	80,8	81,8	68,5	69,0	69,6	69,8	70,0
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	588	599	590	585	611	651	644	649	669	700
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	676	687	679	674	701	723	723	721	739	773

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 25-08-2020

Een - betekent dat er geen cijfers bekend zijn voor de periode.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	235	195	180	181	182	181
8.1 Ruimtelijke ordening	381	763	878	778	778	778
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.909	1.463	2.407	2.563	2.116	2.194
8.3 Wonen en bouwen	1.064	1.037	1.123	987	979	979
Totaal Lasten	3.589	3.458	4.587	4.509	4.056	4.133
Baten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-102	-16	-7	-7	-7	-7
8.1 Ruimtelijke ordening	-99	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-2.008	-1.463	-2.407	-2.563	-2.116	-2.194
8.3 Wonen en bouwen	-666	-592	-600	-600	-600	-600
Totaal Baten	-2.875	-2.071	-3.014	-3.170	-2.724	-2.802
Saldo van lasten en baten	-715	-1.387	-1.573	-1.338	-1.332	-1.331
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	16	128	0	0	0	0
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	0	0	2.353	0	0	0
Mutaties reserves	16	128	-2.353	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-698	-1.259	-3.926	-1.338	-1.332	-1.331

Toelichting wat mag het kosten

De directe loonkosten van personeel moeten worden verdeeld over de taakvelden die in ieder programma staan. Om de kosten per taakveld beter in beeld te hebben is de verdeling voor 2021 opnieuw uitgerekend. Dit geeft een verschuiving in de kosten van de diverse taakvelden.

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden

De begrote kosten in 2021 dalen ten opzichte van 2020. Dit komt omdat in 2020 een incidenteel budget beschikbaar is voor het uitvoeren van een onderzoek naar de mogelijkheden om het gemeentelijke vastgoed te verduurzamen, maar ook omdat het pand aan de Pieterslaan is gesloopt, waardoor de exploitatielasten zijn komen te vervallen.

Ruimtelijke ordening

De kosten op dit taakveld nemen toe. Dit wordt veroorzaakt door een herschikking van de loonkosten.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

De baten en de lasten van de grondexploitatie in programma 8 hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma. De baten en de lasten zijn terug te vinden in een stijging of daling van de vlottende activa op de balans. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de vlottende activa op de balans.

Wonen en bouwen

De begrote kosten voor dit taakveld nemen met € 86.000 toe ten opzichte van 2020. Het is noodzakelijk dat er 2021 een nieuwe of geactualiseerde woonvisie en een aangepaste welstandsnota wordt opgesteld en vastgesteld. Hiervoor is incidenteel € 35.000 benodigd. Daarnaast nemen de kapitaallasten, samenhangend met het Algemeen budget investeringsambities (4 x € 500.000) toe met € 52.000. Overigens zullen deze kapitaallasten van dit taakveld verdwijnen op het moment dat daadwerkelijk invulling wordt gegeven aan het algemene budget investeringsambities. Dit is grotendeels voorzien voor 2021 (Fietspad langs de Linde fase 2), waardoor op de langere termijn de kapitaallasten dalen.

Baten

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

De baten en de lasten van de grondexploitatie in programma 8 hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma. De baten en de lasten zijn terug te vinden in een stijging of daling van de vlottende activa op de balans. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de vlottende activa op de balans.

Begroting 2020 en meerjarenperspectief

Lasten

Ruimtelijke ordening

In 2022 nemen de begrote kosten met € 100.000 af. Het incidentele budget voor de implementatie van de omgevingswet stopt per 31 december 2021.

Wonen en bouwen

Meerjarig nemen de kosten voor dit taakveld af. De oorzaak hiervan zijn aflopende kapitaallasten (met name komt het voordeel door de afloop van de Basisregistratie Grootchalige Topografie en de bestemming voor het algemeen budget investeringsambities). Ook neemt het budget in 2022 en volgende jaren af, omdat in 2021 een incidenteel budget is gevraagd van € 35.000 voor een nieuwe of geactualiseerde woonvisie en een aangepaste welstandsnota.

Mutaties reserves

De baten van 2021 uit de precariobelasting storten we in de reserve Investeringsambities. 2021 is het laatste jaar dat we deze belasting kunnen heffen.

Investerings

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	1.294.000			
Rottige Meente	150.000	158.000		
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (o.a. zonnepanelen)	200.000	200.000	50.000	
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	1.644.000	358.000	50.000	0

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Economische promotie
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- Treasury

Algemeen

Dit overzicht gaat over de algemene dekkingsmiddelen. Het kenmerk van deze dekkingsmiddelen is dat ze vrij besteedbaar zijn. Ze zijn dus niet aan een bepaald programma gebonden. Met de algemene dekkingsmiddelen is de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8.

Specifieke dekkingsmiddelen zijn bijvoorbeeld de opbrengst afvalstoffenheffing, de opbrengst rioolheffing maar ook de specifieke uitkeringen van het rijk. Specifieke uitkeringen zijn onder andere de Gebundelde Uitkering (BUIG; zie programma 6). Ook noemen we in dit verband de SPUK Sport (zie programma 5). De specifieke dekkingsmiddelen staan dus opgenomen in de betreffende programma's in deze begroting. Ze verlagen het saldo van lasten en baten op het betreffende programma.

Gemeentelijke belastingen

Naast de twee taakvelden van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) wordt hier ook het taakveld Belastingen overig opgenomen. Dat zijn de precariobelasting en de reclamebelasting. In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW). In 2020 is de verordening aangepast en is de heffingsmaatstaf gewijzigd. 2021 is het tweede jaar dat de tarieven gebaseerd zijn op de WOZ-waarden voor de aanslagen reclamebelasting. Het rijk heeft besloten dat gemeenten vanaf 1 juli 2017 geen precariobelasting op kabels en leidingen meer mogen heffen. Voor onze gemeente geldt een overgangsregeling tot 1 januari 2022.

Onder het taakveld Economische promotie vallen de toeristenbelasting en de forensenbelasting. In de paragraaf lokale heffingen gaan we uitgebreid in op de gemeentelijke belastingen.

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Gemeenten ontvangen geld van het rijk uit het gemeentefonds om hun taken uit te voeren. Het is de grootste inkomstenpost voor iedere gemeente. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Uiteraard wel binnen de regels van de wet.

Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van een gemeente. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen. Het rijk kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten onder meer naar:

- aantal inwoners
- aantal jongeren
- aantal huishoudens met een laag inkomen

- aantal bijstandsontvangers
- oppervlakte van de gemeente.

We noemen er vijf. De "landelijke pot van het gemeentefonds" wordt verdeeld over alle gemeenten op basis van ruim 80 verdeelmaatstaven. Een groot deel van het geld uit het gemeentefonds keert het rijk uit in de vorm van een Algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Een decentralisatie-uitkering is tijdelijk voor een bepaald aantal jaren. Een integratie-uitkering is ingesteld met de bedoeling dat het op korte termijn overgaat naar de Algemene uitkering. Dat is vanaf 2019 grotendeels gebeurd met de integratie-uitkering Sociaal domein.

Gemeenten ontvangen normaal gesproken op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkering. De raming van de gemeentefondsuitkering voor de jaren 2021-2024 is in deze programmabegroting bepaald op basis van de mei-circulaire 2020. Voor 2021 verwachten we € 47 miljoen uit het gemeentefonds te ontvangen.

Algemene uitkering

De omvang van de Algemene uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Geeft het rijk meer uit dan neemt de "landelijke pot" ook toe. Geeft het rijk minder uit dan komt er in de "gemeentefonds-pot" ook minder. Elk jaar maken we in september en mei hiervan een berekening. Ook de compensatie van het rijk voor de stijging van de lonen en prijzen zit er in. In deze programmabegroting hebben we die cijfers geactualiseerd op basis van de mei-circulaire 2020. Van de € 47 miljoen aan verwachte gemeentefondsuitkering heeft € 42,2 miljoen betrekking op de Algemene uitkering.

Overige uitkeringen

De integratie-uitkering Sociaal domein is min of meer ontvlecht. Het grootste deel zit ingaande 2019 in de Algemene uitkering. Uitzondering daarop zijn de onderdelen "Voogdij/18+" en "participatie" (WSW). Voor deze onderdelen is er nog een afzonderlijke integratie-uitkering. We ontvangen hiervoor in 2021 € 4,9 miljoen.

September-circulaire 2019 vergeleken met mei-circulaire 2020

De uitkomsten uit de mei-circulaire 2020 zijn positiever dan die van de september-circulaire 2019. Dit komt met name door de verwachte hogere rijksuitgaven ten opzichte van de miljoenennota die het gevolg zijn van vorig jaar in september is verschenen. De omvang van het gemeentefonds is gegroeid. De belangrijkste verklaring daarvoor ligt in de hogere ontwikkeling van de lonen en prijzen, gebaseerd op gegevens van het Centraal Plan Bureau. Vanaf 2022 ontwikkelen de accressen zich negatief. Verder zit er in het participatiebudget voor 2021-2024 een geleidelijke afbouw. Dit is gebaseerd op de voorspelde uitstroom uit de WSW voor de komende jaren.

Treasury

Alle rente ramen we op het taakveld Treasury. Dat is de rente die we moeten betalen voor de langlopende geldleningen die we hebben. Daar tegenover staat de ontvangen rente voor geldleningen die wij als gemeente hebben verstrekt (bijvoorbeeld de hypothecaire geldleningen aan ambtenaren).

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Stelpost jeugdzorg

Het kabinet heeft in 2019 besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget. In 2019 was sprake van € 420 miljoen (waarvan € 20 miljoen tijdelijk aan de jeugdautoriteit beschikbaar wordt gesteld) en in 2020 en 2021 jaarlijks € 300 miljoen. Aanvullend doet het rijk nog onderzoek om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De bedoeling is dat in het najaar van 2020 het nieuwe onderzoek wordt afgerond.

In de begroting 2020-2023 zijn we ervan uit gegaan dat het rijk ook voor de jaren 2022 en 2023 een extra bijdrage beschikbaar stelt. In het landelijk overleg van de provincies is destijds afgesproken dat de structurele bijdrage maximaal het bedrag is dat gemeenten krijgen in 2021. Voor onze gemeente gaat dit om een bedrag van € 450.000. Voorschrift hierbij was wel dat we het voor die jaren opnemen als een stelpost "Uitkomst onderzoek jeugdzorg". Daarbij moet iedere gemeente ook zelf maatregelen nemen gericht op beheersing van de kosten van de jeugdzorg.

In de nu voorliggende begroting 2021-2024 is de genoemde stelpost jeugd niet meer opgenomen. De provincie Fryslân adviseert ons om deze stelpost vanaf 2022 niet meer op te nemen vanwege het onzekere karakter. Hierover hebben we u ook in de Voorjaarsnota 2020 geïnformeerd.

Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek

Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de herijking van het gemeentefonds. De fondsbeheerders (minister BZK en staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met gemeenten hoe het geld het best verdeeld kan worden. Daarnaast moet door herijking de verdeling eenvoudiger worden. Dan kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de financiële positie. De invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds wordt met één jaar uitgesteld, van 2021 naar 2022. Eind november 2020 gaat een definitief voorstel naar de Tweede Kamer. Verwerking van de uitkomsten vindt plaats in de decembercirculaire 2020. De effecten hiervan worden meegenomen in de Kadernota 2022.

Ontwikkelingen aanvullend compensatiepakket corona

Als gevolg van de toegenomen financiële druk bij gemeenten heeft het kabinet besloten de opschalingsskorting voor 2021 en 2021 te schrappen. Deze maatregel heeft een positief effect op de algemene uitkering van het gemeentefonds. De uitkering zal worden opgenomen in de september-circulaire 2020 en zal voor de begroting 2021 een positief resultaat tot gevolg hebben. Het verwachte incidentele voordeel van € 230.000 voor 2021 zal worden verwerkt in de Voorjaarsnota 2022.

September-circulaire 2019 vergeleken met mei-circulaire 2020

De uitkomsten uit de mei-circulaire 2020 zijn positiever dan die van de september-circulaire 2019. Dit komt met name door de verwachte hogere rijksuitgaven ten opzichte van de miljoenennota die het gevolg zijn van vorig jaar in september is verschenen. De omvang van het gemeentefonds is gegroeid. De belangrijkste verklaring daarvoor ligt in de hogere ontwikkeling van de lonen en prijzen, gebaseerd op gegevens van het Centraal Plan Bureau. Vanaf 2022 ontwikkelen de accessen zich negatief. In het participatiebudget voor 2021-2024 is een geleidelijke afbouw zichtbaar. Dit is gebaseerd op de voorspelde uitstroom uit de WSW voor de komende jaren. Dat zijn de middelen die een gemeente ontvangt voor mensen met een indicatie voor een sociale werkvoorziening (Wsw).

Woonlasten

Vanaf 2020 heeft het rijk een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk er te maken. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De benchmark vervangt de landelijke macronorm voor de OZB. De macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de OZB-opbrengsten van alle gemeenten.

Precario belasting

Bij de jaarrekening 2019 is de voorziening Precariobelasting vervallen. De baten van 2020 en 2021 storten we in de reserve Investeringsambities. 2021 is het laatste jaar dat we deze belasting kunnen heffen. Zie ook programma 8.

Doelstellingen

P&C cyclus balans in schuldenlast, woonlast, investeringen

Wat willen we bereiken?

- Financiële ruimte voor investeren in ambities en de investeringskalender;
- Niveau woonlasten en gemeentelijke heffingen deze bestuursperiode stabiliseren.

Wat doen we ervoor

Sturing op deze doelen via de reguliere P&C cyclus (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening)

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
0.5 Treasury	197	-167	31	-48	-99	-142
0.61 OZB woningen	209	194	182	174	174	174
0.62 OZB niet-woningen	160	177	182	174	174	174
0.64 Belastingen overig	2.430	2.467	105	105	105	105
0.8 Overige baten en lasten	55	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	49	58	58	58	58	58
Totaal Lasten	3.100	2.729	558	462	412	368
Baten						
0.5 Treasury	-217	-107	-76	-75	-74	-74
0.61 OZB woningen	-2.969	-2.984	-3.029	-3.029	-3.029	-3.029
0.62 OZB niet-woningen	-1.799	-1.802	-1.830	-1.830	-1.830	-1.830
0.64 Belastingen overig	-13.239	-2.441	-2.483	-130	-130	-130
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-44.776	-45.733	-47.156	-47.168	-47.267	-47.544
0.8 Overige baten en lasten	-114	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	-192	-199	-200	-200	-200	-200
Totaal Baten	-63.307	-53.266	-54.773	-52.431	-52.530	-52.805
Resultaat	60.206	50.536	54.215	51.969	52.118	52.437

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020

Lasten

Treasury

Op het taakveld treasury staat de rente die we moeten betalen voor onze langlopende geldleningen (zie ook paragraaf financiering). Deze rentekosten berekenen we door aan de taakvelden in de programma's. De totale doorberekende rente is in mindering gebracht op de rente die we moeten betalen. Hier staat dus het saldo.

OZB woningen

Er is voor een aantal jaren een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de kosten van een andere waardering van woningen. De taxaties van woningen moeten vanaf 1 januari 2022 worden gewaardeerd op basis van oppervlakte. We waarden woningen nu nog op basis van inhoud (m3). Deze tijdelijke budgetten zijn vanaf 2022 niet meer nodig.

Treasury

Hier staat de rente die we ontvangen van derden. Er zijn uitgezette leningen afgelost waardoor we minder rente ontvangen.

OZB woningen en OZB niet-woningen

De geraamde opbrengst 2021 is ten opzichte van 2020 gecorrigeerd met een inflatiepercentage van 1,5%. Bij de raming voor 2021 is verder rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Algemene- en overige uitkeringen gemeentefonds

De ramingen voor de jaren 2021-2024 zijn gebaseerd op de mei-circulaire 2020.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Baten

Belastingen overig

Als gevolg van de afschaffing van de precariobelasting op nutsbedrijven kunnen we op basis van een overgangstermijn tot 1 januari 2022 nog deze belasting heffen. Omdat we de opbrengst jaarlijks storten in een voorziening laat het overzicht met ingang van 2022 zowel een daling zien aan de batenkant (daar staat de geraamde opbrengst) als ook aan de lastenkant (daar staat de storting in de reserve). Zie voor meer info de paragraaf Lokale heffingen.

Verschil gemeentefondsuitkering

In het participatiebudget is voor de periode 2021-2024 een geleidelijke afbouw zichtbaar. Dit is gebaseerd op de voorspelde uitstroom uit de WSW voor de komende jaren. In het participatiebudget zijn de middelen opgenomen die een gemeente ontvangt voor mensen met een indicatie voor een sociale werkvoorziening (Wsw). De Wsw-middelen zijn verdeeld op basis van de voorspelde uitstroom uit de Wsw.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
	x € 1.000			
Programma-begroting 2020-2023				
Algemene uitkering	40.927	40.729	41.257	41.736
Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie	4.667	4.518	4.348	4.278
Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg	0	450	450	450
Totaal gemeentefonds: programmabegroting 2020	45.594	45.697	46.055	46.464
Mei-circulaire 2020				
Algemene uitkering	42.255	42.463	42.649	42.972
Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie	4.902	4.706	4.618	4.572
Totaal gemeentefonds: mei-circulaire 2020	47.157	47.169	47.267	47.544
mutatie mei-circulaire 2020 t.o.v. begroting	1.563	1.472	1.212	1.080
** stelpost jeugdzorg	0	450	450	450
Verschil met begroting voorgaande jaar	1.563	1.922	1.662	1.530

** Zie hiervoor de toelichting onder de "actuele ontwikkelingen"

Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Overzicht kosten overhead

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) op onderdelen gewijzigd. De BBV zijn de landelijke regels waaraan de inrichting van de begroting en jaarrekening moet voldoen. Deze wijzigingen hebben als hoofddoel een betere vergelijkbaarheid van de kosten van gemeenten onderling. Onderdeel van deze vernieuwing van het BBV is een apart overzicht van de kosten van de overhead.

De definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.

De bedrijfskosten die niet direct aan de taakvelden kunnen worden toegerekend, zijn de overheadkosten en betreffen personele kosten, huisvesting, ICT, communicatie en nog wat overige bedrijfsvoeringskosten.

Toerekening aan kostendeekkende activiteiten

Alle directe kosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de taakvelden. Voor taakvelden waar kostendeekkende tarieven het uitgangspunt zijn, zoals bij de exploitatie afvalinzameling en riolering, wordt een opslag voor de overheadkosten toegepast. De opslag is een percentage van de directe salariskosten. De overhead waarmee wij voor de begroting 2021 rekenen is ten opzichte van de begroting 2020 bijgesteld van 85% naar 80%.

Ter informatie:

Wanneer je het saldo van de overhead uitdrukt in een percentage van de totale geraamde lasten dan kom je op een percentage uit van 11,6%. Zie ook de beleidsindicator in programma 0.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	13.302	14.182	14.986	14.837	14.911	14.907
Baten	-5.225	-5.769	-5.825	-6.005	-6.056	-6.060
Saldo van lasten en baten	-8.077	-8.413	-9.162	-8.832	-8.855	-8.847
Onttrekkingen	0	76	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-8.077	-8.337	-9.162	-8.832	-8.855	-8.847

Investerings

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Vervanging en uitbreiding werkplekken en -voorzieningen	250.000			
Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000
<u>Vervangingsbudget:</u>				
Automatisering	1.400.000	200.000	200.000	300.000
Tractie	490.000	185.000	180.000	392.500
MJOP gemeentehuis vervangen regeltechniek	175.000	330.000		
Totaal wijziging bruto investeringsbedrag	2.765.000	1.165.000	830.000	1.142.500

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is er de Wet belastingplicht overheidsondernemingen. Dit houdt in dat gemeenten vennootschapsbelasting (Vpb) moeten betalen op het moment dat ze activiteiten uitvoeren waarvoor ze aangemerkt worden als ondernemer.

De afvalinzameling en -verwerking wordt gedaan door Omrin. Omrin heeft geen vaststellingsovereenkomst (VSO) met de Belastingdienst gesloten met betrekking tot de opbrengsten uit huishoudelijke afvalstromen. Deze opbrengsten verlagen de aan de gemeente doorbelaste kosten en Omrin geeft deze opbrengsten niet zelf aan. Daarom moet de gemeente deze opbrengsten aangeven als belaste bate.

De andere activiteit waarbij we de afgelopen jaren als ondernemer kunnen worden aangemerkt is de grondexploitatie. Daarvoor hebben we berekend dat we voor de begroting 2021 niet door de zogenaamde ondernemerspoort komen (geen fiscale winst) en daarom geen Vpb hoeven te betalen.

Onvoorziene uitgaven

Het taakveld 'Overige baten en lasten' is hier verantwoord. De post onvoorziene uitgaven maakt deel uit van dit taakveld.

Stelpost algemene risicobeheersing

Beschikking over deze stelpost van oorspronkelijk € 500.000 kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden. Om de meerjarenbegroting 2021-2024 structureel sluitend te maken is het noodzakelijk om deze post structureel te verlagen tot € 250.000.

Stelpost onvoorzien

De post voor onvoorziene incidentele uitgaven bedraagt ieder jaar € 30.000.

Stelpost algemene risicobeheersing

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	0	0	250	250	250	250

Niet voorziene uitgaven

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	0	30	30	30	30	30

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

De paragraaf gaat over alle gemeentelijke heffingen. Hier gaan we ook in op de actuele ontwikkeling rondom het gemeentelijk belastinggebied. Ook de lokale lastendruk en de kwijtschelding komen in deze paragraaf aan de orde.

Inleiding

De lokale heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten.

Belastingen

De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. In onze gemeente heffen we de onroerende-zaakbelastingen (OZB), forensenbelasting, (water-)toeristenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting.

Rechten

Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties door de gemeente geleverd. Denk aan de afvalinzameling, het onderhoud aan de riolering en het verstrekken van een paspoort. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is het uitgangspunt kostendeekkende tarieven.

Actuele ontwikkelingen

Index op heffingen

Voor 2021 zijn de lokale heffingen verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%. Dit percentage is de verwachte consumentenprijsindex uit het Centraal Economisch Plan. Voor een aantal heffingen zijn andere afspraken (denk aan precariobelasting en reclamebelasting).

Wet WOZ

De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet Onroerende Zaken (WOZ). Verder geeft ze aan dat de mogelijkheid om WOZ-waarden van andere woningen te raadplegen via www.woz-waardeloket.nl door veel Nederlanders wordt gewaardeerd en benut. De berekening van de taxaties voor woningen vindt nu plaats op basis van de inhoud van een woning. Ingaande 2022 is het verplicht om dat te doen op basis van de oppervlakte van een woning. De komende jaren wordt gewerkt aan deze overgang.

Precariobelasting

Het kabinet heeft de precariobelasting op nutsbedrijven per 1 juli 2017 afgeschaft. Voor gemeenten die op 10 februari 2016 een verordening met tarief hadden vastgesteld voor precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022. Onder de overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Voor Weststellingwerf betekent dit dat we tot en met 2021 het tarief van € 2,33 (=tarief per 10 februari 2016) per strekkende meter hanteren.

De opbrengst van de precariobelasting over 2015 en latere jaren is in 2019 in de reserve investeringsambities gestort, vanwege het intrekken van bezwaar- en beroepschriften. Ook de opbrengsten over 2020 en 2021 zullen aan deze reserve worden toegevoegd.

Afvalstoffen- en rioolheffing

Rioolheffing

De tarieven zijn voor 2021 ten opzichte van 2020 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een lastenverzwaring voor 2021 en de komende jaren.

Uw raad moet dit nieuwe GRP 2021 - 2025 en de maatregelen die daarin zijn opgenomen, nog wel goedkeuren. Vooruitlopend op de besluitvorming is de begroting alvast in lijn gebracht met het nieuwe GRP.

Afvalstoffenheffing

Wettelijke taak afvalinzameling

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Zij hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) gft-afval (groente, fruit en tuinafval) bij elk perceel in te zamelen. Daarnaast zijn zij verplicht een aantal droge componenten zoals papier en karton, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten, asbesthoudend afval gescheiden in te zamelen. Dit kan zijn huis aan huis maar een brengsysteem is hierin ook voldoende. Voor grof huishoudelijk afval geldt een plicht tot inzameling bij elk perceel (zonder minimale frequentie) en de plicht om een brengvoorziening beschikbaar te stellen.

Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm), de belangrijkste Nederlandse wetgeving op het gebied van afvalstoffen. Het tweede belangrijk nationaal beleidskader is het Landelijk AfvalbeheerPlan, kortweg LAP.

Actuele ontwikkelingen

In de begroting 2020 hebben wij een aantal maatregelen doorgevoerd om de afvalstoffenheffing meer kostendekkend te krijgen. Zo zijn de tarieven verhoogd voor één- en meerpersoons huishoudingen. De tarieven voor het brengstation zijn voor 2020 gelijk gebleven.

In 2020 was de kostendekkendheid van het taakveld afval 94%. Dit betekende echter weer en forse onttrekking aan de reserve afvalstoffenheffing. Bekend is dat de reserve steeds kleiner wordt en dat het niet kostendekkend maken van het tarief, betekent dat de reserve medio 2022 leeg is.

Nu zien wij dat de verwerkingskosten voor 2021 weer gaan toenemen. De verhoogde verbrandingsbelasting worden in diverse tarieven doorberekend en het verwerkingstarief voor fractie gft gat met € 12 per ton toenemen. Ook het afvoeren van bepaalde afvalstromen vanaf ons brengstation wordt duurder.

Dat, samen met het al jaren niet kostendekkend zijn van het tarief, zorgt er voor dat wij voor 2021 moeten ingrijpen om niet nog verder weg zakken in de kostendekkendheid. Een stijging van het tarief van afvalstoffenheffing, dat hiermee geheel gebaseerd is op de werkelijke kosten, is derhalve onvermijdelijk en reëel. Daarnaast zal ook het tarief voor het brengstation aangepast worden (zie onder).

Kostendekkendheid

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt geformuleerd dat de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend moeten zijn.

Door het verhogen van de verbrandingsbelasting in 2019 en het verwerkingstarief gft-afval is de mate van kostendekkendheid van afval flink onder druk komen te staan. De tarieven waren al niet kostendekkend (94% kostendekkendheid bij de begroting 2020), maar door de verhoging van de verwerkingstarieven daalt de kostendekkendheid nog verder.

Maatregelen

De opbrengsten voor het taakveld afval zullen moeten toenemen om de inzameling en verwerking van afval te kunnen blijven betalen.

Om de kostendekkendheid toe te laten nemen zijn er twee tarieven die verhoogd moeten worden:

1: afvalstoffenheffing

2: tarieven brengstation

1. afvalstoffenheffing

In onderstaand overzicht staan de aangepaste tarieven voor één- en meerpersoons huishoudingen.

	tarief 2020	tarief 2021
meerpersoons	€ 260,22	€ 290,00
eenpersoons	€ 170,33	€ 193,00

2. tarieven brengstation

De tarieven voor het brengstation zijn al jaren gelijk gebleven. Er zijn steeds minder fracties waarvoor de tarieven worden berekend. Zo is in 2019 de groenfractie vrijgesteld van tarief. Inwoners kunnen dus gratis hun grof snoei- en tuinafval bij ons brengen.

Echter, de afvalfracties waar wel voor betaald moet worden, worden voor ons ook steeds duurder om vervolgens af te voeren. Dat maakt dat wij genoodzaakt zijn de tarieven te verhogen met € 0,01 per kg aangeboden afval.

Als wij deze 2 maatregelen doorvoeren, dan zijn we in 2021 100% kostendekkend. Op die manier houden we nog een deel van de reserve in stand, zodat investeringen in de toekomst niet direct tot een forse verhoging van het tarief hoeven te leiden.

In de planvorming voor het nieuwe Gemeentelijk Afvalstoffenplan onderzoeken wij de mogelijkheden voor tariefdifferentiatie wat betreft de afvalfracties op het afvalbrengstation.

Autonome ontwikkelingen

De gemiddelde woonlast voor onze inwoners in 2021 stijgt ten opzichte van 2020. Voor de OZB passen we een inflatiecorrectie toe. Daarnaast is voor de afvalstoffenheffing het tarief verhoogd met name als gevolg van de doorberekening van de verbrandingsbelasting en toename verwerkingskosten gft afval (zie hierboven). Tevens neemt het tarief voor de rioolheffing toe als gevolg van maatregelen die wij moeten nemen om er voor te zorgen dat invloed van de klimaatverandering geen onnodige overlast voor onze inwoners en bedrijven oplevert.

Opbrengst van de belangrijkste heffingen

	x € 1.000			
Lokale heffingen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerende-zaakbelastingen	4.858	4.858	4.858	4.858
Forensenbelasting	50	50	50	50
Toeristenbelasting	150	150	150	150
Precariobelasting	2.353	0	0	0
Afvalstoffenheffing	2.951	2.951	2.951	2.951
Rioolheffing	2.048	2.139	2.230	2.321
Leges burgerzaken	273	236	207	189
Leges omgevingsvergunningen (WABO)	600	600	600	600
Marktgeden	10	10	10	10
Begraafplaatsen	91	91	91	91
Reclamebelasting	95	95	95	95
Eindtotaal	13.479	11.180	11.242	11.315

Toelichting op opbrengst van de belangrijkste heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn vanuit de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Er zijn drie belastingsoorten, namelijk:

1. een belasting geheven van de eigenaren van woningen;
2. een belasting geheven van de eigenaren van niet-woningen;
3. een belasting geheven van de gebruikers van niet-woningen.

De heffingsgrondslag is gebaseerd op de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende-zaken (wet WOZ). Het OZB-bedrag wordt berekend op basis van een percentage (het tarief) van de WOZ-waarde. Voor de genoemde OZB-belastingen hanteren we verschillende percentages.

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2021 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2021 en de waardepeildatum per 1 januari 2020. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van december plaats. De totale opbrengst voor 2021 is ten opzichte van 2020 gecorrigeerd met een inflatiepercentage. Bij de raming voor 2021 is rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die niet in de gemeente wonen, maar daar meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf en/of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Grondslag voor de heffing is net als bij de OZB de WOZ-waarde.

(Water) toeristenbelasting

(Water) toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding overnachtingen aanbiedt, bijvoorbeeld in een hotel, een bed & breakfast of op een camping. Grondslag voor de heffing is de logiesomzet. In zijn vergadering van 22 juni 2015 heeft de raad besloten de grondslag en het tarief vast te stellen op 4%. In deze programmabegroting stellen we voor het tarief voor 2020 op dat percentage te handhaven.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde grond. De precariobelasting kan worden gebruikt om belasting te heffen op kabels en leidingen. Als de gemeente gebruik van zijn grond voor het hebben van voorwerpen moet gedogen, kan zij geen precariobelasting heffen. Een gedoogplicht kan bijvoorbeeld voorgeschreven staan in de wet, zoals de Telecommunicatiewet (denk aan telefoonleidingen). Ook kan een privaatrechtelijke overeenkomst zijn gesloten. Zolang er op de juridische procedure rondom bezwaar/beroep geen uitspraak is, storten we de opbrengst voorlopig in een voorziening. Inmiddels is de mogelijkheid van heffing van deze vorm van precariobelasting afgeschaft. Onze gemeente valt onder de overgangsregeling (zie ook onder "actuele ontwikkelingen").

Reclamebelasting

In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW). In 2020 is de verordening aangepast en is de heffingsmaatstaf gewijzigd. 2021 is het tweede jaar dat de tarieven gebaseerd zijn op de WOZ-waarden voor de aanslagen reclamebelasting.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Tarief meerpersoonshuishouden	259,20	249,20	249,20	260,22	290,00
Tarief eenpersoonshuishouden	170,64	160,64	160,64	170,33	193,00
Opbrengsten (x € 1.000)	2.594	2.488	2.443	2.639	2.951

Afvalstoffenheffing kan worden geheven wanneer de gemeente tenminste eenmaal per week het huishoudelijk afval ophaalt, zoals de Wet milieubeheer voorschrijft. Het uitgangspunt is een 100% kostendekking. Door een forse verhoging van de verbrandingsbelasting en de verwerkingskosten voor gft-afval is de mate van kostendekkendheid van het product afval onder druk komen te staan. Het tarief 2021 is zodanig aangepast, dat deze de te maken kosten 100% dekken.

Rioolheffing

Rioolheffing	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Tarief huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater	111,30	116,86	116,86	118,62	123,94
Tarief hemel- en grondwatertaken	45,15	47,41	47,41	48,12	50,28
Opbrengsten (x € 1.000)	1.778	1.907	1.909	1.957	2.048

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt een 100% kostendekking. De tarieven zijn voor 2021 ten opzichte van 2020 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een lastenverzwaring voor 2021 en de komende jaren.

Uw raad moet dit nieuwe GRP 2021 - 2025 en de maatregelen die daarin zijn opgenomen, nog wel goedkeuren. Vooruitlopend op de besluitvorming is de begroting alvast in lijn gebracht met het nieuwe GRP.

Graf- en begraafrechten

Er worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Markt- en staangelden

Marktgeld wordt geheven voor het innemen van een standplaats voor het uitstellen, aanbieden of verkopen van goederen op locaties die zijn aangewezen voor het houden van de (wekelijkse) warenmarkt, de voorjaarsmarkt en de najaarsmarkt. Staangeld wordt geheven voor het innemen van een (vaste) standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Leges

Leges worden geheven voor gemeentelijke diensten, bijvoorbeeld voor het behandelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen, het afgeven van paspoorten en rijbewijzen, het verstrekken van afschriften. De legesverordening bevat meestal een uitgebreide tarieventabel waarin de diensten met name worden genoemd met de bijbehorende tarieven.

Kwijtschelding

Voor kwijtschelding komt iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). We hanteren bij kwijtschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het rijk toegestane normen. Het jaarlijkse bedrag aan kwijtschelding ramen we voor 2021-2024 op € 125.000.

Kwijtschelding	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019
Aantal aanvragen	777	676	561
Toegewezen	557	599	494
Toegewezen (in %)	72%	89%	88%
Kosten	119.000	109.000	103.000

Kostendekkendheid riolering

	x 1.000		
Kostendekkendheid taakveld riolering	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld	1.550	1.637	1.640
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	03	00	00
Netto kosten taakveld	1.550	1.637	1.640
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead	269	263	272
Compensabele btw	139	153	194
Toe te rekenen kosten	408	416	482
Totale kosten	1.958	2.053	2.123
Opbrengst heffingen	1.909	1.957	2.048
Dekkingspercentage	98%	95%	96%

Toelichting kostendekkendheid riolering

Het dekkingspercentage voor 2021 bedraagt 94%. Daarbij hebben we het tarief voor de rioolheffing gecorrigeerd voor de inflatie.

De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend, zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd, is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 80% (zie "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 272.000.

De kostendekkendheid op dit taakveld is nog geen 100%. Voor 2021 berekenen we naast de inflatiecorrectie, een klein deel van de toegenomen kosten door in het tarief. Dit omdat de reserve rioolheffing ruim voldoende is om het exploitatietekort vooreerst nog op te vangen. Op deze manier dempen we de stijging van de woonlasten als gevolg van de verhoging van de afvalstoffenheffing. In de eerst komende jaren zullen we geleidelijk ook de rioolheffing 100% kostendekkend maken.

Kostendekkendheid afval

	x 1.000		
Kostendekkendheid taakveld afval	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld	2.156	2.357	2.543
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	-360	444	504
Netto kosten taakveld	1.796	1.913	2.039
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
straatvegen	36	16	16
minimabeleid	120	120	120
Overhead	454	443	455
Compensabele btw	300	327	326
Toe te rekenen kosten	909	906	918
Totale kosten	2.705	2.819	2.957
Opbrengst heffingen	2.443	2.639	2.951
Dekkingspercentage	90%	94%	100%

Toelichting kostendekkendheid afval

Naast de afvalstoffenheffing ontvangen we vergoedingen vanuit de stichting Afvalfonds voor glas, kunststof, papier en dergelijke en de opbrengsten vanuit het gemeentelijk afvalbrengstation. De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Van de kosten voor straatreiniging wordt 40% toegerekend aan het taakveld afval. Dit percentage is op basis van historische gegevens vastgesteld. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 80% (zie "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 455.000. Het dekkingspercentage voor 2021 bedraagt 100%.

Kostendekkendheid algemene leges

	x 1.000		
Algemene legesverordening totaal	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.497	1.452	1.272
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	70	-	-
Netto kosten taakveld	1.567	1.452	1.272
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	229	196	214
BTW	3	4	4
Totale kosten	1.799	1.651	1.490
Opbrengst heffingen	-943	-931	-954
Dekking	59%	58%	64%

	x 1.000		
Titel 1 Algemene dienstverlening	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	365	326	372
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	3	-	-
Netto kosten taakveld	362	326	372
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	169	147	155
BTW	-	-	-
Totale kosten	531	473	527
Opbrengst heffingen	-336	-263	-283
Dekking	63%	56%	54%
	x 1.000		
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	821	810	703
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	65	-	-
Netto kosten taakveld	886	810	703
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	36	35	33
BTW	3	4	4
Totale kosten	925	848	739
Opbrengst heffingen	-564	-614	-620
Dekking	71%	72%	84%
	bedragen x 1.000		
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	311	316	197
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	2	-	-
Netto kosten taakveld	313	316	197
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	24	14	26
BTW	-	-	-
Totale kosten	337	330	223
Opbrengst heffingen	-43	-54	-52
Dekking	13%	16%	23%

Toelichting kostendekkendheid algemene leges

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen ruim onder de 100% kostendekkendheid blijven. De lasten die in bovenstaande tabellen zijn meegenomen, zijn de direct toe te rekenen kosten aan diensten die verricht worden in het kader van het verstrekken van dienstverlening.

Op basis van gedetailleerde teamplannen en historische cijfers, zijn alleen de directe personele kosten in bovenstaande tabel opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uren van de balimedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH). Daarnaast zijn de materiële kosten opgenomen die te maken hebben met de dienstverlening ten aanzien van de diensten in deze legesverordening.

We hanteren een opslag voor overheadkosten van 80% over de directe loonkosten (zie ook "Overzicht kosten overhead"). De totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 64%.

Kostendekkendheid begraafrechten

	x 1.000		
Kostendekkendheid begraafplaatsen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	163	159	165
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	58	0	0
Netto kosten taakveld	106	159	165
<u>Toe te reken kosten</u>			
Overhead incl. (omslag)rente	112	92	92
BTW	6	2	3
Totale kosten	223	253	260
Opbrengst heffingen	-84	-137	-138
Dekking	38%	54%	53%

Toelichting kostendekkendheid begraafplaatsen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen ruim onder de toegestane 100% kostendekkendheid blijft. De kosten die toegerekend worden aan het taakveld zijn de kosten van publiekszaken voor het behandelen van de aanvragen. Daarnaast worden kosten van de afdeling Gemeentewerf toegerekend voor het onderhouden van de begraafplaats.

Gemeentelijke woonlasten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de woonlasten over 2020 van de 18 Friese gemeenten.

Bron: Coelo (Atlas van de lokale lasten)

Mph= Meerpersoonshuishoudens

Woonlastendruk	OZB (gem)	Afvalstoffenheffing Mph	Rioolheffing Mph	Totaal woonlasten Mph
1 Harlingen	214	250	176	640
2 Ameland	246	223	183	652
3 Weststellingwerf	274	260	167	701
4 Vlieland	227	324	150	701
5 Súdwest-Fryslân	281	241	182	704
6 Ooststellingwerf	209	231	270	710
7 Opsterland	245	229	248	722
8 Terschelling	347	207	176	730
9 Leeuwarden	240	325	174	739
10 De Fryske Marren	276	267	204	747
11 Waadhoeke	249	260	268	777
12 Achtkarspelen	302	335	167	804
13 Smallingerland	268	265	280	813
14 Noardeast-Fryslân	296	278	249	823
15 Dantumadiel	370	251	203	824
16 Heerenveen	302	313	216	831
17 Schiermonnikoog	282	365	187	834
18 Tytsjerksteradiel	405	283	154	842

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

De paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

De wet geeft aan welke onderwerpen in deze paragraaf aan bod moeten komen:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's uitgedrukt in weerstandsvermogen;
- een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Gezien de aard van de volgende onderwerpen benoemen we ze hier wel, maar is de financiële impact voor onze gemeente onduidelijk.

Covid-19 virus

Het COVID-19 (Corona) virus heeft naar verwachting veel impact op de beleidsterreinen van onze begroting 2021 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. U vindt in deze paragraaf dan ook geen financiële vertaling in het weerstandsvermogen in het kader van COVID-19. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Herijking gemeentefonds

Begin 2020 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer geïnformeerd over het uitstellen van invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds naar 2022. Vooral voor kleine en middelgrote gemeenten zouden de inkomsten fors dalen. Voor het klassieke deel is aanvullend onderzoek nodig en voor het sociaal domein is een nadere analyse van de uitschieters gewenst. Besluitvorming over de invoering wordt wel dit jaar wordt afgerond (met publicatie in decembercirculaire gemeentefonds 2020). Wij informeren u wanneer hierover meer duidelijkheid is voor onze gemeente.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

De doelstellingen zijn:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. inzicht krijgen in de risico's die onze gemeente loopt en daarmee het risicobewustzijn aanmoedigen;
3. een onderbouwing van het berekende weerstandsvermogen;
4. de omvang van het weerstandsvermogen is voldoende.

In de nota financieel beleid zijn over de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel de hoogte van de netto risico's;
- Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

In deze begroting voldoen we aan beide uitgangspunten.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit zonder dat de begroting en het beleid aangepast moeten worden. De weerstandscapaciteit is de som van:

- a. de begrotingsruimte;
- b. de algemene reserve;
- c. bestanddelen van de bestemmingsreserves;
- d. de stille reserves;
- e. de niet-benutte belastingcapaciteit;
- f. mogelijke ombuigingsmaatregelen.

a. De begrotingsruimte

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de verplichting om jaarlijks in de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Daarbij is geen wettelijk minimum of maximum aangegeven. Hiermee kunnen elk jaar onverwachte incidentele tegenvallers worden opgevangen. Wij hebben gekozen voor een bedrag van € 30.000. Daarnaast is in deze meerjarenbegroting vanaf 2021 een stelpost risicobeheersing opgenomen om specifieke risico's op voorhand af te dekken. Het gaat om een bedrag van € 250.000 per jaar. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

b. De algemene reserve

Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van onverwachte incidentele tegenvallers. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2020 € 19,0 miljoen. Als de jaren 2021-2024 aan de verwachtingen voldoen, dan is de stand van de algemene reserve € 12,7 miljoen per 1 januari 2025. Dit moet worden ingezet om onze incidentele weerstandscapaciteit te versterken.

c. De bestemmingsreserves

Voor de middelen van een bestemmingsreserve heeft de raad een specifiek doel vastgelegd. Eventueel kan de bestemming door de raad worden gewijzigd. Wanneer op een bestemmingsreserve geen verplichting rust voegen we deze reserve toe aan de algemene reserve. Op dat moment vormt het onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor het vaststellen van onze weerstandscapaciteit worden de bestemmingsreserves op dit moment niet meegenomen.

d. De stille reserves

Stille reserves betreffen activa die tegen nul zijn gewaardeerd. Ook kan de boekwaarde lager zijn dan de verkoopwaarde. De mogelijke overwaarde die bij verkoop ontstaat, kan dan worden ingezet bij onverwachte tegenvallers. Op dit moment verwachten we dat de invloed van deze stille reserves op de weerstandscapaciteit niet zo groot is.

e. De niet-benutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- de OZB;
- de rioolheffing;
- de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

Vanaf 2020 heeft het rijk een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk er te maken. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De benchmark vervangt de landelijke macronorm voor de OZB. De macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten. Als een gemeente een beroep wil doen op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) voor een aanvullende uitkering is voor de OZB de norm voor 2020 een minimale heffing van 0,1853 % van de WOZ-waarde. De niet-benutte belastingcapaciteit hebben wij tegen nul gewaardeerd. Bij de onderdelen riolering en reiniging geldt een norm van 100% kostendekkendheid.

f. Mogelijke ombuigingsmaatregelen

We gaan er op dit moment vanuit dat eventuele ombuigingsmaatregelen structureel zullen worden gerealiseerd.

Samenvattend

De structurele weerstandscapaciteit in de begrotingsexploitatie bedraagt vanaf 2021€ 0,25 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt hiermee over 2021 € 14,5 miljoen en loopt af naar € 12,7 miljoen over 2024.

Totaalbeeld

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Weststellingwerf is:

		x € 1.000			
Onderdeel		2021	2022	2023	2024
a.	De structurele begrotingsruimte	250	250	250	250
	De incidentele begrotingsruimte	30	30	30	30
b.	De algemene reserve	14.493	13.269	12.688	12.711
c.	Bestemmingsreserves	-	-	-	-
d.	De stille reserves	-	-	-	-
e.	De onbenutte belastingcapaciteit	-	-	-	-
f.	Mogelijke ombuigingsmaatregelen	-	-	-	-
		14.770	13.550	12.970	12.990

Inventarisatie van de risico's en getroffen beheersmaatregelen

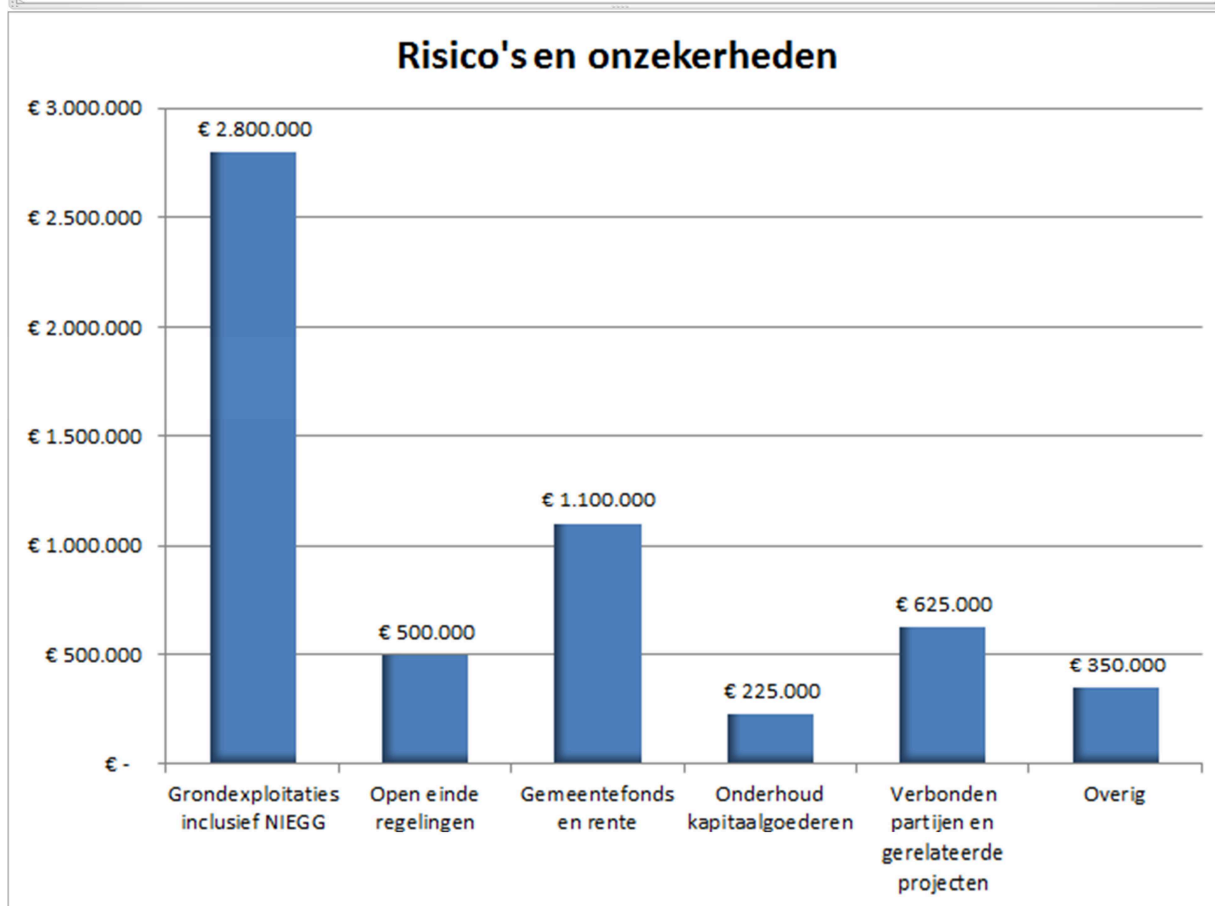
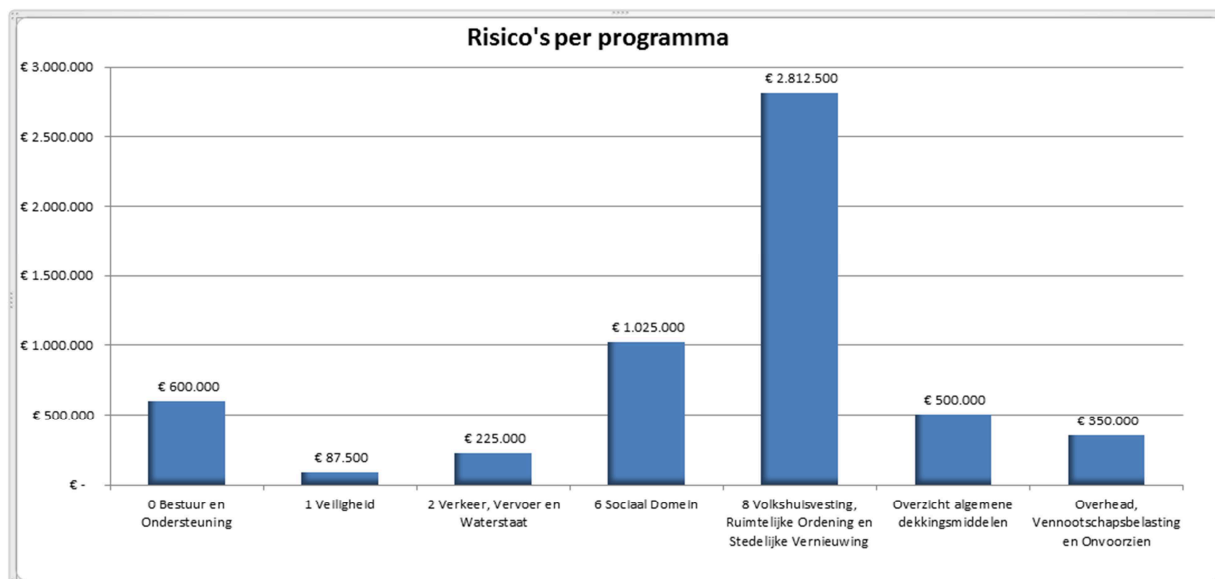
De belangrijkste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Van belang is te beseffen dat risico's zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Wij hebben bij deze inventarisatie vooral gekeken naar mogelijke negatieve risico's en de gevolgen daarvan. Het inschatten van risico's is een momentopname en is geen absolute wetenschap. De inventarisatie is gemaakt in een tweetal domeinen: (relatief) beïnvloedbare risico's en onzekerheden op lokaal en regionaal niveau en landelijke ontwikkelingen en (lastig beïnvloedbare) risico's en/of onzekerheden die daar uit voortvloeien. Hiervoor zijn de risico's en genomen beheersmaatregelen beoordeeld. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van de financiële impact van deze risico's. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven. De huidige werkwijze bestaat uit vier stappen:

- per risico wordt een financiële inschatting gemaakt van de initiële klasse waarin het risico valt;
- daarna wordt beoordeeld, wat de initiële kans is dat het risico zich voordoet en wordt deze vertaald in een wegingsfactor. Op basis hiervan wordt de initiële financiële inschatting verlaagd;
- vervolgens worden beheersmaatregelen benoemd en waar mogelijk geïmplementeerd;

4. deze beheersmaatregelen zorgen voor een aangepaste inschaling van risicoklasse en risicokans, waartegen 'de onzekere gebeurtenis' (=het risico) wordt gescoord. Op basis hiervan kan de financiële inschatting nogmaals worden verlaagd.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact (geschatte initiële financiële inschatting x geschatte kans, rekening houdend met beheersingsmaatregelen) van de risico's gemaakt. Het geschatte bedrag aan mogelijke risico's wordt jaarlijks herijkt en is hierbij voor dit boekjaar bepaald op € 5,6 miljoen. De belangrijkste risico's loopt onze gemeente op de volgende onderwerpen, die hierna één voor één worden behandeld.

Onzekerheden grondexploitaties € 2,8 miljoen

Hoewel de ramingen van de grondexploitaties, zoals te doen gebruikelijk jaarlijks, begin 2019 zijn geactualiseerd, blijft het moeilijk te voorspellen of de geraamde verkopen ook daadwerkelijk zullen plaatsvinden. We hebben in het recente verleden de nodige beheersmaatregelen getroffen door voorzieningen te vormen, een deel van de grondvoorraad te herrubriceren en het toe te rekenen rentepercentage te verlagen.

Daarnaast geldt per 1 januari 2016 een herziening van de verslaggevingsregels voor de grondexploitatie. De categorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) is in 2016 vervallen. De NIEGG gronden die onder de voorraden werden verantwoord, zijn in 2016 gerubriceerd als materiële vaste activa onder de categorie gronden en terreinen. Voor 31 december 2019 heeft een toets plaatsgevonden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Dit heeft niet geleid tot een afwaardering. U heeft voor de zomer van 2019 besloten om de exploitatie van Lindewijk deelgebied 2 voort te zetten. Daarnaast heeft u in december 2019 besloten om Helomastate (Maïsland) niet in exploitatie te nemen.

Risico's ten gevolge van open einde regelingen: Sociaal domein € 500.000

Jeugdwet en Wmo

Uitgangspunt voor Weststellingwerf is steeds geweest dat bekostiging moet plaatsvinden binnen de budgetten die het rijk beschikbaar stelt. Aanvullende gemeentelijke middelen zijn ingezet om de inrichting van de gebiedsteams verder vorm te geven. De laatste jaren lukt het de gemeente niet om binnen het oorspronkelijke rijksgeld te blijven. De gemeentelijke financiën komen daarmee steeds meer onder druk te staan.

In de jaarrekeningen 2018 en 2019 hebben zich tekorten voor zowel Jeugd als Wmo voor gedaan. Momenteel is de gemeente op verschillende manieren bezig met beheersmaatregelen. Eén daarvan is 'Grip op Jeugd', waarbij we op zowel provinciaal (SDF), regionaal (OWO-gemeenten) als lokaal niveau maatregelen treffen die moeten leiden tot lagere kosten. Ook zijn we gestart met het project 'Grip op Wmo'. Belangrijk uitgangspunt is tot dusver steeds dat we de zorg leveren die noodzakelijk is. De cliënt mag niets merken van de efficiëncyslagen die nu gemaakt worden.

De informatie rondom de zorgverlening, die voortkomt uit de drie decentralisaties, komt steeds beter in beeld. Met betrekking tot de uitgaven jeugdzorg en Wmo (AWBZ) wordt vanaf 2017 door de Friese gemeenten gewerkt met het landelijk knooppunt berichtenverkeer GGK/VECOZO. De communicatie tussen de gemeenten en zorginstellingen is daarmee gestandaardiseerd en geoptimaliseerd. Dit betekent echter niet dat alle onzekerheden over de uitgaven zijn opgelost. De kwaliteit van het berichtenverkeer blijft een aandachtspunt. Een beheersmaatregel is de implementatie van een monitoringsysteem voor Jeugdzorg, Wmo en Participatie (Werk en Inkomen). Dit monitoringsysteem is in basis operationeel en zal verder worden uitgebouwd.

Toenemende vergrijzing en de invoering van het abonnementstarief (rijksmaatregel) laten in Weststellingwerf een toename zien van het aantal Wmo-cliënten. Voor de komende jaren zijn nog een aantal decentraliserende rijksmaatregelen te verwachten die de gemeente zullen raken. Zo wordt gesproken over de decentralisatie van Beschermd Wonen en ook Maatschappelijke Opvang. De invoeringsdatum is tot dusver steeds uitgesteld, maar de maatregelen zitten er aan te komen. De gemeente wordt dan verantwoordelijk voor deze taken. Het blijft daarbij de vraag of het rijk voldoende middelen beschikbaar gaat stellen.

In de begroting 2021 is geen (structurele) indexatie van tarieven Jeugdhulp opgenomen. Voor 2021 wordt nog wel een indexering van tarieven voor specialistische jeugdhulp verwacht (dit valt onder het taakveld Maatwerkdienstverlening 18-). Afhankelijk van de hoogte van de indexering levert dit een financieel risico op.

Doorverwijzingen naar niet gecontracteerde partners

Volgens de Jeugdwet zijn de huisarts, medisch specialist en jeugdzorgaanbieders (na verwijzing) gebonden aan het gecontracteerde aanbod van de gemeente. Zij mogen dus niet verwijzen naar een jeugdzorgaanbieder waar de gemeente geen contract mee heeft. Niet-gecontracteerde zorg hoeft de gemeente niet te vergoeden als passende jeugdzorg vanuit een contractpartner voorhanden is. Sinds 2018 zijn vrijwel alle contracten voor Jeugdzorg regionaal ingekocht. Van lokaal ingekochte Jeugdzorg is geen sprake meer. Onder voorwaarden kan een niet-gecontracteerde zorgaanbieder alsnog zorg (blijven) verlenen. Past het niet binnen de voorwaarden dan kan een jeugdige en/of de ouder(s)/verzorger(s) voor eigen rekening gebruik (blijven) maken van niet-gecontracteerde jeugdzorg. Bij zwaarwegende redenen kan een persoonsgebonden budget (pgb) worden aangevraagd. Met deze aanpak is het mogelijke risico en de financiële impact van doorverwijzingen naar niet-gecontracteerde partners geminimaliseerd.

Zorgaanbieders leveren niet tijdig en/of niet juist declaraties en facturen aan

De wetgever laat toe dat zorgaanbieders tot 5 jaar na het einde van de zorgverlening nog facturen in mogen dienen. De afgelopen jaarrekeningen heeft dat voor zowel Jeugd als Wmo tot een aanzienlijke financiële verstoring geleid.

Sinds begin 2018 functioneert in samenwerking met de OWO-gemeenten en de Backoffice Sociaal domein een verplichtingenadministratie. Hiermee hebben we beter zicht op het (financiële) verloop van zorgtrajecten.

In de jaarrekening proberen we zoveel als mogelijk op basis van ingediende productverantwoordingen op te nemen. Dit gaat steeds beter, maar desondanks blijken deze beheersmaatregelen tot voor kort (jaarrekening 2019) nog niet afdoende.

Op regionaal niveau werken we samen met de andere Friese gemeenten om te komen tot een verdere verbetering. Vanwege het gezamenlijke beleid en de gezamenlijke uitvoering van de administratie van het Sociaal domein bij de Backoffice Sociaal domein is er intensieve samenwerking met de OWO-gemeenten.

Regionaal werkt Weststellingwerf samen met verschillende partijen om de administratieve lastendruk voor het Sociaal domein te verminderen. Zo onderzoeken we de mogelijkheid van Horizontaal toezicht bij grote zorgaanbieders.

Risico's open-einde regelingen

De gemeente kent sommige regelingen (als voorbeelden noemen wij leerlingenvervoer, Jeugdwet of de WMO) die weliswaar een budgettair plafond kennen in de begroting, maar in feite niet financieel begrensd zijn. Als er meer aanspraak op een dergelijke regeling wordt gedaan, zal een gemeente deze middelen (aanvullend) beschikbaar moeten stellen en kan de gemeente deze middelen veelal niet verhalen op derden.

Risico's vorderingen

Per 1 januari 2021 is er nieuwe wetgeving rond de beslagvrije voet. Dit heeft gevolgen voor ons invorderingsbeleid en de ontvangsten van opgelegde vorderingen vanuit de bijstand. De beslagvrije voet gaat van 90% van de toepasselijke bijstandsnorm naar 95% van de toepasselijke bijstandsnorm. Bij bijzondere omstandigheden kan de beslag vrije voet worden verhoogd of verlaagd. Door de nieuwe regels komt er minder geld binnen. We gaan nog nader onderzoeken welk effect dit heeft op de gemeentelijke begroting vanaf 2021.

Risico effecten Corona op verstrekte aantal uitkeringen

Sinds medio maart 2020 worden we geconfronteerd met maatregelen vanwege Corona. Verwacht wordt dat deze maatregelen ook effect hebben op de lokale economie en werkgelegenheid. Ervaringen uit het verleden leren dat de eerste effecten voor Weststellingwerf ongeveer 8 tot 9 maanden later zichtbaar worden. Dat betekent dat vanaf 2021 de eerste effecten op het aantal BUIG-uitkeringen te verwachten zijn.

Onzekerheden gemeentefonds en rente € 1.100.000

Samen de trap op en samen de trap af

De ontwikkelingen van het gemeentefonds worden voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven onder het motto "samen de trap op en samen de trap af". Stijgen de rijksuitgaven dan neemt het gemeentefonds ook toe, maar omgekeerd is ook het geval!

BTW-compensatiefonds

Bij de bevoorschotting van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt met ingang van 2019 de raming van het bedrag van het BTW-compensatiefonds dat aan de Algemene uitkering vrijvalt, achteraf verrekend. Door deze wijziging in ramingssystematiek ontvangen gemeenten uiteindelijk niets meer of minder uit het gemeentefonds.

Rente

Rentestijging is een risico waar wij mee te maken kunnen krijgen bij het opnieuw afsluiten van een geldlening. Is de rente hoger dan de rente die wij betaalden, dan heeft dit een nadelig effect op onze begroting. We hebben begin 2016 onze leningenportefeuille geherstructureerd. Naast een te behalen rentevoordeel is ook zeer actief gekeken naar de toekomstige noodzakelijke financieringen om zo het renterisico te minimaliseren (vaste schuld en kasgeld). Daarmee is dit risico op dit moment verwaarloosbaar.

Pensioenopbouw (gewezen) wethouders

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de voorziening voor de pensioenen van onze (gewezen) wethouders herijkt. Dit doen wij op basis van de actuariële waardeberekeningen van onze externe adviseur. Zij berekenen op basis van diverse parameters welk bedrag er in de voorziening aanwezig moet zijn op de peildatum 31 december van het betreffende jaar. Een van de belangrijkste parameters is de rekenrente. Deze wordt jaarlijks vastgesteld door De Nederlandse Bank. Dit percentage kan jaarlijks verschillen, waardoor op basis van de wet- en regelgeving een storting of een onttrekking aan de voorziening plaatsvindt.

Onzekerheden en risico's bij onderhoud kapitaalgoederen € 225.000

Voor uitvoering van onderhoudsplannen zijn in het verleden extra middelen beschikbaar gesteld zowel incidenteel als ook structureel. Strategisch beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen. Dan kan meer gericht geld worden gestoken in het strategisch onderhoud van gemeentelijke bezittingen (betere koppeling termijn bezit/in gebruik aan termijn onderhoud).

Onzekerheden realisatie (externe) subsidies € 0

Wanneer de voortgang van een gesubsidieerd project ernstig vertraagt, kan dit consequenties hebben voor de externe financiering. Tijdig overleg met de subsidieverstrekker om de mogelijkheden van verlenging van de termijn te onderzoeken, is daarbij een belangrijke beheersmaatregel die, indien nodig, door ons actief wordt toegepast. Nog belangrijker is alvorens een subsidie aan te vragen goed te onderzoeken of uitvoering binnen de subsidieperiode mogelijk is en voldoen aan de subsidievoorwaarden reëel is. Daarmee is dit risico op dit moment verwaarloosbaar.

Risico's en beheersingsmaatregelen met betrekking tot verbonden partijen en gerelateerde projecten € 625.000

De paragraaf verbonden partijen vraagt vanuit het oogpunt van risicobeheersing de nodige aandacht omdat de invloed op deze partijen verloopt via besturen van stichtingen of de aandeelhouders en de raden van commissarissen en/of toezicht. Dat betekent ook dat de directe invloed op de uitzetting van hun begroting beperkt is, wat weer van invloed is op onze begroting.

Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er geen eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten.

Daarnaast staat onze gemeente (indirect) garant voor diverse geldleningen verstrekt aan met name Woningstichting Weststellingwerf en Stichting Meriant (onderdeel van Stichting Alliade). Bij de indirect gegarandeerde geldleningen staat het rijk voor 50% garant en de gemeente voor 50%. Periodiek zal de risico exposure van de garantstellingen worden beoordeeld.

Overige onzekerheden en risico's: beheersmaatregelen in de bedrijfsvoering € 350.000

Risico's in de bedrijfsvoering zijn: frictiekosten personeel, aansprakelijkheidsrisico's en urenramingen op exploitatie ontlastende onderdelen van de begroting, zoals de grondexploitaties, afval en riolering. Met name deze laatste categorie speelt als risico bij onze gemeente. Tijdig beheersmaatregelen treffen, door een juiste verhouding vast en flexibel personeel in dienst te hebben op deze producten, voorkomt structurele risico's in de exploitatie

Bij de OWO bedrijfsvoering spelen nieuwe ontwikkelingen die er zeker aan zitten te komen maar die nog geen financiële vertaling hebben kunnen krijgen. Het gaat om voldoen aan veranderende en nieuwe wetgeving, voor de toekomst bestendige informatievoorziening in de OWO-samenwerking en archiefverplichtingen en werkvoorraad wegwerken bij de documentaire informatievoorziening. In de komende planning & control documenten wordt dit verder uitgewerkt.

Overige onzekerheden en risico's: Vennootschapsbelasting (VPB) € 0

Met ingang van 1 januari 2016 is de VPB ingevoerd voor ondernemingsactiviteiten van overheidsbedrijven. Het gaat bij onze gemeente met name om de vraag in hoeverre we voor de activiteiten van het grondbedrijf belastingplichtig zijn. De laatste berichten zijn dat we ook hiervoor niet als ondernemer worden aangemerkt en dus geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen.

Weerstandvermogen

De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's worden uitgedrukt in weerstandsvermogen. De hoogte van het weerstandsvermogen is als volgt weer te geven:

	x € 1.000
Weerstandvermogen	2021
Weerstandscapaciteit	14.770
Risico's	-5.600
Weerstandvermogen	9.170

Kengetallen

Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid vanaf 2017 (zie ook hiervoor onder 'beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's') sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie ruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%

5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
------------------------	-------	-----------	--------

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de kengetallen weergegeven:

Kengetallen	Rekening	Begroot	Begroot	MJB	MJB	MJB	Categorie
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (peiljaar 2021)	
1 Netto schuldquote	69,12%	72,26%	81,21%	72,88%	66,17%	60,76%	A
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	66,90%	69,87%	74,22%	66,39%	60,36%	55,67%	A
2 Solvabiliteitsratio	22,31%	20,11%	28,21%	29,41%	29,55%	29,68%	B
3 Grondexploitatie	27,22%	25,49%	28,01%	27,21%	25,66%	25,70%	B
4 Structurele exploitatieruimte	-0,39%	-0,44%	0,67%	-1,43%	-0,64%	0,05%	A
5 Belastingcapaciteit	91,08%	93,51%	95,62%	95,62%	95,62%	95,62%	B

* betreft de geactualiseerde begroting 2020

Toelichting kengetallen

Basis voor deze kengetallen is de geprognosticeerde balans voor de jaren 2021-2024. Deze staat onder 'Uiteenzetting van de financiële positie'.

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Een schuldquote van 100% wordt over het algemeen als grens gezien tussen acceptabel en in toenemende mate risicovol.

Wij zitten ruimschoots onder die grens.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Ook bij dit kengetal komen we voor de komende vier jaren uit boven ons streefpercentage van minimaal 20%.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Uiteraard blijven wij het nauwlettend volgen en houden vast aan ons streven om te voldoen aan categorie B.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele lasten zijn de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, bij structurele baten gaat het onder andere om de Algemene uitkering van het gemeentefonds en eigen belastinginkomsten. Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Uit het percentage blijkt dat we voor 2021 in categorie A vallen. Voor de jaren 2022 en 2023 vallen we in categorie C, maar vanaf 2024 komen we weer in categorie A.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Deze woonlasten zijn de optelsom van de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Zoals uit de tabel blijkt, zijn de woonlasten voor de jaren 2021-2024 in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde van € 776,00 (=100%) van het belastingjaar 2020.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Portefeuillehouder	Jongebloed en Rijkers
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Beleidsnota's

Van toepassing zijn de volgende nota's:

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte 2012-2016
- Nota Openbare Verlichting
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020
- Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed
- bomenbeleidsplan
- landschapsvisie zuid oost friesland
- Plan van aanpak verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille (vaststelling september 2020)

Inleiding

Onze gemeente heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoon, gewerkt en gerecreëerd. Om dat mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten.

Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte

Uw raad heeft in 2011 het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld. De door uw raad een aantal jaren geleden opgelegde ombuigingen, zijn hierin meegenomen.

Voor onze openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden;
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattelandsgebieden.

In het collegeprogramma 2018-2022 hebben wij aangegeven hoe wij willen komen tot een nieuwe kwaliteitsambitie openbare ruimte.

Zoals wij u al hebben gemeld, zien wij een verschuiving in de politieke discussie van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit. Wat wij merken is dat, vooral bij herinrichtingen, er behoefte is aan een basis voor de bepaling van de inrichtingskwaliteit openbare ruimte. Onder inrichtingskwaliteit verstaan wij onder andere inrichtingsprincipes en materiaalkeuze. Dit betekent een verandering van de ambitie. Zie ook programma 2.

Wegen

Het totale areaal aan verhard oppervlak bedraagt circa 255 hectare. Hier binnen valt 130 km aan wegen binnen de bebouwde kom, 285 km aan wegen buiten de bebouwde kom en 85 km aan fietspaden. Daarnaast heeft de gemeente 214 hectare bermen en 442 km aan schouwsloten in onderhoud.

In 2015 is door provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân een Veenweidevisie opgesteld. Door lagere grondwaterstanden en steeds drogere zomers droogt de veengrond uit, hierdoor zakt de bodem. Dit probleem speelt op veel plaatsen in Nederland en zeker in delen in Friesland. In een aantal gebieden van onze gemeente is veengrond aanwezig, waardoor wij ook last hebben van deze veenweideproblematiek. Als de bodem daalt is er ook kans op het verzakken van de wegen die daar op liggen. Wij kennen nu de omvang van dit risico nog niet. Voor de werkzaamheden die dan nodig zijn om de wegen te herstellen is geen dekking binnen de bestaande onderhoudsgelden. Wij houden de toestand van de wegen in de veenweide gebieden goed in de gaten en informeren u over ontwikkelingen. Als gevolg van deze veenweideproblematiek zal eind 2020 worden gestart met de reconstructie van de Lemsterweg in verband met de versnelde achteruitgang van de kwaliteit. Door uitdroging van het aanwezige veenpakket zijn scheuren en verzakkingen in het wegdek ontstaan. Vanuit onze zorgplicht om de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen is reparatie van de scheuren en verzakkingen noodzakelijk.

Om de doelstelling te monitoren worden de wegen geïnspecteerd op basis van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) methodiek, waarbij de relatie wordt gelegd met de vastgestelde kwaliteitsafspraken uit het beleidsplan. Dit resulteert in een meerjarig inzicht (5 jaar) van planning en begroting. De hieruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden zijn voor deze periode afgestemd op het beschikbare budget in deze begroting.

Groen

Groen komt in vele vormen terug in de openbare ruimte. Het totale areaal groen binnen de gemeente bedraagt ongeveer 112 hectare. Het grootste areaal bevindt zich in de woongebieden. Langs de plattelandswegen staan de meeste bomen. Het beheer vindt plaats op basis van een kwaliteit gestuurd (groen)beheersysteem.

Het groenbeheer is onder te verdelen in verzorging (kwaliteit onderhoud) en technische staat (kwaliteit inrichting). Het openbaar groen wordt op basis van de vastgestelde kwaliteitsafspraken uit het integrale beleidsplan openbare ruimte onderhouden en gerenoveerd. De kwaliteit van de technische staat van het openbaar groen wordt per gebied regelmatig gemeten. Voordat een renovatie wordt uitgevoerd, wordt de ruimtelijke kwaliteit (mooi en functioneel) bekeken.

Eens per drie jaar worden alle 30.000 bomen geïnspecteerd. Wanneer de kwaliteit van een boom daar aanleiding toe geeft (de zogenaamde zorgbomen), wordt er jaarlijks geïnspecteerd en zo nodig nader onderzocht. Extreem droge (en warme) zomers van de afgelopen jaren hebben een negatieve invloed op de kwaliteit van de bomen, beplantingen en gazons. De jaarlijkse inspecties kunnen aanleiding geven om te rapporteren over de veiligheid (zorgplicht) en de benodigde budgetten.

De werkzaamheden betreffende bomen zijn voor de duur van het bomenbeleidsplan afgestemd op het beschikbare budget in deze begroting.

Bruggen, waterwegen en kades

Weststellingwerf heeft 50 bruggen in beheer die bestaan uit 32 bruggen voor fiets-/voetgangersverkeer en 18 bruggen voor autoverkeer. De bruggen variëren van één middelgrote beweegbare brug bij Nijelamer tot meerdere kleine, vaste, houten bruggen voor fiets- en voetgangers. Met de gemeentes Steenwijkerland, De Fryske Marren en Ooststellingwerf hebben we 3 bruggen in gezamenlijk beheer en onderhoud. Via een jaarlijkse monitoring wordt de staat van alle kapitaalgoederen gevolgd. Er wordt eens in de 5 jaar geïnspecteerd.

De beweegbare brug bij Nijelamer zal eind 2020 worden voorzien van een nieuwe elektrische installatie. Na uitvoering van de werkzaamheden en voor het nieuwe vaarseizoen 2021 dient deze brug weer vrij van storingen te kunnen worden bediend door de gebruikers.

In het huidige tracé van het fietspad langs de Linde tussen de A32 en de Kontermansbrug, dat onderdeel uitmaakt van de gebiedsinrichting Beekdal Linde, zijn 11 in slechte staat verkerende houten fietsbruggen aanwezig. Tijdens de uitvoering van het project waarbij een betonnen fietspad wordt aangelegd zullen deze bruggen worden opgeruimd. In het nieuw aan te leggen fietspad worden, voor rekening van de provincie Fryslân, twee composieten bruggen geplaatst welke na afronding van het project in beheer en onderhoud van Weststellingwerf dienen te worden opgenomen.

Openbare verlichting

De gemeente Weststellingwerf heeft in totaal 4.425 lichtmasten in eigendom en beheer (31-8-2020). Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is door de Coöperatie Openbare Verlichting en Inkoop Energie Fryslân vanaf 1 april 2019 aanbesteed. Met onderhoud bedoelen wij het reinigen en schilderen van masten en armaturen. Ook het oplossen van storingen aan de openbare verlichting en vervangen van masten en armaturen valt onder deze aanbesteding.

Zoals bekend zijn wij bezig met het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED verlichting. Dit zal leiden tot een besparing op het energieverbruik.

Riolering

Er wordt invulling gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater. De wijze van de invulling is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Hierin zijn de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen beschreven. Naast het beheer en onderhoud aan het bestaande systeem wordt er nieuwe aanleg en aanpassingen aan het bestaande systeem gepleegd. Uitgangspunt is dit op een doelmatige wijze uit te voeren. Indien mogelijk worden er werkzaamheden in OWO-verband uitgevoerd. Daarnaast werken wij met alle Friese gemeenten, Wetterskip, provincie en Vitens aan maatregelen voor een toekomstbestendige Friese waterketen. Dit is vastgelegd in het Fries bestuursakkoord waterketen (FBWK).

De nieuwe aanleg en aanpassingen zijn de komende periode gericht op het klimaatbestendig maken van de leefomgeving. In het nieuwe GRP 2021-2025 staan de maatregelen beschreven die daarvoor uitgevoerd gaan worden en wat de kosten daarvan zijn.

Tractiemiddelen

De in eigendom zijnde tractiemiddelen worden middels een beheersysteem gemonitord. Uit het oogpunt van continuïteit moet regelmatig materieel worden vervangen. Er is een meerjarig overzicht opgesteld van te vervangen materieel. Dit is vertaald in deze begroting en het bijbehorende investeringsplan.

Gebouwen

Zoals beschreven in de notitie 'Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed' zijn onze gebouwen opgedeeld in twee categorieën:

- functionele panden (dragen bij aan het realiseren van doelen van de gemeente);
- niet-functionele panden (op termijn afstoten).

Het onderhoud van de panden is verdeeld in dagelijks onderhoud en planmatig onderhoud (groot onderhoud en planmatige vervangingen). Volgens de NEN 2767-inspecties wordt het geplande onderhoud vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplanning.

Voor de functionele panden wordt het onderhoud zo gepland dat het niveau 'sober en doelmatig' blijft. Voor ieder functioneel pand is het onderhoud in een meerjarig onderhoudsplan vertaald.

Voor de niet-functionele panden is gekozen om het onderhoud zo minimaal mogelijk uit te voeren. Alleen noodzakelijke maatregelen voor het behoud van de huidige functie en het huidige gebruik van het gebouw worden uitgevoerd.

Voor het verduurzamen van onze vastgoedportefeuille is een plan van aanpak opgesteld, zie programma 8.

Beschikbare middelen voor het onderhoud

	x € 1.000					
Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
tractiemiddelen	171	153	153	153	153	153
gebouwen	691	643	570	510	447	526
wegen	1.633	1.744	1.743	1.743	1.743	1.743
bruggen en duikers	115	149	117	117	117	117
openbare verlichting	78	30	24	24	24	24
openbaar groen	354	356	257	262	264	266
riolering	216	181	181	181	181	181
terreinen	49	83	83	83	83	83
overig	26	41	46	46	46	46
Eindtotaal	3.333	3.380	3.174	3.118	3.058	3.139

Paragraaf Financiering

Paragraaf Financiering

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om informatie te verstrekken over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Wettelijke kaders voor gemeentelijk treasurybeleid vinden we terug in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Gemeentewet met de daaruit afgeleide financiële verordening.

Vanwege de publieke taak van de gemeente gaan we bedachtzaam om met publieke middelen en zijn we transparant over de besteding hiervan. Risicobeheersing is daarbij van groot belang. Mogelijke renterisico's beheersen we via de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Verder stellen we strikte eisen aan het uitzetten van liquide middelen: leningen en garanties mogen in principe alleen worden verstrekt voor de uitoefening van de publieke taak. Voor het overige houden we eventuele overtollige middelen aan in 's rijks schatkist (als gevolg van het verplicht schatkistbankieren) zodat deze beschikbaar blijven voor de uitoefening van de publieke taak.

De uitgangspunten

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door gemeenten niet mogelijk. Door een goede (korte en lange termijn) liquiditeitsprognose te hebben, kunnen gemeenten in het aantrekken van geld sturen op het (tijdig) beschikbaar hebben van lang of kort geld. Met de huidige rentestand zijn de renterisico's die gemeenten daarbij lopen overzichtelijk.

We hebben momenteel nog drie geldleningen.

Risicobeheer

De overheid hanteert 2 instrumenten, binnen de wet Fido, voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van deze normen is het krijgen van een stabiele rentelast over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort structureel dreigt te worden, moet er een langlopende geldlening worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. De berekening van de kasgeldlimiet voor de komende jaren is als volgt:

	x € 1.000			
Kasgeldlimiet	2021	2022	2023	2024
Begrotingsvolume	79.654	79.113	78.046	78.308
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
De kasgeldlimiet in euro's	6.771	6.725	6.634	6.656

Renterisicobeheer

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Onze ruimte binnen deze norm is als volgt:

x € 1.000				
Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024
Begrotingsvolume	79.654	79.113	78.046	78.308
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Toegestane renterisiconorm	15.931	15.823	15.609	15.662
Renteherziening op vaste schuld (opgenomen)	0	0	0	0
Renteherziening op vaste schuld (uitgezet)	0	0	0	0
Aflossingen	3.345	3.345	3.345	3.345
Huidige renterisiconorm	3.345	3.345	3.345	3.345
Ruimte binnen de toegestane renterisiconorm	12.586	12.478	12.264	12.317

Kredietrisico op verstrekte gelden en gegarandeerde leningen

De rentedragende leningen bestaan voornamelijk uit aan (voormalig) ambtenaren verstrekte hypothecaire geldleningen. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen hypothecaire geldleningen meer mogen verstrekken aan hun personeel. Jaarlijks wordt hier op afgelost. Hierdoor stijgen onze geldmiddelen. Het risico op de portefeuille is relatief klein, vanwege de hypothecaire zekerheden die tegenover de geleende gelden staan. Er is wel sprake van een (beperkt) renterisico omdat geldnemers hun rentevooraarden (kosteloos) kunnen aanpassen gedurende de looptijd. Echter, de meeste geldnemers hebben inmiddels hun rechten om de rentevooraarden aan te passen verbruikt.

Daarnaast hebben we verschillende (indirecte) garanties afgegeven. Op deze garantstellingen wordt in de regel regulier afgelost door de geldnemers. Met betrekking tot de gegarandeerde leningen betreft het veelal geldnemers in de zorg, sociale woningbouw of (sport)verenigingen. Omdat voor de leningen aan de woningcorporaties het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het kredietrisico voor de gemeente als minimaal worden beschouwd.

x € 1.000	
Verstrekte geldleningen en gegarandeerde leningen	Ultimo 2020
Rentedragende leningen	1.802
Gegarandeerde geldleningen (100%)	3.397
Indirect gegarandeerde geldleningen (WSW-achtervang)	30.279
Totaal	35.478

Gemeentefinanciering

De gemeente hanteert een integrale financieringssysteem. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente op enig moment. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling (een iets oplopende rente voor de langere looptijden) wordt goed gekeken naar de liquiditeitsbehoefte en deze wordt afgezet tegen de opgave om de schuldpositie te verbeteren in absolute zin: uitgangspunt daarbij is een beheersbare schuld waarop op reguliere basis aflossingen plaatsvinden. We laten daarbij de kortlopende schuld niet onnodig hoog oplopen waardoor lang geld moet worden aangetrokken op een voor onze gemeente ongunstig moment: een evenwichtige spreiding van de aflossingen en rentebetalingen is belangrijk bij een beheersbare liquiditeitsbegroting.

Schuld als aandeel van de exploitatie

Ter bevordering van de onderlinge vergelijkbaarheid zijn overheden verplicht om volgens vooraf gestelde richtlijnen onder andere de netto-schuldquote als kengetal te publiceren in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Leningenportefeuille

Het verloop van onze leningenportefeuille staat in de geprognosticeerde balans (zie onder "Uiteenzetting van de financiële positie").

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft een indicatie of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk is. Het beeld wat structureel lijkt, voor de komende jaren, is dat aantrekken van een vaste geldlening onvermijdelijk lijkt te zijn. Wel zijn er zijn liquide middelen beschikbaar, onder andere door schatkistbankieren, zodat we niet (volledig) hoeven te financieren.

	x € 1.000			
Financieringsbehoefte per 31 december	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen	29.714	28.208	27.410	27.184
Voorzieningen	6.087	6.066	6.041	6.040
Vaste geldleningen	48.542	45.197	41.852	38.507
	84.343	79.471	75.303	71.731
Vaste activa	78.136	69.745	64.898	60.654
Voorraden	22.289	21.135	19.925	20.113
Bijstelling op basis van geïnteriseerde risico's			2.800	5.600
	100.425	90.880	87.623	86.367
Financieringstekort (-) danwel overschot (+) per 31 december	- 16.082	- 11.409	- 12.320	- 14.636

De wijze van rentoerekening

In het volgende renteschema staat hoe voor alle jaren de rentoerekening in deze begroting is vormgegeven. Het renteresultaat is verantwoord bij het Overzicht algemene dekkingsmiddelen, taakveld treasury.

	x € 1.000			
Renteschema	2021	2022	2023	2024
Externe rentelasten over de korte en lange termijn	1.761	1.662	1.563	1.465
Externe rentebaten	39	38	38	37
Totaal door te berekenen rente	1.722	1.624	1.525	1.428
Rente die doorberekend wordt aan de grondexploitaties	665	604	578	549
Rente over eigen financieringsmiddelen				
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.116	1.157	1.134	1.108
	1.781	1.761	1.712	1.657
Renteresultaat op het taakveld treasury	-59	-137	-187	-229

EMU saldo

Tussen het kabinet en de lokale overheden zijn afspraken gemaakt over het beheersen van het EMU-saldo. Afsproken is dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3% van het bruto binnenlands product niet is toegestaan. Het voor 2021 begrote EMU-saldo voor onze gemeente bedraagt € 6.853.000 negatief.

Overige ontwikkelingen

Schatkistbankieren

Door de wet over schatkistbankieren zijn de decentrale overheden verplicht het grootste deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2021 ongeveer € 597.000.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

De onderdelen inkoop & aanbesteding, informatisering & automatisering, documentaire informatievoorziening, financiële- en personele administratie als ook verzekeringen en business intelligence worden toegelicht in de paragraaf OWO-samenwerking.

Informatieveiligheid en privacy

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. We maken steeds meer en vaker gebruik van informatiesystemen en (digitale) gegevensuitwisseling met overheidsorganisaties, (keten)partners, burgers, bedrijven en instellingen. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennismaken of manipuleren van gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het kan ook leiden tot boetes of imagoschade. Een betrouwbare informatievoorziening is nodig voor het goed functioneren van de gemeente. Het is ook de basis voor het beschermen van de rechten van burgers en bedrijven.

De komende jaren blijft onze gemeente inzetten op het verhogen van de informatieveiligheid en het zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Dat doen we onder andere met het:

1. implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO);
2. voldoen aan de privacywetgeving, waaronder het doorontwikkelen van de toezichthoudende taak van de Functionaris Gegevensbescherming (FG);
3. vergroten en borgen van het informatiebeveiligings- en privacybewustzijn van medewerkers;
4. afleggen van verantwoording via de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), de zelfevaluatie BRP (Basisregistratie personen) en de zelfevaluatie PNIK (Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten).

Rechtmatigheid

De gemeente moet bij de uitvoering van de gemeentelijke taken handelen volgens wettelijke richtlijnen. Het gaat hierbij om de rechtmatigheid van beheershandelingen die tot financiële transacties leiden. Deze financiële transacties worden in de jaarrekening verantwoord. Daarbij worden via interne controle de verordeningen op juistheid van handelen en rechtmatige totstandkoming getoetst. De kaders en belangrijkste activiteiten op het gebied van rechtmatigheid zijn vastgelegd in het beleidsplan interne beheersing en het jaarplan interne controle. Het speerpunt in het beleidsplan Interne Beheersing 2020-2022 is hoe we vanaf 2021 als organisatie kunnen voldoen aan de vereisten van de rechtmatigheidsverklaring. De invoering hiervan in de organisatie wordt stapsgewijs aangepakt.

Met ingang van 2021 wordt namelijk de invulling van de accountantsverklaring gewijzigd. De jaarstukken 2021 moeten een rechtmatigheidsverklaring van het college hebben. Jaarlijks legt het college in de rechtmatigheidsverklaring verantwoording af aan de raad over de mate waarin de bedrijfsvoering van onze gemeente financieel en organisatorisch in control is. De accountant geeft over de jaarrekening en de rechtmatigheidsverklaring van het college een oordeel over het getrouwe beeld. Daarmee vervalt het oordeel over de rechtmatigheid van de achterliggende beheershandelingen van de accountant. Dit wordt voortaan meegenomen in de getrouw beeld verklaring zelf. Het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2020 wordt eind 2020/begin 2021, samen met het normenkader, ter vaststelling voorgelegd aan de Raad.

Organisatieontwikkeling

We ontwikkelen ons in 2021 verder naar de organisatie die we voor ogen hebben: 'een flexibele, op de samenleving gerichte organisatie, die zich kenmerkt door Professionele dienstbaarheid, Integraliteit en Maatwerk (PIM)'.

Flexibele organisatie

De Coronacrisis heeft voor een versnelling gezorgd in het flexibel werken in de organisatie. In 2021 werkt een groot deel van onze medewerkers plaatsafhankelijk. We gaan niet terug naar de tijd voor Corona. We werken vanaf 2021 naar verwachting in een hybride werkvorm waar we thuiswerken, maar elkaar ook ontmoeten op onze werklocaties. We passen de kantoorinrichting hierop aan. Het gemeentehuis richten we in als ontmoetingsplek waar we samen werken, overleggen en met elkaar in verbinding staan. We verwachten de aanpassingen vooralsnog te kunnen doen binnen bestaande budgetten.

PIM en proeftuinen

De PIM werkgroepen gaan in 2021 verder waar we voor Corona waren gebleven. We gaan verder op expeditie door met elkaar in gesprek te gaan, van elkaar te leren en informatie met elkaar te delen. Om verbetering van integraliteit en professionele dienstbaarheid kracht bij te zetten werken we aan interne proeftuinen/labs. Medewerkers gaan vanuit verschillende vakgebieden aan de slag met vraagstukken. Ook experimenteren we met vernieuwde vormen van klantcontact en participatie. We verwachten hiermee op het gebied van houding en gedrag een professionaliseringslag te maken gericht op het aansluiten bij de dienstbare eerste overheid.

De PIM ontwikkelingen en pensionering van de adjunct-gemeentesecretaris zijn aanleiding om naar de organisatiestructuur te kijken.

Uitvoering Human Resources Management (HRM)

PIM op expeditie is leidend voor het HR beleid en verankerd in onze personeelsinstrumenten zoals werving & selectie, introductie, leren en de gesprekscyclus. In 2021 besteden we extra aandacht aan leren, de gesprekscyclus en arbeidsomstandigheden.

Leren

Leren en ontwikkelen doen we op verschillende manieren en in verschillende vormen. Dit kan individueel, 'on the job', in proeftuinen, maar ook digitaal. Onze online leeromgeving de 'Weststellingwerf academie' bouwen we verder uit met maatwerkopleidingen en leerlijnen specifiek voor onze organisatie. Kennis van werkwijzen in de organisatie komt hiermee voor iedereen op eenzelfde manier beschikbaar. We gebruiken de ontvangen subsidie van het A&O fonds hiervoor.

Om het leren in proeftuinen kracht bij te zetten besteden we aandacht aan leren in samenwerkende groepen. We werken dit uit in ons concernbrede opleidingsprogramma.

Gesprekscyclus

Binnen de jaarlijkse plannings- en beoordelingsgesprekken bouwen we ruimte in voor 360 graden (door meerdere mensen gegeven) feedback en feedforward (benadrukt positief en gewenst gedrag in de toekomst). Dit inzicht draagt bij aan bewustwording van gewenst gedrag en aanwezige sterktes.

Arbeidsomstandigheden

Het thuiswerken en hybride werken in de toekomst vraagt een andere manier van aandacht besteden aan arbeidsomstandigheden. Onze zorgplicht die we als werkgever hebben wijzigt niet, het zicht op de arbeidsomstandigheden van medewerkers wel. We ontwikkelen beleid dat aansluit bij deze nieuwe werkelijkheid. We gaan bijvoorbeeld aan de slag met i-arbo gericht op virtuele hulp voor goede arbeidsomstandigheden. Ook komen we medewerkers tegemoet in noodzakelijke faciliteiten voor een thuiswerkplek. We gaan er vooralsnog vanuit dat we dit binnen bestaande budgetten kunnen opvangen.

Ziekteverzuim

We streven ernaar onder de landelijke verzuimnorm van het A&O fonds van 4,6% te blijven.

Kenmerken		realisatie 2019 West	begroting 2020	begroting 2021
	Begrotingscijfers / rekeningcijfers			
	Fte (inclusief griffie en excl. boventalligen)	282,67	307	310
	Personen	318	318	330
	loonsom (x 1.000)	16.666	19.626	20.565
	Percentage man	50,94		
	Percentage vrouw	49,06		
	Gemiddelde leeftijd in jaren	47,63		
	Dienstverband > 10 jaar	37,73%		
	Instroom	13,21%		
	Doorstroom	5,03%		
	Uitstroom	7,86%		
	Ziekteverzuimpercentage	5,29%	4,10%	
	Meldingsfrequentie verzuim	1,02	1,40	

Paragraaf OWO-samenwerking

Paragraaf OWO-samenwerking

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Bestuursovereenkomst

De bestuursovereenkomst OWO-samenwerking van 2015 heeft per 1 juli 2017 de voltooiing van de bouw van de drie OWO-afdelingen bereikt. Na de bouwfase verkeren de OWO-afdelingen nu in de fase van continue verdere ontwikkeling en professionalisering en dat verloopt naar wens. De OWO-afdelingsplannen zijn de basis voor de onderlinge ambities, de bestaande afspraken en de financiële vereffening en verrekening tussen de drie gemeenten. Een uniek construct in Nederland. Nieuwe plannen of beleidsopgaven pakken de drie gemeenten, waar mogelijk, gezamenlijk op. Bij actuele of nieuwe (beleids)vraagstukken maken de OWO-gemeenten gebruik van elkaars kennis, kunde en/of capaciteit. Op deze manier lukt het de drie gemeenten om sneller en effectiever in te spelen op landelijke, provinciale of regionale opgaven. Een mooi voorbeeld hiervan is de invoering van de Omgevingswet.

Medio 2019 is een bijeenkomst van de drie OWO-gemeenteraden geweest waarin de raadsleden meegenomen zijn in de stand van zaken van de OWO-samenwerking en de ontwikkeling hiervan. Tijdens deze bijeenkomst is ook bij de raadsleden gepeild hoe zij aankijken tegen de samenwerking. Oogst van deze avond is dat de drie raden overwegend positief aankijken tegen de OWO-samenwerking. De drie OWO-gemeenteraden hebben ook gevraagd om een OWO-visie (strategische agenda) op papier te zetten. Aan deze opdracht is een vervolg gegeven door het opstellen van een document met de volgende onderdelen:

1. Waarom werken de drie gemeenten samen in de huidige samenwerking op basis van een bestuursovereenkomst?
2. Een inventarisatie vanuit de OWO-afdelingen waar de huidige samenwerking verbeterd en verder ontwikkeld kan worden.
3. Kansen voor verdere/meer samenwerking: mogelijkheden voor 'uitbouwen' van de samenwerking onder de huidige vorm en uitgangspunten.
4. De politieke wenselijkheid van de richting waarin de samenwerking zich ontwikkelt en een ambtelijke inventarisatie van de richting:
  - a. visie en/of inzichten van (een delegatie van) de drie gemeenteraden;
  - b. bestuurlijke (drie colleges) visie en/of inzichten over de richting;
  - c. ambtelijke (directies en MT's) visie en/of inzichten over de richting.

In de zomer van 2020 is een concept OWO-visie (strategische agenda) door de drie OWO-colleges opgesteld op basis van een aantal bijeenkomsten. Dit concept is schriftelijk (vanwege de COVID-19-maatregelen kon een interactieve werksessie geen doorgang vinden) aan de drie OWO-gemeenteraden voorgelegd met een aantal gerichte vragen. Deze consultatieronde is in het derde kwartaal van 2020 afgerond. De input zal worden verwerkt en de definitieve versie zal eind 2020 met de drie gemeenteraden gedeeld worden.

OWO afdelingen

OWO-afdelingen: het fundament van onze samenwerking

www.weststellingwerf/organisatie/owo-samenwerking

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer een derde van de medewerkers.

Ook buiten onze gemeenten is de OWO-samenwerking een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband: samen waar het kan én met behoud van eigenheid. Onverminderd zetten de afdelingen zich in voor de vier K's:

1. meer Kwaliteit
2. vergroten Kennis
3. vermindering Kwetsbaarheid
4. minder (meer) Kosten

In de tweede helft van 2017, op het moment dat het einde van de bouwfase in beeld kwam, zijn de OWO-directie met de OWO-afdelingshoofden in gesprek gegaan over de toekomst en verdere ontwikkeling van de OWO-samenwerking. De OWO-samenwerking is uniek en er staat een hele mooie basis. Cliché of niet, maar 'stilstand is achteruitgang' ligt op de loer. Om dit niet te laten gebeuren is eind 2018 een lijstje met prioriteiten opgesteld waarmee de OWO-samenwerking, gelet op alle ontwikkelingen buiten en binnen, de komende jaren aan de slag wil.

Deze prioriteiten zijn:

1. OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen
OWO 2.0 - zoektocht OWO-identiteit
2. Ambities en inrichting dienstverleningsconcept
3. Door ontwikkelen inkoop- en aanbestedingsbeleid
4. Door ontwikkelen GEO-informatie
5. Positioneren verzekeringen
6. Harmonisatie APV
7. Actualiseren VTH-beleidsplan
8. Omgevingswet
9. Informatieveiligheidsbeleid en privacy
10. Innovatie

Afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) (gemeente Opsterland)

Het landschap waarin VTH zich bevindt, is volop in beweging. Vooral de komst van de Omgevingswet zorgt voor een ingrijpend veranderingsproces.

Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving fysieke leefomgeving

Voor de periode 2020-2024 is een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan. Het beleidsplan geeft richting aan de prioriteiten voor de afdeling VTH: een verschuiving van minder periodieke milieucontroles (onder andere veroorzaakt door verschuiving van deze taken naar de FUMO) naar meer tijd voor natuur, landschap en groen en meer aandacht voor de openbare ruimte. Daarnaast zijn energietransitie en ondermijning belangrijke aandachtspunten. De afdeling werkt aan accentverschuivingen in taken en competenties om de beleidsdoelen te kunnen realiseren. Mede ingegeven door een recent rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening is monitoring van resultaten nadrukkelijk in de uitvoeringsorganisatie opgenomen.

Omgevingswet

De Omgevingswet lijkt op 1 januari 2022 in werking te treden. Dit betekent niet dat op deze datum alle doelen uit deze wet gerealiseerd moeten zijn. Voor een aantal minimale eisen geldt dit wel maar een verdere implementatie loopt tot 2028. De drie gemeenten en de OWO-afdelingen trekken nauw samen op om op tijd klaar te zijn. Grote klussen zijn er op het gebied van automatisering en opleiden personeel. Ook de afstemming met de ketenpartners is van groot belang, vooral met de FUMO. In de begrotingen is hiervoor geld gereserveerd. De Omgevingswet zal ook gevolgen hebben voor de legesopbrengsten: meer vergunningsvrij bouwen zal tot minder legesinkomsten leiden. De impact nemen we mee in de begroting van 2022.

Afdeling Beheer en Registratie (gemeente Ooststellingwerf)

Digitalisering

Een rode draad die bij beide teams (Backoffice Sociaal Domein en Belastingen & Vastgoedinformatie) is te herkennen, is de voortschrijdende digitalisering. Niet alleen in de reguliere werkprocessen dat heeft geleid tot een reductie van het aantal fte's, maar ook in de ontwikkelingen voor het komende jaar en de daarop volgende jaren. Dan gaat het over nieuwe applicaties, koppelingen tussen basisregistraties, digitaal registreren et cetera. Daarnaast hebben ook de wijzigingen in wet- en regelgeving grote invloed en ook hierin speelt de digitalisering een prominente rol zoals bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de invoer van landelijke administratieprotocollen. Deze veranderingen en ontwikkelingen hebben hun effect op het type medewerker dat deze werkzaamheden uitvoert, de mandateringen en de overdracht van werkzaamheden aan de OWO-afdelingen.

Monitoring uitgaven zorg

De afdeling is vertegenwoordigd in de diverse werkgroepen die de ontwikkeling van de uitgaven van de diverse onderdelen (Jeugd, Wmo et cetera) volgen. De capaciteit die hiermee gemoeid is, vangt de afdeling op binnen de reguliere capaciteit.

Invoering omgevingswet

De afdeling Beheer en Registratie neemt actief deel aan de werkgroep die de invoering van de Omgevingswet begeleidt. De capaciteit die hiermee gemoeid is wordt opgevangen binnen de reguliere capaciteit.

WOZ-waarden op basis van oppervlakte

Met ingang van 2022 moeten de woningen getaxeerd worden op basis van de oppervlakte in plaats van inhoud. Hiermee is gestart in 2019 en in 2022 vindt de eerste herwaardering plaats op basis van de oppervlakte. Het jaar 2021 is een testjaar en een jaar waarin de puntjes op de I worden gezet. We hebben voor 2019 en 2020 incidentele gelden ontvangen.

Aanbesteding

Er zijn verschillende applicaties waarvan de contracten aflopen die we niet meer rechtmatig kunnen verlengen. Daarom zullen we opnieuw moeten aanbesteden. De voorbereidende werkzaamheden voor de OWO-brede aanbesteding zijn in 2020 gestart en beide teams, zowel Backoffice Sociaal Domein als Belastingen & Vastgoedinformatie, nemen hieraan deel.

Afdeling Bedrijfsvoering (gemeente Weststellingwerf)

De afdeling Bedrijfsvoering levert advisering, ondersteuning en uitvoering van taken op het gebied van informatisering en automatisering, business intelligence, de documentaire informatievoorziening, de personeels- en salarisadministratie, inkoop en verzekeringen en de financiële administratie.

Informatisering en Automatisering (I&A)

De informatie- en communicatietechnologie (ICT) heeft vanaf 2021 extra geld nodig. Dit is bij de kadernota gemeld en aangevraagd. Veel digitaliserings- en automatiseringstaken hebben wij in het verleden al gedaan met het beschikbare geld. Maar de digitale verandering gaat door en hiervoor is nog veel nodig. Ook is extra geld nodig voor stijgende prijzen en contracten. ICT is niet meer weg te denken en is onderdeel van ons dagelijks bestaan. Onze OWO-ICT is voor:

- ruim 80.000 inwoners en bedrijven, en
- ongeveer 900 gebruikers.

Daarnaast werken wij samen met andere overheden en partners. Wij hebben hierin een wettelijke taak waarvoor eisen gelden. Onze data moet betrouwbaar en beschikbaar zijn. ICT moet het gewoon doen, snel werken, veilig en betrouwbaar zijn. Deze aanvraag voor extra geld is nodig om te blijven zorgen voor:

- veiligheid en snelheid van ons netwerk,
- alle gebruikers in ons netwerk,
- nieuwe inrichting werkplek,
- digitale diensten aan onze bedrijven en burgers,
- opslaan en delen van informatie,
- digitale werkprocessen.

In 2021 bieden I&A en DIV een voorstel aan voor het vaststellen van een informatievisie. Daarnaast zullen in 2021 de veiligheid en de beschikbaarheid van betrouwbare data en het blijven voldoen aan de wetgeving (AVG, BIG, BIO enzovoorts) belangrijke speerpunten zijn.

Door de versnelde uitrol van het op afstand werken door de COVID-19-maatregelen en het uitrollen van mobiele werkplekken in de drie gemeenten (onder andere laptops) zal ook in 2021 het werken op locatie en vanuit thuis of elders de nieuwe werkelijkheid zijn. We breiden de middelen en voorzieningen in 2021 waar nodig of gewenst verder uit en zetten het optimaliseren voort.

In 2021 moeten we een groot deel van het bestaande applicatielandschap en de daarbij behorende voorzieningen in de ketens van alle processen Europees aanbesteden en gunnen. De projectvoering is in 2020 voorbereid en rond de zomer van 2021 is bekend op welke manier en met welke leverancier(s) we voor de toekomst gaan bouwen aan de continuering van onze informatievoorziening, gegevensbeheer, uitwisseling van gegevens en de functionele toepassingen. De rechtmatigheid van de aanbesteding en de functionele wensen van alle proceseigenaren in de drie huizen gaan we in OWO-samenwerking bedienen.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)

De nazorg van de invoering van het zaakgericht werken in OWO-verband vraagt aandacht. Zaakgericht werken biedt centraal inzicht in alle lopende zaken en ondersteunt volledige digitale dossiervorming. De uitfasering en ontsluiting van informatie van de bestaande documentaire management systemen (DMS) zoals Corsa en Decos rollen we uit en borgen we.

Vanuit de Archiefwet en de provincie als toezichthouder liggen grote opgaven om te voldoen aan de inrichting en het actueel zijn van de informatievoorziening en archiefvorming. Hiervoor zijn aanvullende middelen ingezet. Dit proces duurt nog zeker tot 2023, net als de extra inzet van personeel.

Binnen het ruimtelijk domein zal de naderende invoering van de Omgevingswet een grote rol gaan spelen. Daarbij staat een goede informatievoorziening voor zowel de ambtenaar als de burger centraal. Dit betekent dat we moeten investeren in een goede kwaliteit van onze gegevens.

Inkoop

Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid gaan we in 2021 het bestaande beleidskader hanteren en de toepassing stimuleren. Wij faciliteren, motiveren en sturen daarbij op onze beleidsdoelen: lokaal- en regionale inkoop daar waar dat kan. Het actieplan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) rollen we verder uit waar het ambtiedocument circulaire economie Fryslân deel van uitmaakt.

Het thema Beter Aanbesteden, waarin wij met het ministerie landelijk zijn opgetrokken wordt toegepast. Dit heeft als doel het verbeteren van de inkoop van diensten en producten zodat het slimmer, beter en makkelijker wordt voor zowel ondernemers als overheden.

Verzekeringen

We ontwikkelen het onderwerp verzekeringen binnen de OWO-gemeenten verder met als focus risicomangement: bewustwording van wat, wanneer verzekerd moet zijn. In 2021 gaan wij werken volgens het in 2020 gepresenteerde verzekeringenbeleidskader. De groei in het aantal claims en verzekeringen voor de gemeenten zorgt er tevens voor dat gemeenten in control moeten zijn. Door deze ontwikkelingen bestaat het risico dat in de komende jaren de grote verzekeraars premies en het eigen risico gaan verhogen. Voor deze begroting was er nog geen aanleiding om de budgetten hierop aan te laten passen. We volgen de marktontwikkelingen op de voet.

Financiële administratie

Het op tijd binnen de gestelde kaders betaalbaar stellen van facturen is een continu proces waarbij de norm is dat minimaal 95 procent van de onbetwiste facturen binnen dertig dagen betaald zijn. Het verwerken, muteren en verantwoorden van onze financiën in combinatie met het ontsluiten van deze informatie is in combinatie met onze ondersteuning voor de reguliere planning- en controlcyclus een prominente activiteit.

Personeels- en salarisadministratie

De personeels- en salarisadministratie (PSA) faciliteert gebruikers met het softwarepakket e-HRM waarmee zij eenvoudig, overal en altijd hun zaken kunnen inzien of regelen, zoals de salarisspecificatie, declaraties, verlofregelingen en secundaire arbeidsvoorwaarden. Leidinggevendenden krijgen (digitale) ondersteuning in het werken met digitale personeelsdossiers. Daarnaast ondersteunt PSA de (werving- en selectie)processen en overige vraagstukken van HRM.

Nieuwe ontwikkelingen

Onderstaand melden wij thema's waarvan wij voorzien dat zij nog in 2021 een rol gaan spelen maar waar vooralsnog geen financieel gevolg aan is gegeven in deze begroting. Zodra over deze thema's meer bekend is op gevolg, benodigde acties en financiële middelen wordt dit bekend gesteld en in de eerstvolgende reguliere processtap van de Planning & Control cyclus meegenomen.

1. Veranderende en nieuwe wetgeving

1.1 Wet open overheid: deze wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De impact voor de OWO-gemeenten is momenteel lastig in te schatten en nader onderzoek is nodig. Ook de Eerste Kamer heeft de behandeling voorlopig opgeschort om ruimte te geven voor nader onderzoek naar de impact van de wet voor overheden. Er bestaat brede consensus over het belang van de Wet open overheid, maar nog niet over de invulling. De strekking van de wet is duidelijk: actiever en transparant (overheids)informatie delen. En dit stelt eisen aan de kwaliteit van de informatiehuishouding (archivering, systemen, processen, publicatiekanalen) en aan de kennis van betrokken medewerkers.

1.2 Archiefwet 2021: deze wet is in voorbereiding en heeft gevolgen door de verkorting van de termijnen voor de overbrenging van archiefstukken van twintig jaar nu naar tien jaar straks. Ook gelet op het interbestuurlijk toezicht (IBT) vanuit de provincie zijn extra inspanningen nodig om te kunnen voldoen aan datgene wat in het Verbeterplan door de toezichthouder wordt gevraagd.

2. Informatisering, digitalisering en automatisering

In 2019 is onderzoek gedaan naar de inrichting van een voor de toekomst bestendige informatievoorziening in de OWO-samenwerking. Uit dit onderzoek is een aantal aandachtsgebieden naar voren gekomen. De uitwerking van deze aandachtsgebieden vindt in 2020 en 2021 plaats en heeft budgettaire consequenties.

2.1 Data gedreven werken: om hier invulling aan te geven zoeken we regionaal de aansluiting bij Data Fryslân in Leeuwarden. Dit is om Proces- en projectvoeringkosten om data gedreven werken te optimaliseren.

2.2 Nieuwe rollen en functies zoals IT-architect, Informatie Architect, Change Management (ITIL-procesvoering) en Incidentbeheerder. Om de kwetsbaarheid op het gebied van netwerkbeheer te verminderen is aanvullende spreiding van kennis noodzakelijk. Voor een belangrijk deel zetten we de beschikbaar gekomen vacatureruimte (1 fte) in. Om het gehele pakket kwalitatief goed en toekomstbestendig af te dekken is aanvullend nog 1 fte nodig.

2.3 Nieuwe rol en functie van strategische Informatiemanager.

3. Archiefverplichtingen en werkvoorraad wegwerken DIV

Om de achterstanden en de werkvoorraad weg te werken en de archieven op orde te brengen is zowel in 2021 als ook in 2022 en 2023 nog extra inhuurcapaciteit nodig. Het gaat vooral om uitvoeringstaken bij DIV zoals scannen, registreren, archiveren, inventarissen overbrengen en het doen van kwaliteitscontroles. Archieven moeten op orde zijn, zoals de Archiefwet voorschrijft. Als dit niet het geval is dan kan er sprake zijn van taakverwaarlozing.

gemeente

Weststellingwerf

Aan de ontstane situatie ligt een aantal redenen ten grondslag. Er is sprake van een hoog ziekteverzuim en langdurige uitval van medewerkers en het is lastig mensen te vinden met de juiste competenties. Daarnaast is er sprake van een hybride situatie (zowel papier als digitaal archiveren in 2019 en 2020) met dubbele werkzaamheden tot gevolg. We hebben ook te maken met verschillende werkwijzen in de drie OWO-gemeenten en we moeten systemen en processen opnieuw opbouwen die nog niet optimaal werken. Deze werkzaamheden zijn majeur en veel omvattend; op de procesvoering is nog zeker voor drie jaar extra inzet noodzakelijk.

Paragraaf Verbonden Partijen

Paragraaf Verbonden Partijen

Portefeuillehouder(s)	College
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

Wij hebben een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden waarin meerdere gemeenten en/of andere instellingen participeren. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. De samenwerkingsvormen duiden we aan met het begrip 'verbonden partijen'. Hieronder verstaan we een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Met bestuurlijk belang bedoelen we: de gemeente heeft zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Onder financieel belang verstaan we: het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie op verbonden partijen

Onze visie op verbonden partijen is dat de gemeente alleen participeert in een verbonden partij als daarmee de publieke taak is gediend. Er zijn diverse redenen om deel te nemen aan een verbonden partij. In de gemeenschappelijke regeling of in de statuten is de doelstelling van de verbonden partij geformuleerd.

Hoewel dat niet bij elke samenwerkingsvorm expliciet wordt vermeld, gaat het vaak om:

- Efficiency voordeel door grotere schaal;
- Risicospreiding;
- Grotere machtspositie ten opzichte van andere partijen in de markt;
- Onvoldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) in eigen huis;
- Beter kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.
- Wettelijke verplichting

Zeggenschap in de praktijk

De gemeente kan invloed uitoefenen door middel van:

- besturen van stichtingen en gemeenschappelijke regelingen
- vergadering van aandeelhouders
- raad van commissarissen
- toezicht

Wij wenden onze invloed aan als het gaat om sturing op (onder andere) financiën, risico's en toekomstvisie.

Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur. Hierdoor is de directe invloed per definitie beperkt. Bij een meerderheid voor een voorstel zal de minderheid zich moeten schikken. De democratische controle op de verbonden partijen ligt bij de gemeenteraad. Collegeleden die deel uitmaken van een bestuur van een verbonden partij, leggen verantwoording af aan de raad.

Financieel belang

Het financiële belang in een verbonden partij staat per instelling in de tabel onderaan deze paragraaf.

Beleidsontwikkelingen enkele verbonden partijen

Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân (VRF) levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân. De VRF richt zich op brandweezorg, publieke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg en crisisbeheersing. Het beleid van de VRF richt zich op het bevorderen van samenwerking en beter gebruik maken van informatie en technologie. De begroting is opgebouwd uit 4 onderdelen:

1. GGD;
2. Crisisbeheersing;
3. Brandweer
4. Organisatie

Ad 1. GGD

De hoofdambitie van de GGD is "we gaan de komende vier jaren gezondheidswinst boeken". De GGD richt zich daarom in 2021 op de volgende speerpunten:

- Gezondheid krijgt in alle omgevingsvisies een plek;
- Kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid;
- De huidige vaccinatiegraad blijft op peil;
- Minder druk op de specialistische hulp en zorg;
- Het voorkomen en bestrijden van antibioticaresistentie;
- Niemand valt tussen wal en schip.

Ad 2. Crisisbeheersing

In 2021 gaat de afdeling crisisbeheersing met de volgende speerpunten aan de slag:

- Risico's in beeld te hebben door middel van een actueel risicobeeld en het veiligheidsbewustzijn van burgers te vergroten;
- de netwerksamenleving binnen de crisisorganisatie verbeteren;
- De crisisorganisatie bekwaam en up to date houden;
- De advisering verbeteren bij evenementen en de zorg continuïteit bij crises;
- Leren van evaluaties en belevingsonderzoeken.

Ad 3. Brandweer

In 2020 gaat de brandweer met de volgende speerpunten aan de slag op het gebied van brandweer:

- Samen aantoonbaar paraat en vakbekwaam;
- Risicobewust en risicogericht samenwerken.

Ad 4. Organisatie

Voor de VRF als organisatie staan de volgende drie speerpunten centraal:

1. Digitalisering van alle dienstverlening aan inwoners van Fryslân;
2. Duurzaamheid voorbeeldgedrag: in 2022 staat nul op de meter;
3. Uitstekend werkgeverschap: in 2020 is de VRF een 'Great Place To Work'.

Welstandszorg Hûs en Hiem

Hûs en Hiem verzorgt de welstandsadviesing voor de gemeenten in Fryslân. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2022 vervalt de huidige vorm van de welstandstoetsing. Onder aansturing van de Vereniging Friese Gemeenten wordt onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de welstandstoets. Op basis van het rapport "Borging en versterking ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving" wordt de discussie verder gevoerd. In 2021 zal besluitvorming plaatsvinden.

FUMO

De nieuwe begroting van de FUMO is voor het eerst sinds een aantal jaren nagenoeg gelijk aan de begroting van het vorige jaar. Voor Weststellingwerf zit er zelfs een klein voordeel in van € 1000. De FUMO krijgt meer en meer grip op haar bedrijfsprocessen waardoor de efficiency toeneemt. Ontwikkelingen zoals de Omgevingswet zullen wel extra inzet vragen, maar aan de andere kant is het weerstandsvermogen eerder op het gewenste niveau dan verwacht. Al met al heeft dit tot gevolg dat de gemeentelijke bijdrage niet stijgt in 2021. OWO blijft inzetten op een goede verbinding met de FUMO en is actief betrokken bij een aantal primaire bedrijfsprocessen om zodoende recht te doen aan één van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening in 2019.

Omrin

Wij zijn samen met de Friese gemeenten (met uitzondering van Smallingerland) aandeelhouder van Afvalsturing Friesland (met handelsnaam Omrin).

Omrin is tot stand gekomen vanuit de wens tot meer integrale samenwerking op het gebied van afval. Doelstelling van de samenwerking is een betere kostenbeheersing en meer invloed op het ketenbeheer. De aangesloten gemeenten hebben een leveringsplicht van huishoudelijk afval aan Omrin.

De visie van Omrin is: "Van grondstof naar product, van product naar afval, van afval terug naar grondstof. Hoe beter we kringlopen sluiten, des te minder grondstoffen we nodig hebben".

Op Ecopark de Wierde staat de scheidings- en bewerkingsinstallatie. Machines halen zoveel mogelijk herbruikbare afvaldeeltjes uit het huishoudelijk afval. Het afval dat overblijft, gaat naar de ReststoffenEnergieCentrale (REC) in Harlingen. Door dit afval te verbranden, wordt duurzame energie opgewekt. Omrin is voortdurend bezig met doorontwikkeling en geeft onder meer inhoud aan de overgang Van afval naar grondstof (Vang).

De Marrekrite

Voor de aanleg en onderhoud van recreatieve voorzieningen in Friesland is in 1957 De Marrekrite ingesteld. De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van meer dan 3.800 gratis aanlegplaatsen en het wandel- en fietsknooppuntennetwerk. Ook het aanleggen, aanpassen en uitbreiden van het wandel- en fietsknooppuntensysteem en het beheer en onderhoud van routenetwerken (borden) gebeurt door de Marrekrite. Het onderhoud van de fiets- en wandelpaden blijft een taak van de provincie en de gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling (GR) Sociale werkvoorziening Fryslân

Als uitkomst van de herstructurering SW bedrijf in 2019 is de GR SW Fryslân omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. De GR heeft als enige doel om werkgever te zijn voor de SW medewerkers van Caparis NV.

Inhoudelijk wordt er niet meer gestuurd vanuit de GR. Deze sturing is verplaatst naar de dienstverleningsovereenkomsten die de individuele gemeenten hebben afgesloten met Caparis NV.

De GR heeft jaarlijks minimale kosten voor bijvoorbeeld de facilitering van de SW raad, het opstellen van de jaarrekening en de facilitering van de bestuursvergaderingen.

Stichting Comprix

Stichting Comprix is verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in de gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland. In Weststellingwerf gaat het om 21 openbare basisscholen.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Onze gemeente is sinds begin 2018 deelnemer in de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. Voorheen was dit Stichting Openbare Verlichting Fryslân (SOVF). Deze coöperatie doet het onderhoud aan de openbare verlichting van de meeste Friese gemeenten en de provincie Fryslân. Daarnaast koopt de coöperatie energie in voor deze partijen.

Overzicht verbonden partijen

Wij nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en vennootschappen:

1. Overzicht Gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt

Veiligheidsregio Fryslân		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2021 Veiligheid € 1.496.259 Gezondheid € 1.065.544	
Ontwikkelingen 2021	Beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van inwoners in Friesland. Dit door middel van verbeterde zorg, crisisbeheersing en digitale beveiliging.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 5.266.000	€ 58.560.000
31-12-2019	€ 3.615.000	€ 69.718.000
Resultaat 2019	€ -524.000	
Portefeuillehouder	Van de Nadort	
FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving)		
Vestigingsplaats	Grou	
Doel deelname	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD), expertisebundeling door samenwerken	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2021 € 333.000	
Ontwikkelingen 2021	De FUMO functioneert als de backoffice voor gemeenten en provincie. Het loket voor aanvragers blijft bij de bevoegde gezagen van deze taken. Doel van de FUMO is het realiseren van een goede leefomgeving en natuurlijk het leveren van goede producten. Per 1-1-2020 zijn, op basis van het Besluit VTH, achtergebleven taken van gemeenten geïmplementeerd bij de FUMO. Ook ligt de focus op de voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 647.000	€ 4.245.000
31-12-2019	€ 1.365.000	€ 4.791.000

Resultaat 2019	€ 391.000	
Portefeuillehouder	Jongebloed	
GR Hus en Hiem		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Kennis, inwinnen van deskundige en onafhankelijke adviezen	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten, behalve Tytsjerksteradiel	
Belang	In principe budgettair neutraal. Kosten worden in rekening gebracht bij aanvrager vergunning.	
Ontwikkelingen 2021	De invoering van de Omgevingswet en de COVID-19 epidemie zal invloed gaan hebben op de gehele bouwsector.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 369.000	€ 120.000
31-12-2019	€ 334.000	€ 82.000
Resultaat 2019	€ 7.000	
Portefeuillehouder	Zonderland	
Recreatieschap voor het Friese Waterland 'De Marrekrite'		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en diverse Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2021 € 29.000 inclusief bijdrage baggerfonds. Het eigen vermogen is onderverdeeld in diverse fondsen: onderhouds-, bagger- en ontwikkelingsfonds. Deze fondsen zijn bestemmingsreserves en worden aangewend voor de uitvoer van taken, bijvoorbeeld groot vervangingsonderhoud.	
Ontwikkelingen 2021	Duurzame (vervangings-)investeringsopgave in de recreatieve voorzieningen in Fryslân.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 4.137.000	€ 1.380.000
31-12-2019	€ 4.740.000	€ 490.000

Resultaat 2019	€ 603.000	
Portefeuillehouder	Hoer	
OLAF / OMRIN		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en de Friese gemeenten	
Belang	Zie onder OMRIN	
Ontwikkelingen 2020	Zie onder OMRIN	
Vermogen	Zie onder OMRIN	
Resultaat 2018	Zie onder OMRIN	
Portefeuillehouder	Rijkers	
GR SW Fryslân		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering van de Wet sociale voorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel	
Belang	Exploitatiebijdrage 2021 € 5.000	
Ontwikkelingen 2021	Als gevolg van de gemaakte afspraken in de fairdeal tussen de 8 gemeenten en Caparis NV is de relatie tussen de GR en de 8 gemeenten veranderd. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe de sociale werkvoorziening zich in de komende jaren gaat ontwikkelen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 600.000	€ 5.661.000
31-12-2019	€ 458.000	€ 5.161.000
Resultaat 2019	€ -142.000	
Portefeuillehouder	Rijkers	

2. Lijst met stichtingen waarin de gemeente deelneemt

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen	
Belang	Deelname € 120.892	
Ontwikkelingen 2020	Voorkomen schuldproblematiek.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 2.371.000	€ 42.801.000
31-12-2019	€ 2.704.000	€ 39.848.000
Resultaat 2019	333.000	
Portefeuillehouder	Rijkers	
Stichting FRIGEM		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Krachtenbundeling aandeelhouders (voormalig)	
Opmerking	Gezamenlijke vertegenwoordiging oud-aandeelhouders NV FRIGEM in aandeelhoudersvergadering (voormalig) Essent. Lid college in bestuur	
Belang	Geen	
Ontwikkelingen 2021	Er worden geen gemeentelijke taken uitgevoerd.	
Vermogen	Niet van toepassing	
Resultaat 2018	Niet van toepassing	
Portefeuillehouder	Jongebloed	
Stichting Comprix (openbaar primair onderwijs)		
Vestigingsplaats	Wolvega	
Doel deelname	Voldoen aan wettelijke taak inzake instandhouding van kwalitatief goed openbaar primair onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.	
Belang	Indirect in relatie tot onder doel genoemde wettelijke taak, alsmede financieel toezicht door goedkeuring van begroting en rekening van de stichting.	
Ontwikkelingen 2021	geen specifieke ontwikkelingen	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2019	€ 7.813.000	€ 6.051.000
31-12-2019	€ 9.188.000	€ 6.001.000
Resultaat 2019	€ 1.375.000	

Portefeuillehouder	Hoer
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.	
Vestigingsplaats	Sneek
Doel deelname	Samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en gezamenlijke inkoop van duurzame energie.
Belang	Exploitatiebijdrage 2021 € 26.000
Ontwikkelingen 2020	Professionalisering van dit samenwerkingsverband op het gebied van beheer openbare verlichting en inkoop energie verder ontwikkelen.
Vermogen	Niet van toepassing
Resultaat 2018	Niet van toepassing
Portefeuillehouder	Rijkers

3. Lijst deelnemingen in vennootschappen

Caparis NV		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering geven aan de WSW	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel	
Belang	De gemeente is aandeelhouder.	
Ontwikkelingen 2021	Zie de ontwikkelingen GR SW Fryslân	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2017	€ 13.920.000	€ 9.966.000
31-12-2017	€ 16.091.000	€ 7.505.000
Resultaat 2017	€ 2.171	
Portefuillehouder	Jongebloed	
NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel deelname	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Belang	Deelname 58.071 aandelen à € 2,50 = € 145.178	
Ontwikkelingen 2021	COVID-19 epidemie zal invloed gaan hebben op de resultaten, echter zijn de gevolgen nog niet in te schatten.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 4.991.000.000	€ 132.519.000.000
31-12-2019	€ 4.887.000.000	€ 144.802.000.000
Resultaat 2019	€ 163.000.000	
Portefuillehouder	Jongebloed	
OMRIN (Afvasturing Friesland NV)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Het afval van overheden en bedrijven op een professionele en milieuhygiënisch verantwoorde manier inzamelen, bewerken en verwerken.	
Belang	Deelname 120 aandelen à € 450 = € 54.000	
Ontwikkelingen 2021	De wereldbevolking groeit, onze grondstoffen worden schaarser. We moeten zuinig zijn met wat we hebben. Omrin droomt daarom van een circulaire economie. Een systeem waarin we grondstoffen en producten zoveel mogelijk hergebruiken.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
31-12-2018	€ 50.585.000	€ 152.203.000
31-12-2019	€ 57.000.000	€ 142.008.000
Resultaat 2019	€ 6.536.000	

Portefeuillehouder	Rijkers
--------------------	---------

Paragraaf Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Portefeuillehouder	Jongebloed en Zonderland
Organisatie	Ruimte

Algemeen

Inwoners en ondernemers investeren in de nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden. Hiervoor hebben ze grond gekocht van de gemeente. De Coronacrisis heeft beperkte invloed gehad op de verkoopresultaten. Wat de effecten in 2021 en de langere termijn zijn, laat zich lastig voorspellen. Met de huidige interesse in onze kavels verwachten wij dat de lijn van 2020 in 2021 wordt voortgezet.

Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd bij de jaarlijkse planning & controlcyclus. Dit betekent dat jaarlijks de ramingen van de grondexploitaties bij de jaarrekening worden geactualiseerd. Bij de begroting worden de kosten, fasering en verkoopritme getoetst aan de hand van de ramingen. Bij de ontwikkelingen van de bouwgrond in exploitatie (BIE) zijn per exploitatie de verwachtingen voor 2021 aangegeven.

Marketing

De beschikbare woningbouwkavels en bedrijventerreinen wordt door ons onder de aandacht gebracht bij potentiële belangstellenden. Wij bereiken onze doelgroepen door het inzetten van verschillende communicatiemiddelen, die zijn afgestemd op deze doelgroep. Voor de verkoop van bedrijventerreinen is een marketingstrategie ontwikkeld. In 2021 wordt deze ingezet voor de verkoop van kavels op De Plantage en Uitbreiding Schipsloot.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Hieronder wordt nader ingegaan op vier grondexploitaties waarvan twee bedrijventerreinen en twee woningbouwlocaties. De woningbouwlocatie De Tuinen wordt naar verwachting in 2020 afgerond. Het afsluiten van de grondexploitatie is mogelijk als alle kavels zijn verkocht en het openbaar gebied definitief is ingericht. In 2021 blijkt of dit is gerealiseerd voor De Tuinen of dat de looptijd van deze exploitatie moet worden verlengd. Dit geldt ook voor de exploitaties Oldeholtspade en Noord West III. Een verlenging van de grondexploitatie(s) zorgt voor een nadelig financieel effect als gevolg van rentekosten. Bij de Jaarrekening 2020 wordt u hierover nader geïnformeerd.

Woningbouwlocaties

Lindewijk Wolvega

De begroting 2021 voor Lindewijk (deelgebieden 1 en 2) ligt, voor zover het deelgebied 1 betreft, in het verlengde van de vastgestelde grondexploitatie Lindewijk. Nadat het bestemmingsplan voor Lindewijk deelgebied 2 door de raad is vastgesteld (prognose: begin 2021) zal integraal over Lindewijk worden gerapporteerd. In deze begroting treft u voor Lindewijk deelgebied 1 en deelgebied 2 aparte toelichtingen aan.

Lindewijk deelgebied 1 Wolvega

Het herstel van de woningmarkt in 2019 zet in 2020, ondanks of dankzij Corona, goed door. De verkoop van particuliere bouwkavels in het dure segment loopt rustig door. De teller voor het verkoopresultaat staat eind augustus 2020 op 35 projectmatige kavels en 4 particuliere bouwkavels. Op dit moment (september 2020) zijn er 12 opties op particuliere kavels. De overdracht van het beheer van het openbaar gebied in de Lindewijk aan de staande organisatie is in mei 2020 geëffectueerd.

Lindewijk deelgebied 2 Wolvega

In de tweede helft van 2019 is gestart met het vaststellen van de uitgangspunten voor het stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2. Tevens zijn diverse onderzoeken (alle met positief resultaat) uitgevoerd. In het voorjaar van 2020 is het stedenbouwkundig plan opgesteld, en medio 2020 is gestart met het opstellen van het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2.

Locatie voormalige Renbaanschool te Noordwolde

Deze grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2024. Met de start van de bouw van de laatste acht projectmatige rijwoningen, is de interesse voor de particuliere kavels voor vrijstaande woningen toegenomen. De verwachting is dat de (geplande) verkopen in 2021 worden gerealiseerd.

Bedrijventerreinen

Zoals aangegeven onder het kopje 'marketing' is gestart met de nieuwe marketingstrategie. Hiermee verwachten wij ook onze zichtlocaties meer onder de aandacht te brengen bij potentiële kopers.

De Plantage te Wolvega

Tot de grondexploitatie van De Plantage behoort het bedrijventerrein en de twee woningbouw kavels aan de Heerenveenseweg. Op De Plantage is nog een ruim aanbod van zichtlocaties en één kavel op een niet-zichtlocatie. De gereserveerde kavels aan de Heerenveenseweg worden waarschijnlijk in 2021 verkocht. Na de bouw van de woningen wordt de openbare ruimte bij de woningen definitief ingericht.

Uitbreiding Schipsloot te Wolvega

In 2020 is de belangstelling voor Uitbreiding Schipsloot verder toegenomen. De verkopen worden in 2020/2021 gerealiseerd. Langs de Om den Noort zijn nog voldoende mogelijkheden voor de vestiging van bedrijven. Ook zijn er nog kavels voor werken/wonen beschikbaar. Belangstellenden kunnen voor deze werken/wonen kavels gebruik maken van ruimere bebouwingsmogelijkheden. De verwachting is dat deze verruiming meer interesse oplevert.

Prognose 2021

Toelichting grondexploitaties

De prognoses in onderstaand overzicht zijn gebaseerd op de vastgestelde grondexploitaties bij de jaarrekening 2019. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving van juli 2019 moet jaarlijks het resultaat per grondexploitatie in begroting en jaarrekening worden verwerkt. Dit gebeurt via de Percentage of Completion (POC) methode. Dit betekent dat bij meerjarige grondexploitaties de verwachte winst niet pas aan het einde van de looptijd wordt verantwoord maar jaarlijks tijdens de looptijd.

Voor de grondexploitatie locatie Renbaanschool is met de POC methode een winstverwachting berekend. Bij de jaarrekening 2020 zullen wij bezien hoe groot de winstverwachting is en of wij verantwoord een deel hiervan kunnen gebruiken. De overige grondexploitaties hebben voorzichtigheidshalve geen verwachte winsten of toe- en afname van de voorzieningen in 2021.

x € 1000									
Grondexploitatie boekwaarden (BW)	Boekwaarde 1-1-2020	Verliesvoorziening tot 2021	Winstuitname tot 2021	Balanswaarde 1-1-2021	Investeringen 2021	Opbrengsten 2021	Verliesvoorziening 2021	Winstuitname 2021	Balanswaarde 31-12-2021
Woningbouwterreinen									
Wolvega Lindewijk	16.474	1.291	-	15.183	2.301	5.699	-	-	11.785
Noordwolde Locatie Renbaanschool	183	-	22	205	70	183	-	-	92
Totaal	16.657	1.291	22	15.388	2.371	5.882	-	-	11.877
Bedrijventerreinen									
Wolvega Schipsloot	4.751	1.031	-	3.720	199	529	-	-	3.390
Wolvega De Plantage	4.750	2.669	-	2.081	158	899	-	-	1.340
Totaal	9.501	3.700	-	5.801	357	1.428	-	-	4.730
Totaal	26.158	4.991	22	21.189	2.728	7.310	-	-	16.607

Prognose einde looptijd

x € 1000									
Grondexploitaties per 31-12-2020	Resterende looptijd in jaren	Boekwaarde 31-12-2020	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Eindwaarde (einde looptijd)	NCW 2,00%	NCW 2,61%	Verliesvoorziening totaal	Winstuitname totaal
Woningbouwterreinen									
Wolvega Lindewijk	9	13.076	15.432	29.740	1.671	1.472	1.291	1.291	-
Noordwolde Renbaanschool	1	70	332	569	- 199	- 184	- 180	-	22
totaal		13.146	15.765	30.309	1.472	1.288	1.111	1.291	22
Bedrijventerreinen									
Wolvega Schipsloot	9	4.421	1.647	4.520	1.282	1.031	964	1.031	-
Wolvega De Plantage	3	4.009	1.387	2.376	2.947	2.669	2.589	2.669	-
totaal		8.430	3.034	6.896	4.229	3.700	3.553	3.700	-
Totaal		21.576	18.798	37.205	5.701	4.988	4.664	4.991	22

Paragraaf Regiodeal

Paragraaf Regiodeal

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Ruimte en Sociaal domein

Algemeen

In juli 2020 is de Regiodeal Zuidoost Friesland gesloten met het Rijk. Een samenwerking tussen 7 partners in Zuidoost Friesland (Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en Provincie Friesland) en het Rijk.

De Regiodeal is een vervolg op de streekagenda en een nieuw hoofdstuk in de samenwerking Zuidoost Friesland. Met het programma Vitaal en Veerkrachtig Zuidoost wordt de komende 4 jaar 30 miljoen geïnvesteerd vanuit Rijk en regio. De Regio Deal geeft een stevige impuls aan Zuidoost Friesland. Met de mienskip slaan we de handen ineen om hun dorpen en het landschap nog sterker te maken. Zo blijft dit unieke gebied een fijne plek om te leven, te werken, te ontmoeten én te bezoeken, nu en in de toekomst. Het Fries Sociaal Planbureau gaat de uitvoering van de deal monitoren en combineert dit met een regionale vertaling van de monitor Brede Welvaart.

Als regio werken we aan de volgende projecten

- Regiofonds € 1 miljoen
- Duurzaamheid € 1 miljoen
- Recreatie en toerisme € 1 miljoen
- Zorg economie € 525.000
- Dorp ontwikkel maatschappijen € 125.000
- Landschap en natuur € 250.000

Voor Weststellingwerf zijn de volgende projecten voorgesteld. Deze zijn nog onder voorbehoud van besluitvorming in uw raad. De bedragen die er achter staan, zijn de bijdragen vanuit de Regiodeal.

- Bestemming Wolvega € 1 miljoen
- Zuidelijke poort (Driewegsluis) € 300.000
- Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde € 800.000 (in samenwerking met provincie en Wetterskip, waarvan € 300.000 voor Weststellingwerf)

Tot slot zal het Wetterskip in Oldelamer een project natuur en water uitvoeren voor een bedrag van € 500.000

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Jongebloed, Zonderland, Rijkers en Hoen
Organisatie	Ruimte en Sociaal domein

Inleiding

Het dynamisch investeringsprogramma

Bij de kadernota 2020-2023 hebben we een dynamisch investeringsprogramma ingesteld. In het overzicht hieronder zijn de budgetten van dit programma opgenomen. Als zich nieuwe kansen voordoen, dan zullen we ze toevoegen aan deze dynamische investeringsagenda. Vanuit het dynamisch investeringsplan is ook een relatie te leggen met de Regiodeal. Wij zien hierdoor synergievoordelen en cofinancieringsmogelijkheden ontstaan. Duidelijk is dat het geld wat we aan precario hebben en zullen ontvangen en de budgetten voor de collegeambities voldoende zijn. De financiële vertaling van de projecten zal pas in de begroting wordt opgenomen als de projecten gereed zijn voor uitvoering. We komen voor de financiële voorstellen terug bij u.

Dynamische investeringskalender

Grote Projecten bestuursakkoord	Dynamisch investeringsplan
Centrum Wolvega*	€ 2.500.000
Infra De Blesse	€ 3.500.000
Scholen	€ 2.700.000
Infra Lycklamaweg	€ 1.500.000
Rottige Meente/ Driewegsluis	€ 1.000.000
Bijdrage sportaccommodaties incl. kunstgrasvelden**	€ 400.000
Fietspad langs de Linde fase 2	€ 1.217.000
Fietspad langs de Linde fase 3	€ 580.000
Totaal	€ 13.397.000

* er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld

** aan dit project is een bijdrage verleend

Centrum Wolvega

Wij werken aan een compact en aantrekkelijk centrum in Wolvega. Wij doen dit samen met de ondernemers, inwoners, vastgoedeigenaren en overige stakeholders. In programma 3 van deze begroting staat dit onderdeel verder beschreven.

Infra De Blesse

We maken van de oude rijksweg 32 een plattelandsweg met een dorps karakter. Er wordt samen met bewoners, gesproken over een passende herinrichting. Aanvang van de uitvoering wordt voorzien in 2021 en daartoe ontvangt u van ons de voorstellen. Zie verder ook programma 2.

Scholen

In het dynamisch investeringsprogramma is een bedrag opgenomen voor de mogelijke uitkomsten van het Integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan (ISHP).

Infra Lycklamaweg

Het gaat hier om het autoluw en verkeersveilig maken van de Lycklamaweg en het realiseren van een veilige spoorwegovergang. Samen met de aanwonenden wordt een plan opgesteld voor herinrichting. Besluitvorming hierover en het beschikbaar stellen van het krediet wordt voorzien in 2021.

Rottige Meente/ Driewegsluis

In 2019 heeft u een startnotitie vastgesteld. In 2021 zullen wij u een voorstel doen toekomen inclusief kredietaanvraag en verder werken aan de uitvoering hiervan.

Bijdrage sportaccommodaties incl. kunstgrasvelden

In het investeringsprogramma was een budget van € 400.000 opgenomen voor bijdrage aan het Masterplan van FC Wolvega. Deze bijdrage is in 2020 toegekend.

Fietspad langs de Linde fase 2 en 3

De eerste fase van het fietspad, Driewegsluis tot Steenwijkerweg, is afgerond. Voor de fasen twee (Lindepad) en drie (ontbrekende schakel tussen Kontermansbrug en het IJkenverlaatpad) zijn de voorbereidingen bezig. Zowel fase twee als fase drie maken deel uit van de gebiedsinrichting Beekdal-Linde. Zie verder programma 2.

Uiteenzetting van de financiële positie

Overzicht van baten en lasten

	x € 1.000					
Programmarekening	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	-3.614	-2.568	-2.748	-2.639	-2.654	-2.638
1 Veiligheid	-1.508	-1.589	-1.758	-1.768	-1.778	-1.792
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-6.172	-6.479	-6.442	-6.475	-6.355	-6.317
3 Economie	-666	-705	-773	-830	-802	-1.356
4 Onderwijs	-3.817	-3.883	-3.859	-3.863	-3.775	-3.758
5 Sport, Cultuur en Recreatie	-3.346	-4.195	-3.729	-3.677	-3.682	-3.644
6 Sociaal Domein	-33.296	-33.354	-32.091	-31.764	-31.395	-31.103
7 Volksgezondheid en Milieu	-6.912	-7.386	-7.843	-8.009	-7.946	-8.012
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	-3.589	-3.458	-4.587	-4.509	-4.056	-4.133
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	-3.100	-2.729	-558	-462	-412	-368
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	-13.302	-14.182	-14.986	-14.837	-14.911	-14.907
Onvoorziene uitgaven						
Overzicht onvoorziene uitgaven	-	-30	-280	-280	-280	-280
Totaal Lasten	-79.324	-80.559	-79.654	-79.113	-78.046	-78.308
Baten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	403	308	324	287	258	240
1 Veiligheid	46	51	51	51	51	51
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	195	106	100	100	100	100
3 Economie	392	505	448	505	502	1.056
4 Onderwijs	1.077	961	959	959	959	959
5 Sport, Cultuur en Recreatie	612	601	601	602	582	582
6 Sociaal Domein	8.227	8.070	7.762	7.757	7.707	7.607
7 Volksgezondheid en Milieu	5.049	5.336	5.716	5.807	5.898	5.989
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	2.875	2.071	3.014	3.170	2.724	2.802
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	63.307	53.266	54.773	52.431	52.530	52.805
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	5.225	5.845	5.825	6.005	6.056	6.060
Totaal Baten	87.408	77.120	79.573	77.675	77.368	78.252
Saldo van baten en lasten	8.085	-3.440	-81	-1.438	-679	-56
Mutaties reserves						
Lasten	-8.710	-25	-2.378	-25	-25	-25
Baten	625	884	214	258	123	104
Saldo reserves	-8.084	859	-2.163	233	98	79

Begrotingssaldo	0	-2.580	-2.245	-1.205	-581	23
Saldo incidenteel			557	215	109	30
Saldo structureel evenwicht			-1.688	-990	-472	53

Overzicht van incidentele lasten en baten

	x € 1.000			
Incidentele lasten en baten	Begroot	MJB	MJB	MJB
	2021	2022	2023	2024
Lasten				
0 Bestuur en Ondersteuning				
Werkbudget bestuurlijke vernieuwing	40			
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Baggeren stedelijk water, zie ook programma 7	12			
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Project dorpen, landschap en biodiversiteit	20			
Buurtsportcoaches	32	32	19	
Verbetering sportaccommodaties (kunstgrasvelden)		50		
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 6	260	260	160	
Bijdrage aan proceskosten Regiodeal	25	25	25	15
7 Volksgezondheid en Milieu				
Gezond in de Stad, extra middelen	13	13		
Jeugd op Gezond Gewicht (JOGG)	40			
Regentonactie (volledig ten laste van reserve)	20			
Baggeren stedelijk water, zie ook programma 2	18			
Regionale Energie Strategie (Res)	12			
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Geactualiseerde Woonvisie	25			
Aangepaste Welstandsnota	10			
Implementatie omgevingswet	100			
Algemene dekkingsmiddelen				
Omzetkosten naar oppervlakte woz	16			
Onvoorziene uitgaven				
Jaarlijks beschikbare budget voor onvoorziene incidentele uitgaven	30	30	30	30
Overhead				
Informatieveiligheid (Owo bedrijfsvoering)	70			
Herstelwerkzaamheden gemeentewerf	29			
Brandscheidingen aanpassen, wettelijk vereist	65			
Totaal incidentele lasten	837	410	234	45
Baten				
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Extra uitkering lokaal sportakkoord	20	20		
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 6	150	150	100	
Dekking proceskosten Regiodeal uit reserve	25	25	25	15
7 Volksgezondheid en Milieu				
Bijdrage uit reserve voor regentonactie	20			
Bijdrage uit reserve voor baggeren stedelijk water	18			
Overhead				
Informatieveiligheid (Owo bedrijfsvoering)	47			
Totaal incidentele baten	280	195	125	15
Saldo incidenteel	557	215	109	30

Geprognosticeerde balans 2021-2024

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2021-2024							x € 1.000
Activa per 31-12	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020*	2021	2022	2023	2024	
Vaste activa							
(Im)Materiële vaste activa	64.229	65.505	72.250	64.386	60.067	56.351	
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	338	320	320	320	320	320	
Financiële vaste activa: Leningen	5.193	6.120	5.566	5.039	4.511	3.983	
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar							
Totaal vaste activa	69.760	71.945	78.136	69.745	64.898	60.654	
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	21.461	22.303	22.288	21.134	19.924	20.112	
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	1	1	1	1	1	1	
Uitzettingen < 1 jaar	7.173	4.350	4.450	4.550	4.650	4.750	
Liquide middelen	468	470	470	470	470	470	
Overlopende activa/bijstelling o.b.v. geïventariseerde risico's	189				2.800	5.600	
Totaal vlottende activa	29.292	27.124	27.209	26.155	27.845	30.933	
Totaal activa	99.052	99.069	105.345	95.900	92.743	91.587	
Passiva per 31-12							
	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020*	2021	2022	2023	2024	
Eigen vermogen	30.510	29.820	29.714	28.208	27.410	27.184	
Voorzieningen	6.203	6.104	6.087	6.066	6.041	6.040	
Vaste schulden	55.232	51.887	48.542	45.197	41.852	38.507	
Totaal vaste passiva	91.945	87.811	84.343	79.471	75.303	71.731	
Vlottende schulden	5.179	6.258	16.002	11.429	12.440	14.856	
Overlopende passiva	1.928	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
Totaal vlottende passiva	7.107	11.258	21.002	16.429	17.440	19.856	
Totaal passiva	99.052	99.069	105.345	95.900	92.743	91.587	

* betreft de geactualiseerde begroting 2020

Toelichting op de geprognosticeerde balans

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de verplichte kengetallen genoemd. Een van de kengetallen is het solvabiliteitsratio. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Conclusie op basis van deze geprognosticeerde balans is dat de solvabiliteitsratio de komende jaren ruimschoots boven ons streefpercentage van minimaal 20% blijft.

Het solvabiliteitsratio bedraagt:

- 2021 28,2%;
- 2022 29,4%;
- 2023 29,6%;
- 2024 29,7%.

Daarnaast is er nog de schuldratio of debtratio. Het geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd door derden. Voor onze gemeente is de schuldratio als volgt:

- 2021 71,8%;
- 2022 70,6%;
- 2023 70,4%;
- 2024 70,3%.

De solvabiliteitsratio en de schuldratio zijn met elkaar verbonden doordat ze samen altijd 100% zijn.

Geprognosticeerde balans scenario Dynamisch investeringsprogramma financieel vertaald

Geprognosticeerde balans 2021-2024							x € 1.000
Scenario waarbij dynamisch investeringsplan financieel is verwerkt							
Activa per 31-12	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2019	2020*	2021	2022	2023	2024	
Vaste activa							
(Im)Materiële vaste activa	64.229	65.505	75.524	70.934	69.889	69.447	
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekingen	338	320	320	320	320	320	
Financiële vaste activa: Leningen	5.193	6.120	5.566	5.039	4.511	3.983	
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar							
Totaal vaste activa	69.760	71.945	81.410	76.293	74.720	73.750	
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	21.461	22.303	22.288	21.134	19.924	20.112	
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	1	1	1	1	1	1	
Uitzettingen < 1 jaar	7.173	4.350	4.450	4.550	4.650	4.750	
Liquide middelen	468	470	470	470	470	470	
Overlopende activa/bijstelling o.b.v. geïventariseerde risico's	189				2.800	5.600	
Totaal vlottende activa	29.292	27.124	27.209	26.155	27.845	30.933	
Totaal activa	99.052	99.069	108.619	102.448	102.565	104.683	
Passiva per 31-12	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2019	2020*	2021	2022	2023	2024	
Eigen vermogen	30.510	29.820	29.714	27.684	26.362	25.612	
Voorzieningen	6.203	6.104	6.087	6.066	6.041	6.040	
Vaste schulden	55.232	51.887	55.090	51.745	54.948	54.948	
Totaal vaste passiva	91.945	87.811	90.891	85.495	87.351	86.600	
Vlottende schulden	5.179	6.258	12.728	11.953	10.214	13.083	
Overlopende passiva	1.928	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
Totaal vlottende passiva	7.107	11.258	17.728	16.953	15.214	18.083	
Totaal passiva	99.052	99.069	108.619	102.448	102.565	104.683	

* betreft de geactualiseerde begroting 2020

Toelichting op de geprognosticeerde balans met Dynamisch investeringsplan

Zoals aangegeven in de Paragraaf Dynamisch Investeringsprogramma, hebben we het grootste deel van de investeringen in deze begroting nog niet financieel vertaald. Dit omdat zowel voor de timing als de omvang van de investering eerst een raadsbesluit zal moeten worden genomen. Hierboven is ter informatie een scenario opgenomen waarbij we alle investeringen van de dynamische investeringskalender uitvoeren in vier jaar en voor de dekking van de kapitaallasten de reserve investeringsambities inzetten.

Conclusie op basis van deze geprognoseerde balans met het Dynamisch investeringsplan is dan ook dat de solvabiliteitsratio de komende jaren ruimschoots boven ons streefpercentage van minimaal 20% blijft. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteitsratio bedraagt:

2021	27,4%;
2022	27,0%;
2023	25,7%;
2024	24,5%.

Daarnaast is er nog de schuldratio of debratio. Het geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd door derden. Voor onze gemeente is de schuldratio als volgt:

2021	72,6%;
2022	73,0%;
2023	74,3%;
2024	75,5%.

De solvabiliteitsratio en de schuldratio zijn met elkaar verbonden doordat ze samen altijd 100% zijn.

Reserves en Voorzieningen

Reserves en Voorzieningen

x 1.000						
Reserves en voorzieningen						
Stand per 31 december	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<u>Algemene reserve</u>						
Algemene reserve	18.995	16.771	14.493	13.269	12.688	12.711
Totaal Algemene reserve	18.995	16.771	14.493	13.269	12.688	12.711
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Reserve afvalstoffenverwijdering	526	346	340	334	328	322
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.554	1.457	1.383	1.250	1.158	1.075
Reserve onderhoud gebouwen	6	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve investeringsambities	9.154	10.947	13.275	13.250	13.225	13.210
Bestemmingsreserve energietransitie	274	299	249	199	224	249
Totaal bestemmingsreserves	11.513	13.048	15.246	15.031	14.933	14.855
Totaal reserves	30.508	29.820	29.739	28.301	27.622	27.566
<u>Voorzieningen</u>						
Voorziening nalatenschap dames Hofstee	151	151	151	151	151	151
Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders	2.774	2.697	2.620	2.543	2.466	2.389
Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders	2.649	2.725	2.801	2.877	2.953	3.029
Voorziening ontslagvergoeding voormalige wethouders	45	17	0	0	0	0
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	583	514	514	494	470	470
Voorziening precariobelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	6.203	6.104	6.087	6.066	6.041	6.040
Totaal reserves en voorzieningen	36.712	35.924	35.825	34.366	33.662	33.605

Algemene reserve

Doel

Reserve ter dekking van (on)voorziene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen. Onvoorziene risico's zijn risico's die niet van te voren zijn in te schatten en niet te voorkomen en niet te beïnvloeden zijn.

Mutatie

Op de reserve ligt nog een beslag van € 124.000 voor incidentele budgetten. Deze budgetten zijn via de jaarrekening 2019 opnieuw beschikbaar gesteld ter uitvoering in 2020.

Het geraamde exploitatieresultaat over 2020 (zie najaarsnota) van € 2.100.000 en de saldi uit deze meerjarenbegroting 2021-2024 verrekenen we met de algemene reserve. Over 2021 is het nadelig saldo € 2.245.000, over 2022 € 1.205.000 en voor 2023 € 581.000, waarvoor we een beroep doen op deze reserve. Het geraamde voordelig resultaat over 2024 van € 23.000 komt ten gunste van deze reserve. Eind 2024 komen we dan uit op een stand van € 12,7 miljoen.

Bestemmingsreserves

Reserve afvalstoffenverwijdering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutatie

Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. Voor 2021 berekenen we een kostendekkend tarief voor de afvalstoffenheffing. Voor het jaarlijkse exploitatietekort wordt een beroep gedaan op deze egalisatiereserve.

Reserve vervanging/onderhoud riolering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutatie

Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. In de exploitatie zijn de financiële gevolgen van het vastgestelde GRP 2021-2025 meegenomen. Voor het jaarlijkse exploitatietekort wordt een beroep gedaan op deze egalisatiereserve.

Reserve onderhoud gebouwen

Mutatie

De reserve is in 2019 opgeheven. Het restantsaldo is in 2019 overgeboekt naar de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringsambities

Doel

Deze reserve is bij de behandeling van de jaarstukken 2017 door de raad ingesteld. Het is gevoed met het voordelig exploitatieresultaat van 2017 (€ 796.000). In 2019 zijn de beroepen tegen de precariobelasting ingetrokken. De voorziening precario is daarmee opgeheven. Het saldo van de voorziening is gestort in deze reserve.

Mutatie

Deze reserve wordt gevoed door de jaarlijkse inkomsten uit precariobelasting. De reserve wordt ingezet voor de dekking van projecten uit het dynamisch investeringsprogramma. De financiële vertaling van de projecten zal pas in de begroting worden opgenomen als de projecten gereed zijn voor uitvoering. We komen voor de financiële voorstellen terug bij u.

Met ingang van 1 september 2020 wordt voor vier jaar (tot 1 oktober 2024) € 25.000 bijgedragen aan de proceskosten van de regionale samenwerking en de uitvoering van de Regiodeal. Hiervoor zal een beroep worden gedaan op deze bestemmingsreserve. De verdeling is als volgt: voor de jaren 2021 t/m 2023 een bedrag van €25.000, voor het jaar 2024 is dit € 15.000.

Bestemmingsreserve energietransitie

Doel

Deze reserve is in de loop van 2019 door de raad ingesteld. Het is gevoed met de eenmalige bijdrage van € 248.500 voor de realisatie van de zonneparken Wolvega en Noordwolde en de huuropbrengst over 2019.

Mutatie

De reserve wordt de komende jaren gevoed met de jaarlijkse huuropbrengst van de zonneparken. Het wordt ingezet voor de uitvoering van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Voorzieningen

Voorziening nalatenschap dames Hofstee

Doel

Deze voorziening is gevormd uit een legaat met als verplichting dat de opbrengsten ten gunste komen van de Triade.

Mutatie

Jaarlijks vindt zowel een dotatie als een onttrekking aan deze voorziening plaats ter grootte van de bespaarde rente. Dit bedrag komt ten goede aan de Triade

Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders

Doel

Pensioenuitkering aan (weduwen/weduwnaars van) gewezen wethouders.

Mutatie

De genoemde pensioenuitkeringen worden hieruit betaald. Jaarlijks wordt gekeken of deze voorziening nog op peil is.

Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders

Doel

Reservering voor de pensioenen van wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van actuariële berekeningen.

Voorziening ontslagvergoeding voormalig wethouders

Doel

Reservering voor de betaling van wachtgeld voor voormalig wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van de laatste ontwikkelingen aangaande de wachtgeldregeling. In 2021 wordt het laatste wachtgeld uitbetaald.

Voorziening afkoopsom onderhoud graven

Doel

Deze voorziening voorziet in de dekking van toekomstige onderhoudskosten aan de graven en begraafplaats.

Mutatie

Jaarlijks wordt de afkoopsom van het onderhoud voor toekomstige jaren gedoteerd in de voorziening. De onttrekking betreft de bijdrage aan de exploitatie voor het betreffende jaar.

Voorziening precariobelasting

Deze voorziening is opgeheven bij de jaarrekening 2019.

Meerjareninvesteringsplan 2021-2024

Hierbij bieden wij u het investeringsplan voor de begrotingsperiode 2021 -2024 aan. Wij vragen u om de geplande investeringskredieten voor 2021 beschikbaar te stellen. De bijbehorende lasten zijn meerjarig meegenomen in deze programmabegroting.

Geplande investeringen

Geplande investeringen 2021 - 2024	Bruto investering 2021	Bruto investering 2022	Bruto investering 2023	Bruto investering 2024	Toelichting dekking
Programma 2					
Vervangingsbudget openbare verlichting	124.000	89.000	89.000	89.000	Algemene exploitatie
Uitvoeringsplan bermen	688.000				Algemene exploitatie
Fietspad langs de Linde fase 2	1.217.000				Reserve investeringsambities
Programma 5					
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	130.000	126.000	218.000	65.000	Algemene exploitatie
Programma 6					
Project bestemming Noordwolde fase 6	300.000	300.000	200.000		50% cofinanciering, 50% alg. exploitatie
Programma 7					
<u>Budget rioleringswerkzaamheden:</u>					
Vervangen riolering	200.000	200.000	200.000	200.000	Reserve
Vervangen rioolgemaal (elektromechanisch)	50.000	108.500	50.000	129.500	Reserve
Aanleg hemelwaterriool	1.295.000	1.015.000	1.095.000	775.000	Reserve
Programma 8					
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	1.294.000				Algemene exploitatie
Rottige Meente	150.000	158.000			Algemene exploitatie
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (o.a. zonnepanelen)	200.000	200.000	50.000		Budgettair neutraal door kostenbesparing
Programma overhead					
Vervanging en uitbreiding werkplekken en -voorzieningen	250.000				Algemene exploitatie
Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
<u>Vervangingsbudget:</u>					
Automatisering	1.400.000	200.000	200.000	300.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
Tractie	490.000	185.000	180.000	392.500	Algemene exploitatie
MJOP gemeentehuis vervangen regeltechniek	175.000	330.000			Algemene exploitatie
Totaal geplande investeringen	8.413.000	3.361.500	2.732.000	2.401.000	

Bijlagen

Bijlage I: Subsidieplafonds

Bijlage 1: Subsidieplafonds

Het overzicht subsidie preferente organisaties en subsidieregelingen 2021 bestaat uit 2 onderdelen.

- Overzicht subsidies per preferente instelling
- Subsidieplafond per regeling

Samen vormen deze twee overzichten het totaal van de beschikbare subsidies.

Toelichting:

1. In het overzicht subsidies per preferente organisatie wordt de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld conform Artikel 4.23 lid 3 c. Deze bedragen zijn tevens het subsidieplafond.
2. In het overzicht 'subsidieplafond per regeling' worden het aantal subsidieregelingen weergegeven van waaruit de gemeente subsidie kan verstrekken voor activiteiten conform Artikel 4.23 lid 1.
3. Het college kan ter bevordering van het gebruik van het Stellingwerfs in de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf subsidie verstrekken voor projecten die bijdragen aan het versterken van de Stellingwerfse taal en identiteit en de cultuurhistorische beleving van inwoners van de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf. De Provincie Fryslân is de pen- en uitvoerder van de 'Subsidieregeling Stellingwerfs 2020' en wordt daarom als preferente instelling aangeschreven binnen het project Stellingwerfs.
4. De Stichting Comprix is de penvoerder van het project 'Veerkieker' (Heemkunde) namens alle schoolbesturen in het primaire onderwijs in Weststellingwerf en wordt daarom als preferente instelling aangeschreven.
5. Voor de organisaties die binnen het beleidsveld 'Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren' vallen wordt het te beschikken bedrag vastgesteld op basis van het aantal leerlingen.
6. De penvoerder van het project Muziekonderwijs - muzikfestival is de stichting Comprix namens alle schoolbesturen in Weststellingwerf van zowel primair- als voortgezet onderwijs. De stichting Comprix wordt daarom als preferente instelling aangeschreven.

Overzicht subsidies per preferente instelling

Beleidsproduct	Preferente organisatie	Bedrag
Veiligheid		
Nieuwjaarsfeest	Stichting Horeca Centrumplein	€ 3.200
Veiligheid	Stichting Scala	€ 16.500
Verkeer, Vervoer en Waterstaat		
Waterwegen	Ijswegen Centrale Weststellingwerf	€ 1.679
Economie		
	Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf	€ 95.000
Sport, Cultuur en Recreatie		
Bibliotheekwerk	Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	€ 446.224
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Wereldwinkel Wolvega e.o.	€ 3.515
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Gered Gereedschap Wolvega	€ 5.875
Cultuurbevordering (bevordering Stellingwerfs)	Stichting Stellingwarver Schrieversronte	€ 25.544
Cultuurbevordering (bevordering Stellingwerfs)	Provincie Fryslân (Projecten Stellingwerfs)	€ 16.259
Heemkunde	Stichting Comprix	€ 9.972
Cultuurbevordering	Stichting Opera Spanga	€ 40.000
Cultuurbevordering	Stichting Intermezzo (Opera Nijetrijne)	€ 2.538
Cultuurbevordering	Culturele hoofdstad 2018-2028 legacy	€ 45.000
Oudheidkunde en musea	Stichting Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	€ 79.835
Oudheidkunde en musea	Vereniging Oudheidkamer Weststellingwerf	€ 5.151
Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren (hafabra)	Stichting Comprix	€ 39.917
	Terra	€ 6.400
	Stichting Voortgezet Onderwijs Steenwijkerland-Weststellingwerf	€ 39.800
	Stichting Catent	€ 3.000
	Stichting De Tjongerwerven Christelijk Primair Onderwijs	€ 5.700
	Stichting Matthijsje	€ 2.700
	De Bisschop Möller Stichting (BMS)	€ 11.700
	Muziekvereniging "Woudklank"	€ 8.000
	Muziekvereniging de Harmonie	€ 9.000
	Christelijke Muziekvereniging Euphonia	€ 7.200
Muziekonderwijs - muziekfestival	Stichting Comprix	€ 31.209
Buurtsportwerk	Stichting Sport Fryslân	€ 244.000
Multifunctionele accommodaties (onderhoud)	Stichting Harten Tien	€ 41.990
	Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland	€ 20.000
Lokale omroep	Stichting Radio Weststellingwerf Centraal	€ 16.189
Sociaal Domein		
Armoedebeleid	Stichting Leergeld Heerenveen e.o.	€ 131.800
Armoedebeleid	Stichting voedselbank Weststellingwerf	€ 5.000
Schuldhelpverlening	Humanitas	€ 6.715
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 7.815
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Tumba	€ 9.877
Versterking Sociale Basis	Stichting Breuningslaan	€ 2.000
Versterking Sociale Basis	Stichting Home-start Nederland	€ 22.000

Subsidieplafonds

Subsidieplafond per subsidieregeling

Beleidsveld/taakstelling	Subsidieregeling	Bedrag
Onderwijs		
Peuteropvang	Subsidieregeling Peuteropvang	€ 269.859
Sport, Cultuur en Recreatie		
Cultuurbevordering	Subsidieregeling Amateurkunstbeoefening Weststellingwerf	€ 42.645
Cultuurbevordering	Subsidieregeling kunst en cultuur	€ 29.760
Sportbevordering	Subsidieregeling sportverenigingen gemeente Weststellingwerf	€ 112.930
Gemeentelijk monumentenbeleid	Subsidieverordening beschermde gemeentelijke monumenten gemeente Weststellingwerf	€ 40.600
Sociaal domein		
Sociaal-cultureel werk	Subsidieregeling Sociaal cultureel werk Weststellingwerf	€ 7.375
Maatschappelijke dienstverlening	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 8.932
Ouderenzorg	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 38.000
Volksgezondheid en Milieu		
Openbare gezondheidszorg	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 13.726

Overzicht subsidieregelingen

De verschillende subsidieregelingen zijn:

Kunst & cultuur
Amateurkunst
Sportverenigingen
Compensatieregeling OZB
Sociaal cultureel werk
Maatschappelijke dienstverlening
Monumenten
Peuteropvang
Ondernemersfonds Weststellingwerf 2020

Bijlage II: Lijst met afkortingen

A

ABP	Pensioenfonds voor overheid en onderwijs
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASS	Autisme Spectrum Stoornis
ATB	Mountainbike routes
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten

B

BBV	Besluit begroting en verantwoording
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Bruto toegevoegde waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BVI	afdeling Belasting, Vastgoed en Informatie
BW	Beschermd Wonen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

C02	Koolstofdioxide (Koolzuurgas)
cao	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CCW	Commerciële club Weststellingwerf
Covid-19	Coronavirus
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water-, en Wegenbouw en de Verkeerstechiek

D

DHW	Drank- en horeca wet
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMS	Document Management Systeem

E

EMU	Europese Economische en Monetaire Unie saldo
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ERP	Eikenprocessierups

F

FBWK	Fries Bestuursakkoord Waterketen
FG	Functionaris Gegevensbescherming
Fido	Wet financiering decentrale overheden
Fumo	Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving

G

GAP	Gemeentelijk afvalstoffen plan
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GIDS	Gezond in de stad

GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeer en vervoerplan
H	
HBO	Hoger beroepsonderwijs
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management (Personeelszaken)
I	
I&A	Informatisering en Automatisering
IBT	InterBestuurlijk toezicht
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal kind centrum
IPF	Innovatiepact Fryslân
ISHP	Integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan
J	
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
L	
LAP	Landelijk AfvalbeheerPlan
LED	Light Emitting Diode
LKS	Loonkostensubsidie
LTO	Land en Tuinbouworganisatie
M	
MBO	Middelbaar beroeps onderwijs
MKB	Midden en kleinbedrijf
Mph	Meerpersoonshuishouden
MT	Management team
MVI	Manifest verantwoord inkopen
N	
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NCW	Netto Contant Waarde
NIEGG	Niet in exploitatie genomen (bouw)grond
NIX18	Geen alcohol voor 18 jaar
NS	Nederlandse Spoorwegen
NV	Naamloze Vennootschap
O	
OVN	Ondernemersvereniging Noordwolde
OWO	Gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland
OZB	Onroerende- zaakbelastingen
P	
PGB	Persoonsgebonden budget
PIM	Professionele dienstbaarheid, Integraliteit en Maatwerk
PNIK	Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten
POC	Percentage Of Completion
POH	Praktijkondersteuner Jeugd
PSA	Personeels- en salarisadministratie
R	
REC	Reststoffen Energie Centrale
RES	Regionale Energiestrategie

REVA	Registratie Eerste Verblijfadres
RIEC	Regionale Inlichtingen Expertise Centra
RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
S	
SCO	Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel
SDF	Sociaal domein Fryslân
SOVF	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
SOW	Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf
SW	Sociale werkvoorziening
U	
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	
VANG	Van Afval Naar Grondstof
Vecozo	Internetportaal voor veilig internet en communicatie in de zorg tussen zorgverzekeraars, zorgverleners en zorgkantoren
VFG	Vereniging Friese Gemeenten
VMBO	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VSO	Vaststellingsovereenkomst
VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
W	
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WM	Wet Milieubeheer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WOW	Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega
WOZ	Waardering Onroerende zaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WsW	Wet sociale Werkvoorziening
WVGGZ	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
Z	
Zww	Zorgverzekeringswet